



BULGARIAN

BASIC COURSE

Volume V

Lessons 40 - 47

November 1963

DEFENSE LANGUAGE INSTITUTE
FOREIGN LANGUAGE CENTER

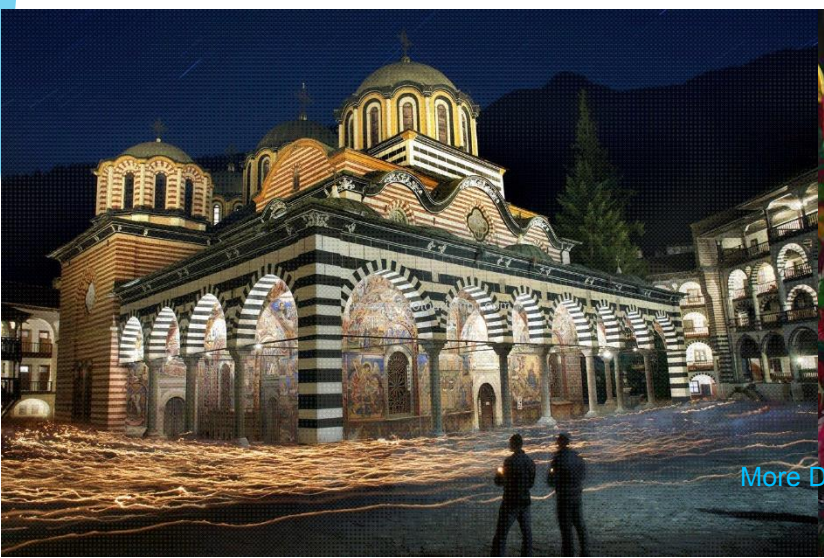



More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

PREFACE

The Bulgarian Course, consisting of 136 lessons in 13 volumes, is one of the Defense Language Institute's Basic Course Series. The material was developed at the Defense Language Institute and approved for publication by the Institute's Curriculum Development Board.

The course is designed to train native English language speakers to Level 3 proficiency in comprehension and speaking and Level 3 proficiency in reading and writing Bulgarian. The texts are intended for classroom use in the Defense Language Institute's intensive programs employing the audio-lingual methodology. Tapes accompany the texts.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

TABLE OF CONTENTS

		Page
1.	Lessons 40-47	1-240
	Lesson 40	1-38
	Grammar Perception Drill	2
	Cartoon Guide	11
	Dialogue: A Visit to the Capital	12
	Grammar Analysis:	
	The Past Active Participle	14
	Past Indefinite Tense	16
	Grammar Drill	23
	Reading Text	26
	Translation	30
	Questions and Answers	31
	Homework	36
	Vocabulary	37
	Lesson 41	39-72
	Grammar Perception Drill	40
	Cartoon Guide	47
	Dialogue: In Camp in the Forest	48
	Grammar Analysis:	
	Irregular Imperative Forms	50
	Formation of Perfective Verbs by means of a Prefix	51
	Grammar Drill	63
	Reading Text	67
	Translation	68
	Questions and Answers	69
	Homework	75
	Vocabulary	76

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Lesson 42 ____ 79-110

Grammar Perception Drill ____ 80
Cartoon Guide ____ 85
Dialogue: In the Editorial Office of the Newspaper "Evening News". ____ 86
Grammar Analysis:
Ordinal Numerals ____ 88
Verbs Having one Form for Imperfective and Perfective Aspects ____ 91
Grammar Drill ____ 95
Reading Text ____ 99
Translation ____ 101
Questions and Answers ____ 102
Homework ____ 107
Vocabulary ____ 108

Lesson 43 ____ 111-136

Grammar Perception Drill ____ 112
Cartoon Guide ____ 119
Dialogue: The Shrewd Peasant ____ 120
Grammar Analysis:
Long Personal Pronouns ____ 123
Masculine Nouns Ending in Plural in -E ____ 125
Grammar Drill ____ 126
Reading Text ____ 129
Homework ____ 130
Questions and Answers ____ 131
Homework ____ 134
Vocabulary ____ 135

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Lesson 44 _____ 137-162

Grammar Perception Drill _____ 138
Cartoon Guide _____ 143
Dialogue: At the Stationery Store _____ 144
Grammar Analysis:
The Demonstratives _____ 146
Grammar Drill _____ 148
Reading Text _____ 151
Translation _____ 153
Questions and Answers _____ 154
Homework _____ 159
Vocabulary _____ 160

Lesson 45 _____ 163-192

Grammar Perception Drill _____ 164
Cartoon Guide _____ 171
Dialogue: A Chance Meeting on the Street before Christmas _____ 172
Grammar Analysis:
Usage of the Short Personal Pronouns as Possessives _____ 174
Irregular Past Active Participle _____ 176
Grammar Drill _____ 179
Reading Text _____ 184
Translation _____ 185
Questions and Answers _____ 186
Homework _____ 190
Vocabulary _____ 191

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Lesson 46 ____ 193-218

Grammar Perception Drill ____ 194
Cartoon Guide ____ 197
Dialogue: Repair of an Automobile ____ 198
Grammar Analysis:
Past Perfect Tense ____ 200
Grammar Drill ____ 205
Reading Text ____ 209
Translation ____ 211
Questions and Answers ____ 212
Homework ____ 215
Vocabulary ____ 216

Lesson 47 ____ 219-240

Grammar Perception Drill ____ 220
Cartoon Guide ____ 223
Dialogue: A Fire ____ 224
Grammar Analysis:
The Present Participle ____ 226
Grammar Drills ____ 230
Reading Text ____ 232
Translation ____ 234
Questions and Answers ____ 235
Homework ____ 238
Vocabulary ____ 239

2. Grammar Index ____ 241-246

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Ч Е Т И Р И Д Е С Е Т И У Р О К

L E S S O N 4 0

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Past Indefinite Tense

ПИЯ, Е, ПИХ - ПИЛ, А, О

АЗ	СЪМ	ПИЛ
ТИ	СИ	ПИЛ
ТОЙ	Е	ПИЛ
ТЯ	Е	ПИЛА
ТО	Е	ПИЛО
НИЕ	СМЕ	ПИЛИ
ВИЕ	СТЕ	ПИЛ/И/
ТЕ	СА	ПИЛИ

българска ракия
червено вино
сливовица

1.

Аз пих сливовица миналата седмица.
Аз съм пил сливовица много пъти.

Аз пих сливовица миналата седмица.

Аз служих в пехотата преди две години.
Аз стрелях с картечница миналия месец.
Аз ходих на поход преди няколко месеца.
Аз пуших руски цигари вчера.
Аз играх на карти снощи.
Аз работих в тракторен завод преди две години.
Аз купих билети за кино.
Аз живях във Варна миналата година.
Аз учих френски преди няколко години.
Аз танцувах с г-жа Иванова снощи.

и т.н.

Аз съм пил сливовица много пъти.
Аз съм служил в пехотата.

Аз съм стрелял с картечница.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Ти служи в артилерията миналата година.
Ти си служил в артилерията.

Ти служи в артилерията миналата година.
Ти пи българска ракия вчера.
Ти вечеря в този ресторант миналата събота.
Ти обядва в това кафене вчера.
Ти поръча пълнени пиперки преди малко.
Ти показа къщата на жена си миналата седмица.
Ти стигна на върха преди малко.
Ти пътува с аероплан миналия месец.
Ти телефонира на г-н Стоянов снощи.

Ти си служил в артилерията.

Ти си пил българска ракия.
Ти си вечерял в този ресторант.
Ти си обядвал в това кафене.
Ти си поръчал пълнени пиперки.

и т. н.

3.

Аз съм пил българска ракия.
Аз не съм пил българска ракия.

Ти пил ли си българска ракия?

Да, аз съм пил българска ракия.
Не, аз не съм пил българска ракия.

Ходил ли си на Витоша?
Пътувал ли си с аероплан?
Аз пътувал ли съм с влак?
Аз учил ли съм английски език?
Ти приготвил ли си раницата?
Гледал ли си този филм?
Аз носил ли съм военни дрехи?
Ти пял ли си български песни?
Свирил ли си на пиано?
Аз работил ли съм в тракторен завод?
Танцувал ли си с жена си?
Аз играл ли съм на карти с учениците?
Ставал ли си в три часа сутринта?
Живял ли съм в София?
Сложил ли си одеалата в раницата?
Купил ли съм кашкавал?
Пушил ли съм български цигари?
Написал ли си домашната работа?
Научил ли си урока?

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Той пи българска ракия снощи.

Той е пил българска ракия.
Тя е пила българска ракия.
То е пило българска ракия.

Той пи българска ракия снощи.
Тя пи.....
То пи ....
Той оздравя преди няколко дена.

тя, детето, син ми, жена ми,
момичето ми, г-н Митев и т.н.

Той настина вчера.
Лекарят би инжекции на Иван снощи.
Тя игра хоро миналата неделя.
Момичето чу това.
Жена ми ряза дърва вчера следобед.
Тя пя български песни снощи.
Чичо му умря миналия месец.
То игра ръченица в събота.
Г-н Колев живя във Варна две години.
Преди малко той реши да отиде на кино.

Той е пил българска ракия.
Тя е пила българска ракия.
То е пило българска ракия.
Той е оздравял.

и т. н.

5.

Той минавал ли е през това село?

тя,то,братовчед ти, сестра ти,
това момиче, г-жа Христова и т.н.

Тя сложила ли е вече масата?
Момичето сложило ли е покривката
и кърпите?
То поставило ли е всички прибори?
Радка наредила ли е вилиците и
лъжиците?
Борис извадил ли е сервиза за кафе
от бюфета?
Ирина наредила ли е столовете?
Момичето забравило ли е да постави
кана за вода?
Той видял ли е солницата някъде?
Тя турила ли е нож за рязане на мясото?

Да,той е минавал през това
село.
Не, той не е минавал през
това село.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

6.

Ние служихме в пехотата преди
няколко години.
Ние сме служили в пехотата.
Вие служихте в пехотата....
Вие сте служили в пехотата.
Те служиха в пехотата преди...
Те са служили в пехотата.

Ние служихме в пехотата преди
няколко години.

Ние сме служили в пехотата.

те, вие и т.н.

Те са служили в пехотата.
Вие сте служили в пехотата.

и т. н.

Те ходиха на поход миналия месец.
Преди малко ние премерихме дрехите.
Вие сбъркахте.
Те говориха с дъщеря си по тези
въпроси преди малко.
Вие изпрахте мръсните блузи вчера.
Те зашиха роклите си снощи.
Ние закърпихме чорапите си.
Тази сутрин ние изпратихме костюмите
на химическо чистене.
Вие изчеткахте саката вчера.
Те изгладиха ризите преди малко.

7.

Вие служили ли сте в артилерията?

Да,.....
Не,.....

те, ние, синовете ти и т.н.

Изгладили ли са ризите?
Ние изпратили ли сме костюмите на
химическо чистене?
Те изчеткали ли са саката?
Закърпили ли сте чорапите?
Те говорили ли са с учителя?
Ние поканили ли сме г-жа Петрова?
Вие потърсили ли сте адреса на
г-н Попов?
Те държали ли са изпитите вече?
Ние зашили ли сме всички рокли?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

8.

Аз бях в София миналата година.
Аз съм бил в София.

Аз бях в София миналата година.
Ти беше в София преди две години.

той,тя,те, ние, вие, те,
г-н Хубев, г-жа Лекова,
Христови и т.н.

Тя беше там миналия месец.

Тя беше там,във Варна,миналото лято.
Ние бяхме в Рим преди няколко месеца.
Вие бяхте в Франция миналата година.
Германия
Швейцария

Аз съм бил в София.
Ти си бил в София.

Тя е била там.

и т.н.

9.

Ти бил ли си в Германия?

той, ти, тя, вие, те и т.н.

Момичето било ли е в Рим?
Франция
Италия
Швейцария
Австрия

Да,аз съм бил в Германия.
Не,аз не съм бил в Германия.

10.

Аз съм ходил в Германия два пъти.
Ходил съм в Германия два пъти.

Аз съм ходил в Германия.

ти, той, тя, ние, то, те и т.н.

Той е служил в пехотата.
Тя е била в София.
Те са стреляли с пушки.
Ние сме наредили приборите.

Ходил съм в Германия.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 40

11.

Вие сте ходили на Витоша.
Вие сте ходил на Витоша.

Ние ходили ли сме на Витоша?

Аз ходил ли съм на Витоша?

Колко пъти си ходил?
Аз бил ли съм в Австрия?
Аз пътувал ли съм с аероплан?
Аз носил ли съм военни дрехи?
Аз пушил ли съм български цигари?
Аз забравил ли съм учебниците?

Да, вие сте ходили на Витоша.
Не, ...
Да, Вие сте ходил на Витоша.
Да, Вие сте ходили на Витоша.
Вие сте ходил много пъти.

12.

Ти си ходил на Витоша.
Ти ходил ли си на Витоша?

Ти си ходил на Витоша.

тя, ние, той, те, вие и т.н.

Ти ходил ли си на Витоша?

Тя е сложила масата вече.
Момичето е наредило столовете.
Той е гледал този филм.
Вие сте пял български песни.
То е било там.

Тя сложила ли е масата вече?
Момичето наредило ли е столовете?
и т.н.

13.

Ти не си ходил в Рим.
Ти не си ли ходил в Рим?

Ти не си ходил в Рим.

той, тя, то, те, аз, вие и т.н.

Ти не си ли ходил в Рим?

Тя не е купила сирене.
Те не са турили ножовете на масата.
Вие не сте приготвили раниците си.
Ние не сме поканили г-жа Митева.
Аз не съм изпратил препоръчаните писма.
Ти не си спал добре.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

14.

Аз се умих преди малко.
Аз съм се умил. /Умил съм се./
Ти си се умил. /Умил си се./
Тя се е умила. /Умила се е./

Ти умил ли си се? — Да, аз съм се умил.
Да, умил съм се.

Тя умила ли се е? — Да, тя се е умила.
Да, умила се е.

той, ти, ние, те, вие и т.н.

Те прибрали ли са се вече?
Вие окъпали ли сте се?
Момичето върнало ли се е?
Тя приготвила ли се е?
Ние отбивали ли сме се често в тази кръчма?
Детето порязало ли се е?

15.

Аз не съм се умил.
Не съм се умил.

Ти умил ли си се? — Не, аз не съм се умил.
Не, не съм се умил.

той, вие, тя, те и т.н.

Той обръснал ли се е?
Тя окъпала ли се е?
Те събудили ли са се?

16.

Ти си се умил.
Ти умил ли си се?
Ти си се умил. — Ти умил ли си се?

аз, вие, ние, те

Той се е умил.
Той умил ли се е?
Той се е умил. — Той умил ли се е?

тя, то, син ми, детето

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

17.

Ти не си се умил.
Ти не си ли се умил?

Ти не си се умил. — Ти не си ли се умил?

аз, вие, те, ние и т.н.

Вие не сте се окъпали.
Те не са се обръснали.
Ти не си се приготвил.

Той не се е умил.
Той не се ли е умил?

Той не се е умил. — Той не се ли е умил?

тя, то, дъщеря ти, той

То не се е порязало.
Тя не се е прибрала.
Той не се е обръснал.

18.

Аз съм сложил приборите.
Аз съм ги сложил.
Сложил съм ги.

Ти сложил ли си приборите? — Да, аз съм ги сложил. / Да, сложил съм ги.

ние, вие, те, ти

Те купили ли са къщата?
Вие върнали ли сте учебниците?
Ние гледали ли сме този филм?

Той е гледал този филм.
Той го е гледал.
Гледал го е.

Той гледал ли е този филм? — Да, той го е гледал. / Да, гледал го е.

Тя купила ли е тази шапка?
Момичето сварило ли е яйцата?

той, тя, то, г-н.., г-жа..

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

19.

Ти гледал ли си този филм?
Не, аз не съм го гледал.
Не, не съм го гледал.
Той гледал ли е този филм?
Не, той не го е гледал.
Не, не го е гледал.

Ти гледал ли си този филм? — Не, аз не съм го гледал.
Не, не съм го гледал.

той, тя, вие, те, то, ти, аз

Те върнали ли са учебниците?
Той купил ли е списанието?
Тя наредила ли е приборите?

20.

Ти върнал ли си книгите на Христо?
Да, аз съм му ги върнал.
Да, върнал съм му ги.

Ти върнал ли си книгите на Христо? — Да, аз съм му ги върнал.
Да, върнал съм му ги.

аз, вие, ние, те, ти

Тя върнала ли е книгите на Христо?
Да, тя му ги е върнала.
Да, върнала му ги е.

Тя върнала ли е книгите на Христо? — Да, ...

той, момичето, то, г-жа...

Аз не съм му ги върнал.
Той не му ги е върнал.

Той върнал ли е книгите на Христо? — Не, ...

аз, те, тя, ти, то, вие

Изпратил ли си писмото на майка си?
Ти показал ли си къщата си на приятелите му?
Той препоръчал ли е тези блузи на жена си?
Тя върнала ли ти е книгите?

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР 40.

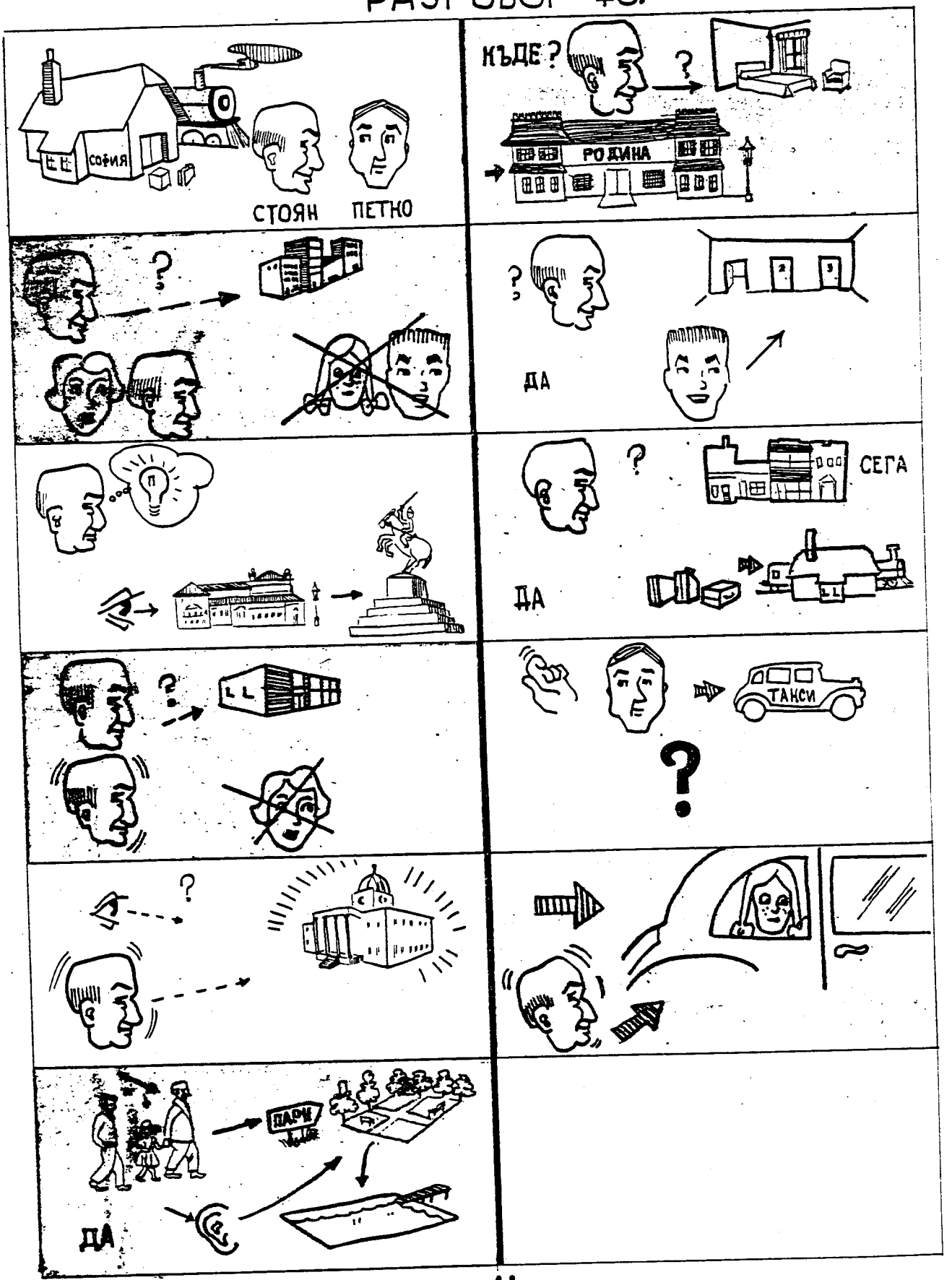

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

УРОК 40 - РАЗГОВОР

ПОСЕЩЕНИЕ В СТОЛИЦАТА

/Два́ма ста́ри прия́тели, Пе́тко и Сто́йчо, кои́то живе́ят в прови́нцията, се сре́щат случа́йно на га́ра Со́фия./

Петко
Стойчо

- Сто́йчо, и́двал ли си друг път в Со́фия?
- Жена́ ми и аз сме и́двали. Деца́та не са и́двали.

- Какво́ ми́слите да пра́вите?
- Имаме намере́ние да разгле́даме Наро́дното събра́ние и па́метника на Цар Освободи́тел.

- Хо́дили ли сте ня́кога в Центра́лния универса́лен магази́н /ЦУМ/?
- Аз съм хо́дил, но жена́ ми ни́кога не е била́ там.

- Ви́ждал ли си сгра́дата на Министе́рството на вътрешните ра́боти?
- Ви́ждал съм я. Зда́нието наи́стина е мно́го краси́во.

- Не пропу́скайте да заведе́те деца́та в Па́рка на свобода́та!
- Непреме́нно. Чу́вал съм, че там и́ма голе́ми ле́тни плава́лни.

- Къде́ ще отсе́днете?
- В хоте́л "Роди́на". Отся́дал съм и по́-рано там.

- Запа́зили ли сте си ста́и?
- Да, син ми е запа́зил.

- Оти́ваш ли в града́ сега́?
- Да, след като́ взе́ма ку́фарите си. Оста́вил съм ги на гардеро́б.

- Ела́ с мен. Нае́л съм такси́.
- Къде́ е такси́то?

- Е́то там. Моми́чето ми е се́днало ве́че в не́го.
- Благодаря́ ти. Ще до́йда веднага.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

A VISIT TO THE CAPITAL

(Two old friends, Petko and Stoycho, who are living in the country, meet by accident at the Sofia railroad station.)

- Stoycho, have you been in Sofia any other time?
- My wife and I have. The children haven't.
- What are you thinking of doing?
- We intend to see the National Assembly and the monument of Tsar Osvoboditel.
- Have you ever been to the Central Universal Store (TSUM)?
- I have, but my wife has never been there.
- Have you seen the new building of the Ministry of the Interior?
- I have seen it. The building is really very beautiful.
- Don't fail to take the children to the Park of Freedom.
- Without fail. I have heard that there are large summer swimming pools there.
- Where are you going to stay?
- At the hotel "Fatherland". I've stayed there before, too.
- Have you reserved any rooms?
- Yes. My son has.
- Are you going into town now?
- Yes. After I get my suitcases. I've left them in the station baggage room.
- Come with me. I've hired a taxi.
- Where is the taxi?
- Over there. My girl is already sitting in it.
- Thank you. I'll come right away.

---

3. провúнция is the whole country outside the capital Sofia. It is not an administrative subdivision.
7. úдвал ли си? have you come?
8. Нарóдно събрáние lit. People's Gathering. The Bulgarian National Assembly corresponds to the House of Representatives. The Bulgarian parliamentary system has only one house. There is no senate.
12. Цар Освободúтел is the Emperor Alexander II of Russia, who fought with the Otoman Empire in 1877/78. As a result of that war Bulgaria became an independant state.
13. Централният универсáлен магазúн, a department store, is a state owned enterprise. There is no private business in Communist Bulgaria; хóдили ли сте? have you gone?
17. Министéрството на вътрешните рáботи is the most important ministry. It commands the whole administration of the country, its police, secret and uniformed, as well as the s.c. Security Forces, elite communist troops created to keep the Communist Party in power.
30. в градá lit. into the town.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

I. THE PAST ACTIVE PARTICIPLE

1. Formation and Usage of the Past Participle in English.

English has one past participle which ends in d(e), t or n. It is neither active nor passive.
Examples:

to visit	past participle	visited
to make	" "	made
to feel	" "	felt
to write	" "	written

This participle and the auxiliary verbs to have or to be are mainly used to form the compound tenses of the active and passive voice.
Examples:

I have visited my friends.	My friends were visited by the pastor.
He has made a mistake.	A mistake was made.
We have felt the cold.	The cold was felt by us.
They have written letters.	Letters were written by them.

2. The Past Participles in Bulgarian

In Bulgarian there are two past participles: one active and another - passive. As in English, both Bulgarian past participles are mainly used to form the compound tenses of the active and the passive voices. Bulgarian uses only one auxiliary verb съм to be for the purpose. This means that while English uses one participle and two auxiliary verbs for the formation of the compound tenses, the Bulgarian uses two participles and one auxiliary verb for the same purpose.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3. Formation of the Past Active Participle

The past active participle changes in gender and number as an adjective. It is formed with the endings -л, -ла, -ло, -ли which are added to the stem of the past tense.*

Examples:

Verbal Group	Present Tense	Past Tense	Past Participle
1st Group	пи́я to drink	пих I drank	пил, а,о,и drunk
	пи́ша to write	пи́сах I wrote	пи́сал, а,о,и written
2nd Group	но́ся to carry	но́сих I carried	но́сил, а,о,и carried
	хо́дя to walk	хо́дих I walked	хо́дил, а,о,и walked
3rd Group	гле́дам to look	гле́дах I looked	гле́дал, а,о,и looked
	и́мам to have	и́мах I had	и́мал, а,о,и had
The Auxiliary Verb (irregular)	съм to be	бя-х I was	бил, била́, бо́, би́ been

4. Accent of the Past Active Participle

The accent of the past active participle is on the same syllable on which it is in the past tense. Examples:

ми́сли-х	I thought	ми́слил,	ми́слила,	ми́слило,	ми́слили	thought
ми́на-х	I passed	ми́нал,	ми́нала,	ми́нало,	ми́нали	passed
и́ма-х	I had	и́мал,	и́мала,	и́мало,	и́мали	had

* For the formation of the stem in the past tense see Grammar III 17-19, 46-48, III 76-77, III 104-106.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5. Change of Я to Е in the Past Active Participle

Several verbs of the 1st and the 2nd group (see III 18,77) have in the past tense the vowel -я in front of the endings -х, -хме, -хте, -ха The past active participles of these verbs, which are formed from the same stem, preserve the Я sound in singular, but change it to Е in plural.*

Examples:

видя́ -	видя́х:	видя́л,	видя́ла,	видя́ло,	виде́ли
живе́я -	живя́х:	живя́л,	живя́ла,	живя́ло,	живе́ли
пе́я -	пя́х:	пя́л,	пя́ла,	пя́ло,	пе́ли

II. PAST INDEFINITE TENSE

1. Formation

The past indefinite tense consists of the past active participle and the present tense of the auxiliary verb съм "to be".

Affirmative Form

	Imperfective Aspect		Perfective Aspect	
	Verbs of the 1st Group			
Sing:				
1.p.	аз съм пил аз съм пи́ла аз съм пи́ло	I have drunk	аз съм изпи́л аз съм изпи́ла аз съм изпи́ло	I have finished drinking I have drunk up
2.p.	ти си пил ти си пи́ла ти си пи́ло		ти си изпи́л ти си изпи́ла ти си изпи́ло	

* Compare the same vocalic changes in the adjectives. See Vol.III, P-141, para. IV.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.p.	той е пил тя е пи́ла то е пи́ло	той е изпи́л тя е изпи́ла то е изпи́ло
Pl:		
1.p.	ние сме пи́ли	ние сме изпи́ли
2.p.	вие сте пи́ли*	вие сте изпи́ли
3.p.	те са пи́ли	те са изпи́ли

Verbs of the 2nd Group

Sing:				
1.p.	аз съм но́сил но́сила но́сило	I have carried	аз съм поно́сил поно́сила поно́сило	I have carried for a while
2.p.	ти си но́сил но́сила но́сило		ти си поно́сил поно́сила поно́сило	
	etc.		etc.	

Verbs of the 3rd Group

Sing:		
1.p.	аз съм гле́дал, а,о I have seen I have looked at	аз съм разгле́дал, а,о I have looked over
	etc.	etc.

---

* Used also as polite form referring to one person. The forms
Ви́е сте пил. Вие сте пи́ла.
may also be used.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2. Meaning and Translation of the Past Indefinite Tense

Meaning

The past indefinite tense expresses an action which has happened in the past, the result of which is evident at the moment when the action is reported. The speaker may have been a. present b. not present, when the action occurred.

Translation

The past indefinite tense may be translated into English in three different ways.

a. With the present perfect tense which in form and often in usage and meaning coincides with the Bulgarian past indefinite tense.

Examples:

Ви́ждал ли си но́вата о́пера?	Have you seen the new opera?
Чу́вал съм, че в гради́ната и́ма голе́ми ле́тни плава́лни.	I have heard that there are large swimming pools in the park.
И́двал ли си друг път в Со́фия.	Have you been to Sofia any other time?

b. With the past tense, when a definite date is mentioned, which is now wholly past.

Examples:

Сно́щи съм напи́сал три писма́.	I wrote three letters last night.
Той си ку́пил вче́ра но́во па́лто́.	He bought himself a new coat yesterday.

c. With the present tense or the present tense progressive form when a condition derived from a past action is reported.

Examples:

Мо́ето моми́че е се́днало ве́че в автомоби́ла.	My girl is already sitting in the car.
Той си е ле́гнал ве́че.	He is in bed already.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3. Position of the Auxiliary Verb in the Past Indefinite Tense

Since the forms for the present tense of the auxiliary verb съм are enclitic i.e. they are not stressed, their position in regard to the participle in the past indefinite tense varies.

a. If the sentence starts with any other word but the verb, the usual order is: auxiliary verb + participle.

Examples:

Ива́н е хо́дил на ки́но.	Ivan has been at the movies.
Той е пи́сал писмо́ на баща́ си.	He has written a letter to his father.
Сно́щи е бил на га́рата.	He was at the railroad station last night.
Не сме ви́ждали па́метника.	We haven't seen the monument.

b. If the sentence starts with the verb, the auxiliary verb follows the participle.

Examples:

Хо́дил е на ки́но.	He has been at the movies.
Пи́сал е писмо́ на баща́ си.	He has written a letter to his father.
Бил е на га́рата сно́щи.	He was at the railroad station last night.
Ви́ждали сме па́метника.	We have seen the monument.

The same word order is used in the affirmative questions formed with the interrogative particle ли no matter whether the verb is in the beginning of the sentence or not. The particle is inserted between the participle and the auxiliary verb.

Examples

Ива́н хо́дил ли е на ки́но?	Has Ivan been at the movies?
Той пи́сал ли е писмо́ на баща́ си?	Has he written a letter to his father?
Сно́щи бил ли е на га́рата?	Was he at the railroad station last night?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

c. The reflexive pronouns СЕ and СИ follow the auxiliary verb in all persons, except in the 3rd person singular, where they precede the verb.

Examples:

Аз съм се бръ́снал. — I have shaved (myself).
Ти си се бръ́снал.
Той се е бръ́снал.
Тя се е ми́ла. — She has washed (herself).
То се е ми́ло.

Ние сме се бръ́снали.
Вие сте се бръ́снали.
Те са се бръ́снали.

Аз съм си ку́пил но́ва униформа. — I have bought a new uniform for myself.
Ти си си ку́пил но́ва униформа.
Той си е ку́пил но́ва униформа.
Тя си е ку́пила но́ва униформа.
То си е ку́пило но́ва униформа.

Ние сме си ку́пили но́ви униформи.
Вие сте си ку́пили но́ви униформи.
Те са си ку́пили но́ви униформи.

Бръ́снал съм се днес. — I have shaved myself today.
Бръ́снал си се "
Бръ́снал се е "
Ми́ла се е " — She has washed(herself).
Ми́ло се е "

Бръ́снали сме се днес.

etc.

Ку́пил съм си ри́за. — I have bought for myself a shirt.
Ку́пил си си "
Ку́пил си е "
Ку́пила си е "
Ку́пило си е "

Ку́пили сме си ри́зи.

etc.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4. Insertion of the Personal Pronouns - Short Forms

The short personal pronouns in accusative and dative follow the verb as the reflexive pronouns do. They follow the auxiliary verb in all persons except in the 3rd p. singular, where they precede it. If both, one dative and one accusative pronouns are used, the dative always precedes the accusative.

Examples:

a. One pronoun

Affirmative

Ние сме го ви́ждали.	We have seen him.
Те са ги пра́тили.	They have sent them.
Той те е сре́щал.	He has met you.
Тя те е пропу́снала.	She has missed you.
Ви́ждали сме го.	We have seen him.
Пра́тили са ги.	They have sent them.
Сре́щал те е.	He has met you.
Пропу́снала ме е.	She has missed me.

b. Two pronouns

Аз съм му го ка́зал.	I have told it to him.
Ти си ѝ го обеща́л.	You have promised it to her.
Той ми го е да́вал.	He has been giving it to me.
Тя ти го е обеща́ла.	She has promised it to you.
Ка́зал съм му го.	I have told it to him.
Обеща́л си ѝ го.	You have promised it to her.
Да́вал ми го е.	He has been giving it to me.
Обеща́л ти го е.	He has promised it to you.

Interrogative

a. One pronoun

Ние ви́ждали ли сме го?	Have we seen him?
Те пра́тили ли са ги?	Have they sent them?
Той сре́щал ли те е?	Has he met you?
Тя пропу́снала ли те е?	Has she missed you?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Interrogative

b. Two pronouns

Аз ка́зал ли съм му го?	Have I told it to him?
Ти обеща́л ли си ѝ го?	Have you promised it to her?
Той давал ли ми го е?	Has he been giving it to me?
Тя обеща́ла ли ти го е?	Has she promised it to you?

Negative

The negation НЕ is inserted in front of the auxiliary verb. No other changes take place.

Examples:

a. One pronoun

Ние не сме го ви́ждали.	We have not seen him.
Те не са ги пра́тили.	They have not sent them.

b. Two pronouns

Аз не съм му го ка́зал.	I have not told it to him.
Ти не си ѝ го обеща́л.	You have not promised it to her.

Interrogative-Negative

The order is the same as the negative. The interrogative particle follows the auxiliary verb.

Examples:

a. One pronoun

Те не са ли ги пра́тили?	Haven't they sent them?
Ние не сме ли го ви́ждали?	Haven't we seen him?

etc.

b. Two pronouns

Аз не съм ли му го ка́зал?	Haven't I told it to him?
Ти не си ли ѝ го обеща́л?	Haven't you promised it to her?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Past Indefinite Tense

1.

Аз съм ходил в София.

Тя е ходила в София.

тя, ние, той, ти, те,
вие, аз, то, вие, Люба,
момичето ми, децата и т.н.

и т. н.

Чувал съм, че там има големи
летни плавални.
Виждал съм го.
Той е запазил стаи в хотела.
Наели са такси.
То е седнало вече в таксито.
Ти си оставил куфарите на гардероб.
Жена ми никога не е била в ЦУМ.
Идвал е друг път тук.
Отсядал съм и по-рано в този хотел.
Ходили ли сте във Вашингтон?
Разглеждали ли са Народното събрание?
Аз съм го гледал.
Той не му ги е върнал.
Ти не си ли се умил?
Те са се обръснали.
Тя окъпала ли се е?
Вие пътували ли сте с аероплан?
Тя не е пяла български песни.
Децата прибрали ли са се?
Аз не съм им я показал.
Ти не си му го изпратил още.
Върнал ли си му ги?
Ти купил ли си си нови ризи?
Тя легнала ли си е?
Не са ли се събудили още?
Аз не съм закърпила чорапите още.
Те са служили в пехотата.
Тя е сложила масата.
Аз не съм го поканил.
Той никога не се е отбивал в тази кръчма.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Отсядал ли си в хотел "Родина"?

той, вие, те, ние, тя,
родителите ви, аз, момичето
ти, ти, г-жа Пенева и.т.н.

Да, аз съм отсядал в хотел "Родина".
Не, аз не съм отсядал в хотел "Родина".
Да, отсядал съм....
Не, не съм отсядал.....

Разглеждали ли са вече Народното събрание?
Разлеждали ли сте старите римски дворци и храмове?
Завеждала ли е децата в Парка на свободата?
Ходил ли си в Рим?... Варна?
Франция? ... Италия?
Германия? ... Австрия?
Учили ли сте руски език по-рано?
френски
немски
италиански
Виждал ли е новото здание на Министерството на вътрешните работи?
Народната банка?
Народната опера?
Работническата болница?
Той запазил ли е стаи в хотела?
места в театъра?
купето?
киното?
Оставили ли сте куфарите си на гардероб?
Наела ли е такси?
Децата легнали ли са си вече?
Пропуснал ли е да купи билети?
Работил ли си в тракторен завод?
захарна фабрика?
Медицина ли е следвал?
Пили ли са българска ракия?
сливовица
мляко
Живели ли сте в София?.... Рим?
Купил ли е сирене? ... луканка?
месо? ... свински пържоли?
Поръчала ли е винен кебап?
пълнени пиперки?
Научили ли сте урока за днес?
Написал ли си домашната работа?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.

Къде сте отседнали?

тя, те, той, ти, момичето ти,
ние, аз, вие и т.н.

Къде е отседнала?

Друг ученик:
Отседнала е в хотел "Родина".

Какво са сложили в раницата?
Кой студент не е написал домашната си работа за днес?
Какъв сапун си е купил?
Къде са работили те?
Гледал ли си този филм?
Ходили ли сте в ЦУМ?
Какво сте разгледали?
Какво е пило?
Наредила ли е приборите?
Колко инжекции му е бил лекарят?
Къде е била?
С какво са стреляли?
Къде сте живели по-рано?
Купил ли е билети за операта?
С какво са пътували?
Какво е решил да прави?
Какво е сложила на масата?
Какво си забравил?
Как е спал?
Какво е изпрала?
Кого сте поканили?
Какво е изпратила на химическо чистене?
Къде са се отбили?
Какви цигари сте купил?
Събудили ли са се?
С какво си се порязал?
Какво му е казала?
Върнал ли му ги е?
Не сте ли ѝ го върнали?
Гледал ли си го?
Не сте ли се запознали с г-жа Стоянова още?
Изпратила ли ги е?
Разгледал ли си го вече?
На кого е писала?
Кои стаи е мазал?
Какво са си купили?
Какво си е поръчала?
Къде са седнали те?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

Драги Ричард,

Както знаеш, от няколко седмици съм с жена си и децата си в Европа. Посетихме Франция, Германия, Швейцария и Австрия. Сега сме в София, столицата на България. Аз съм бил тук и по-рано. Жена ми също е била в България преди, но децата ни не са били.

София е хубав град. Сградите са нови и модерни. В града има много паркове и градини. Когато пътувахме с таксито от гарата за хотела, направи ми впечатление, че движението по улиците е много по-голямо. Има много повече таксита, автомобили, трамваи, автобуси и тролейбуси.

В София има много хотели в които може да отседне един чужденец. Те са модерни и стаите им са големи и удобни, с телефон и топла и студена вода. Ние сме отседнали в хотел „Родина". Този хотел се намира срещу Археологическия музей. Аз съм отсядал тук и по-рано, затова се чувствувам като у дома си.

От прозорците на хотела се виждат Градската градина и Народния театър. Ние сме ходили няколко пъти на представления в него. Този път искаме да отидем на опера. Българските оперни певци са много добри. Някои от тях са известни и в чужбина. Недалеч от хотела се намират сградите на Министерския съвет, ЦУМ, Партийния дом и Народната банка.

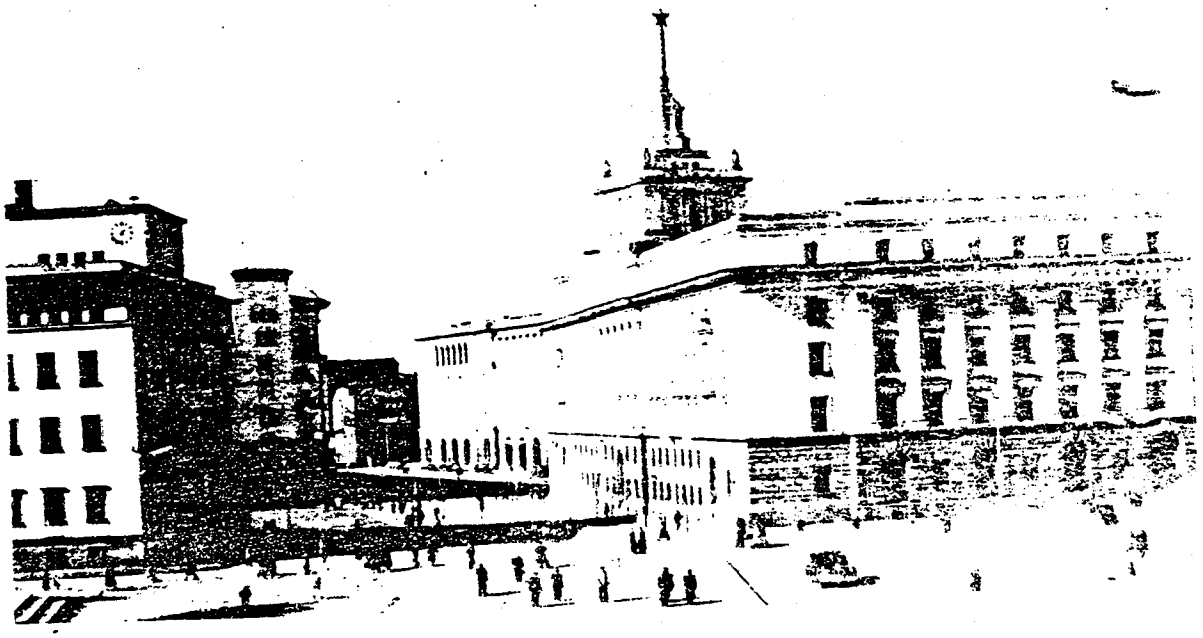

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School



Вчера разгледахме храма-паметник „Александър Невски", който се намира на голям площад зад Народното събрание.
р Обядвахме в ресторант „България". Това е голям и хубав ресторант с много добра кухня. Ние си поръчахме български

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ястия. Пихме сливова ракия и червено вино.

Следобед наехме такси и се разходихме из града. Видяхме сградата на Министерството на вътрешните работи /МВР/. Зданието е много красиво с внушителна фасада. Минахме също така и покрай Народната банка и Националната музейна палата. Спряхме при Софийския държавен университет /СДУ/ и го разгледахме. В него има много студенти, които следват право, история, геология или други специалности.

В София има много училища, общообразователни и специални. Има също така и няколко училища в които се изучават чужди езици. В тях учениците учат руски, английски, френски или немски езици.

Посетихме също така и завода за електрокари. На връщане минахме край Института за спешна медицинска помощ „Пирогов".

Днес бяхме в Парка на свободата. В този парк има голяма лятна плавалня. Тук децата играха и плуваха цял ден. Прекарахме великолепно.

Утре ще заведа жена си на покупки. Тя иска да разгледа магазините и си купи някои неща.

Сега се намирам в Централната поща, от където ти изпращам това писмо. Пощите в България не са като тези в САЩ. В България човек може да изпрати от пощата не само писма и колети, но и телеграми.

Много здраве на всички приятели.

Със сърдечни поздрави

Бил

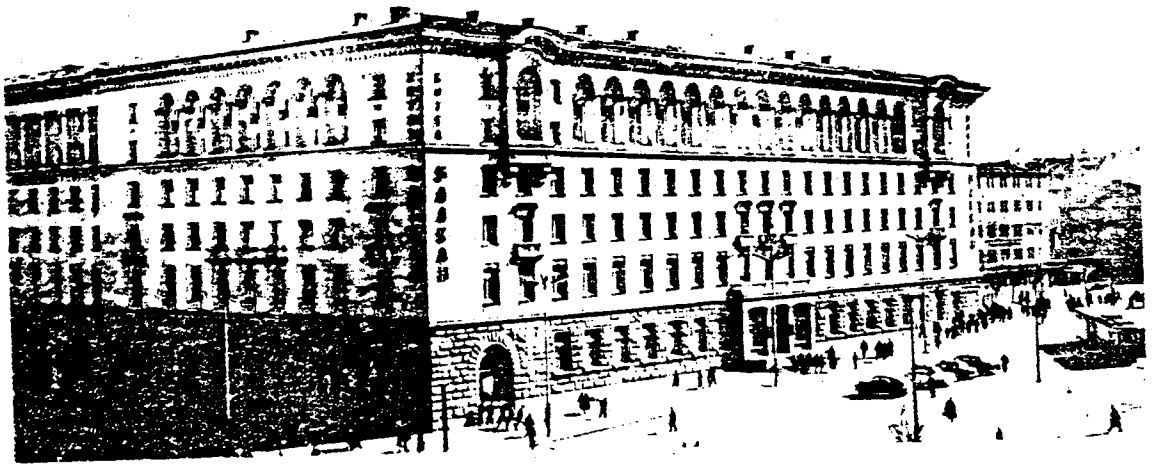

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

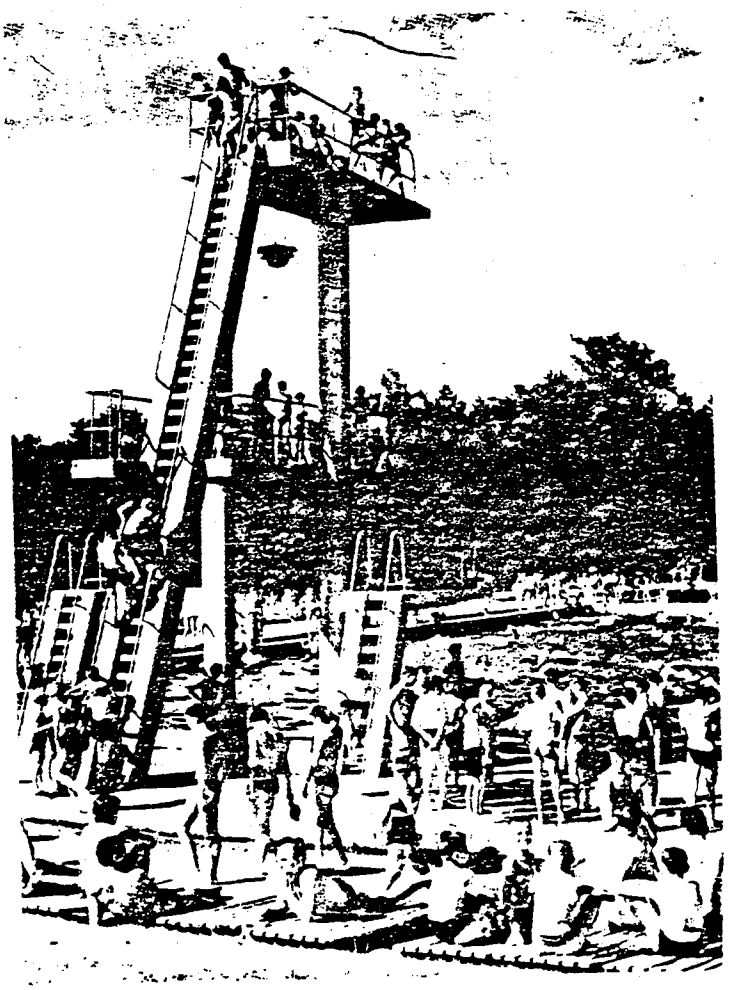

Лятната плавалня в Парка на свободата.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

1. Did you shave before you took a bath? No. I shaved after I took a bath. What did you do then? Then I dressed and had breakfast.

2. At what time did you go to bed last night? I went to bed at midnight. Isn't that a little bit late? Don't you usually go to bed at nine or ten o'clock? Well, you see, I met an old friend of mine when I was returning home. He was standing in front of a store. He wanted to buy himself a few ties and two silk shirts. We entered the store. Well, did he buy anything? No, he didn't buy anything for himself, but I bought myself a jacket and a hat. After that we stopped at a tavern. We ordered hamburgers and some whisky. We finished our supper at eight-thirty. But we continued to drink. At the end we got drunk. That's why I got home late.

3. Is she washing herself now? No, she isn't washing herself now, she's washing the children. When did they awake? They awoke half an hour ago.

4. Don't worry so much. They'll get ready in time.

5. What is your name? My name is Peter Hitroff.

6. You have to excuse yourself to her. Why? I haven't done anything bad.

7. He is always talking to himself. I sometimes sing to myself.

8. Don't be so slow. Come on, hurry up. We'll have to be at the station at a quarter to eleven. I don't want to miss the train again. I have to get on the train fifteen minutes before it leaves.

9. They didn't wash themselves with soap. They usually wash with water only.

10. When did you get to know that pretty girl? Last Saturday I went on a trip to Vitosha. On Sunday morning I climbed the Black Peak. I forgot to take any food with me. I was very hungry. A pretty girl was sitting alone at a small table by a tree. She was eating bread with dry salami and cheese. Because the weather was cool and windy, I went to her and gave her my jacket. She gave me some bread and dry salami. We began to talk. We talked for a long time. We talked about everything: the weather, the trees around us, the mountains and the sea, a boat ride, a trip on a train. It was dark when we descended from the peak.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

А.

1. Къде се срещат двамата стари приятели?
   Двамата стари приятели се срещат на гара София.

2. Как се срещат двамата стари приятели?
   Двамата стари приятели се срещат случайно.

3. Идвал ли е друг път Стойчо със семейството си в София?
   Той и жена му са идвали. Само децата му не са идвали.

4. Какво мислят да правят те в София?
   Те имат намерение да разгледат Народното събрание и паметника на Цар Освободител.

5. Коя нова сграда е виждал Стойчо?
   Той е виждал новата сграда на Министерството на вътрешните работи.

6. Какво е зданието на Министерството на вътрешните работи?
   Зданието на Министерството на вътрешните работи е наистина много красиво.

7. Къде ще заведе Стойчо децата си?
   Той ще заведе децата в Парка на свободата.

8. Защо Стойчо няма да пропусне да заведе децата в Парка на свободата?
   Стойчо няма да пропусне да заведе децата в парка на свободата, защото е чувал че там има големи летни плавални, в които те ще могат да плуват и играят цял ден.

9. Къде ще отседне Стойчо със семейството си?
   Той ще отседне със семейството си в хотел "Родина".

10. Защо иска Стойчо да отседне в хотел "Родина"?
    Той иска да отседне в хотел "Родина", защото той е отсядал и по-рано там.

11. Кой е запазил стаи в хотела за Стойчо и за семейството му?
    Син му е запазил стаи в хотела.

12. Кога ще тръгне Стойчо от гарата за града?
    Той ще тръгне от гарата за града, след като вземе куфарите си.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

13. Къде е оставил Стойчо куфарите си?
Той ги е оставил на гардероб на гарата.

14. Защо Стойчо ще отиде с приятеля си Петко в града?
Той ще отиде с приятеля си Петко в града, защото Петко е наел такси.

15. Кой е седнал вече в таксито?
Момичето на Петко е седнало вече в таксито.

B.

1. На кого пише Бил писмо?
Той пише писмо на приятеля си Ричард.

2. От кога е Бил в Европа?
Той е от няколко седмици в Европа.

3. С кого е Бил в Европа?
Той е в Европа с жена си и децата си.

4. Кои страни са посетили те в Европа?
Те са посетили Франция, Германия, Италия, Швейцария и Австрия.

5. Как се казва столицата на България?
Столицата на България се казва София.

6. Кой е бил и по-рано в София?
Бил и жена му са били по-рано в София.

7. Какъв град е София?
София е хубав град.

8. Какви са повечето от сградите в центъра на града?
Повече от сградите в центъра на града са нови и модерни.

9. В София има ли много паркове и градини?
Да, в София има много паркове и градини.

10. Какво направи впечатление на Бил,като пътуваха с таксито за хотела?
Като пътуваха с таксито за хотела, нправи му впечатление, че движението по улиците е много по-голямо от по-рано.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

11. Какво имаше по улиците?
По улиците имаше автомобили, трамваи, таксита и автобуси.

12. Какви са софийските хотели, където чужденец може да отседне?
Софийските хотели, в които чужденец може да отседне, са много модерни.

13. Какви са стаите на тези хотели?
Стаите им са големи и удобни.

14. Какво има в стаите на тези модерни софийски хотели?
В стаите на тези модерни софийски хотели има телефон и топла и студена вода.

15. Къде в София е хотел "Родина"?
Хотел "Родина" е срещу Археологическия музей.

16. Как се чувствуваше Бил в този хотел?
Той се чувствуваше като у дома си.

17. Защо се чувствуваше Бил като у дома си в този хотел?
Той се чувствуваше като у дома си в този хотел, защото е отсядал и по-рано там.

18. Какво може човек да види от прозорците на хотел "Родина"?
От прозорците на хотела човек може да види Градската градина, а зад нея - сградата на Народния театър.

19. Ходил ли е Бил много пъти на опера в София?
Да, той е ходил много пъти на опера в София.

20. Какво ще направи Бил непременно този път?
Този път той непременно ще заведе жена си на опера в София.

21. Защо иска той да заведе непременно жена си на опера?
Той иска да заведе непременно жена си на опера, за да може тя да чуе българските певци и артисти, които са много добри.

22. Къде е паметникът на Цар Освободител?
Паметникът на Цар Освободител е пред Народното събрание.

23. Къде е храмът-паметник "Александър Невски"?
Храмът "Св. Александър Невски" е на един голям площад зад Народното събрание.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

24. На коя улица в София стават често автомобилни катастрофи?
На улица "Раковски" стават често автомобилни катастрофи.

25. Защо стават често автомобилни катастрофи на улица "Раковски".
Там стават често автомобилни катастрофи, защото улицата е стръмна и хората обикновено карат бързо по нея.

26. Къде в София е ресторант „България"?
Ресторант „България" е на бул. „Руски".

27. Какъв е ресторант „България"?
Ресторант „България" е много хубав и яденето там е много вкусно.

28. Какво си поръчват обикновено чужденците, когато обядват или вечерят в този ресторант?
Те обикновено си поръчват български ястия като пълнени пиперки, винен кебап, свински пържоли с фасул, гювеч, кюфтета, кебапчета и кисело мляко.

29. Какво пият обикновено българите, когато обядват или вечерят?
Те пият обикновено българско червено вино, когато обядват или вечерят.

30. Какво пият често българите, преди да ядат?
Преди да ядат, българите често пият българска сливова ракия.

31. Какво може човек да наеме, ако иска да се разходи из София?
Ако иска да се разходи из София, човек може да наеме автомобил или такси.

32. В кой университет в София има много студенти?
В Софийския университет има много студенти.

33. Какво следват студентите в Софийския университет?
Студентите в Софийския университет следват право, история геология и др.

34. Какви училища има в София?
В София има много общообразователни училища.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

35. Какви други училища има в София?
В София има и няколко училища в които учениците учат немски, английски, френски или руски език.

36. Кой завод посети Бил със семейството си?
Те посетиха завода за електрокари.

37. Какво правят децата, когато отидат в лятната плавалня в Парка на свободата?
Те плуват и играят цял ден.
Те плуват и играят цял ден.

38. Защо пощите в България не са като пощите в САЩ?
Защото от тях човек може да изпраща не само писма и колети, но също и телеграми.

39. Как свършва Бил писмото си до Ричард?
„Много здраве на всички приятели. Със сърдечни поздрави Бил".

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА

Part I.

1. What did you do during the day when you were in the capital? We went sight-seeing in the city. In the morning we would get up early, get ready, and have breakfast around seven o'clock. First we would visit the museums. After that we would take the children to a park or sometimes to the Zoo.

2. I used to study a lot when I studied law at the university.

3. He used to drink and smoke a lot a few years ago.

4. As a child she got sick very often.

5. She often wrote her mother when she was abroad. She also sent her a little parcel every week.

6. Each Monday they sang Bulgarian songs at school.

7. When he was a student, he used to have lunch at a restaurant close by the university. He usually had supper at home.

8. When we were vacationing in Varna, we bathed in the sea every day. We used to swim a lot. In the afternoon we would take our row boat and go to the island.

Part II

Tape recording assignment:

1. Record the dialogue to Lesson 40.

2. Tell us how you spent your last summer vacation.

ГЪРЦИЯ. — Гостуващият в страната футболен отбор на „Виенер СК" е победил вчера в Атина местния „Панатинайкос" с 5:3 (2:1).

КОСТА РИКА. — В гр. Сан Хосе е започнал международен футболен турнир, участие на „Дукла" (Прага), „Банги" (Бразилия) и местните „Аланхуеза" и „Таприца". Първите резултати са: „Дукла" — „Аланхуеза" 4:1, „Дукла" — „Таприца" 1:2, „Банги" — „Таприца" 1:1.

ШВЕЙЦАРИЯ. — В традиционните ски състезания за жени в Грюндевалд тази година са участвували 38 скиорки от 9 страни. На дългото бягане на 10 км първите шест места са заели: Рантамен (Фин) — 47.05 мин., Кортее (Фин) — 47.50 мин., Боргес (ГДР) — 48.26 мин., Валтер (ГДР) — 48.32 мин., Ел. Госеевица (Полша) — 49.06 мин., М. Букова (Полша — 49.24 мин.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 40

РЕЧНИК

автобу́с	bus
археоло́гия	archeology
археологи́чески, -ска, о, и	
ба́нка	bank
взи́мам	to take, to get
взе́ма, е, ех	
вътрешен, -шна, о, и	inner, interior, internal
геоло́гия	geology
ези́к, -ици	language, tongue
електрока́р	forklift
зад prep.	behind
запа́звам	to reserve
запа́зя, и, их	
запа́звам ста́я	to reserve a room in a hotel
зда́ние, я	building
и про́чее /и пр./ abbr.	and so on, et cetera
и́двам	to come
и́двал ли си в Со́фия?	have you been in Sofia?
изве́стен, -стна, о, и	known, famous
ку́хня	cuisine, kitchen
медици́нски, а, о, и	medical
министе́рство	ministry
музе́й with art музе́я, музе́ят	museum
нае́мам	to rent
нае́ма, е, ех	
наи́стина adv.	indeed, really
намере́ние	intention
и́мам намере́ние	I intend to
наро́ден, -дна, о, и	people's, national
ни́кога adv.	never, ever /in neg. sentences/
ня́кога adv.	ever /in questions/
образова́ние, я	education
общ, а, о, и	general, common, universal
общообразова́телен, -лна, о, и	general education
освободи́тел	liberator
оста́вям	to leave
оста́вя, и, их	
откъде́то adv.	from where
отся́дам	to stay/ in a hotel/
отсе́дна, е, ах	
пала́та	hall, chamber
па́метник, ци	monument
плава́лня	swimming pool /public/
по́мощ	aid, help., assistance
прови́нция	province, country
пропу́скам	to miss, fail
пропу́сна, е, ах	
про́чее, виж и про́чее	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 40

ра́бота	affair, matter, work
Министе́рство на вътрешните ра́боти	Ministry of Internal Affairs
разгле́ждам	to view, see
разгле́дам, а, ах	
роди́на	fatherland
свобода́	freedom
сгра́да	building
случа́йно	by accident, by chance
специа́лност	specialty /major in college/
спе́шен, шна, о, и	emergency, urgent
сто́лица	capital
студе́н, а, о, и	cold
събра́ние, я	meeting, assembly
такси́, -та	taxicab
тролей́бус	trolleybus
удо́бен, -бна, о, и	comfortable
универса́лен, -лна, о, и	universal
учи́лище,	school
хо́дя	to walk, go
хо́дили ли сте в ... ?	have you been
храм, -ове	temple
цар, -е́	tzar
центра́лен, -лна, о, и	central
чове́к	one /as a general indef. subj./
чужд, а, о, и	foreign
чу́вствувам се	to feel like
чуждене́ц, -нци	foreigner
юни	June

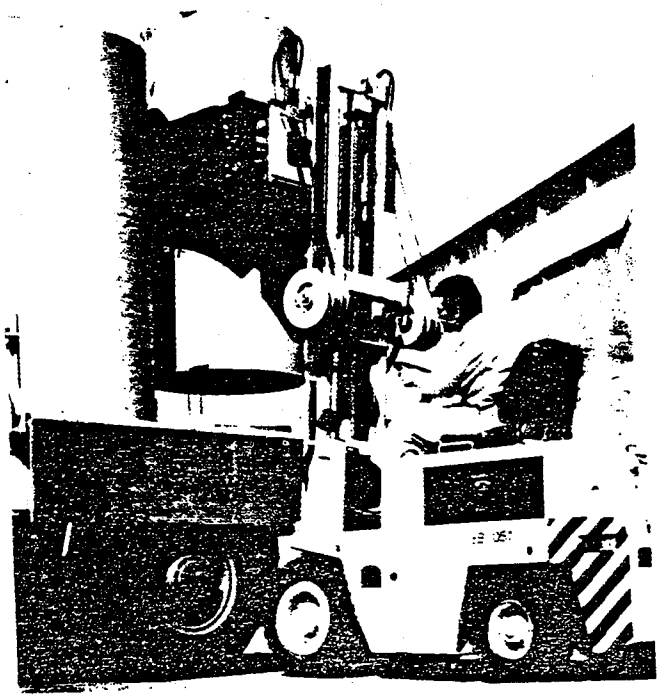

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Ч Е Т И Р И Д Е С Е Т И П Ъ Р В И У Р О К

L E S S O N 4 1

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

TOP

LESSON 41

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: I. Irregular Imperative Forms

II. Formation of the Perfective Verbs by means of a Prefix

I. Irregular Imperative Forms

1.

Ти трябва да влезеш в стаята сега.
Влез в стаята сега!

Вие трябва да влезете в стаята сега.
Влезте в стаята сега!

Ти трябва да влезеш в стаята сега.
Вие трябва да влезете в стаята сега.
Ти не трябва да влезеш в стаята сега.
Вие не трябва да влезете в стаята сега.
Ти трябва да излезеш от стаята сега.
Вие трябва да излезете от стаята сега.
Ти не трябва да излезеш от стаята.
Вие не трябва да излезете от стаята.
Ти трябва да слезеш веднага.
Вие трябва да слезете веднага.
Ти трябва да влезеш в магазина сега.
Ти не трябва да влезеш в магазина.
Вие трябва да влезете в къщата сега.
Вие не трябва да влезете в къщата
Ти трябва да излезеш от хижата.
Вие трябва да слезете от върха сега.

Влез в стаята сега!

Влезте в стаята сега!

Не влизай.....

и т. н.

MARGIN DATES

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 41

2.

Ти трябва да видиш този филм.
Виж този филм.

Ти трябва да видиш този филм.
Вие трябва да видите този филм.
.....новата ни къща
автомобила ми
тази сграда
това здание
лятната плавалня

и т.н.

Виж този филм!
Вижте този филм!

3.

Ти трябва да ядеш сега.
Яж сега!

Ти трябва да ядеш сега.
Вие трябва да ядете сега.
Ти не трябва да ядеш от
това месо.
Вие не трябва да ядете сега.
Ти трябва да изядеш сиренето.
Вие трябва да изядете гювеча.
гроздето
пържолите
кюфтетата

Яж сега!
Яжте сега!
Не яж от това месо!

4.

Ти трябва да държиш този изпит утре.
Дръж този изпит утре!

Ти трябва да държиш този
изпит утре.
Вие трябва да държите изпитите
следния месец.
Вие не трябва да държите
изпитите утре.
Ти не трябва да държиш изпита
утре.

Дръж този изпит утре!

Дръжте изпитите следния
месец!
Не дръжте изпитите утре!

Не дръж изпита утре!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.

Ти трябва да дойдеш на училище утре.
Ела на училище утре!

Ти трябва да дойдеш на училище утре.
Вие трябва да дойдете тук веднага.
Ти трябва да дойдеш с нас.
Ти не трябва да дойдеш сега.
Вие трябва да дойдете с мен.
Вие не трябва да дойдете сега.

Ела на училище утре!
Елате тук веднага!

6.

Ти трябва да отидеш у Христови сега.
Иди у Христови сега!
Върви у Христови сега!

Ти трябва да отидеш у Христови сега.
Вие трябва да отидете да вечеряте сега.
Вие не трябва да отидете там сега.
Ти не трябва да отидеш на кино довечера.

Иди у Христови сега!
Върви у Христови сега!
Идете да вечеряте сега!
Вървете да вечеряте сега!

7.

Ти трябва да влезеш в стаята.
Вие трябва да излезете от участъка.
Вие трябва да видите тези два филма.
Ти трябва да дойдеш утре.
Вие непременно трябва да ядете грозде.
Ти трябва да слезеш от върха в 4 ч.
Вие трябва да държите този изпит.
Вие трябва да отидете там утре.
Ти трябва да отидеш у тях.
Вие трябва да дойдете веднага.
Вие трябва да влезете в съда сега.
Ти трябва да излезеш навреме този път.

и т. н.

Влез в стаята!

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. Formation of the Perfective Verbs by means of a Prefix

1.

Аз пия вино сега.
Аз ще изпия виното.

Аз пия вино сега.
ракия
мляко
вода
бира

той, вие, тя, ние, ти,
аз, те и т. н.

Аз ще изпия виното.

и т. н.

Аз пия вино сега.
Аз ще изпия една чаша вино.
две чаши вино
едно шише
едно шишенце ракия
една чаша вода
две чаши мляко
три чаши бира

Аз пия вино сега.

той, ние, ти и т. н.

Аз ще изпия една чаша вино.
две

и т. н.

2.

Аз ям пържоли сега.
Аз ще изям пържолите.

Аз ям пържоли сега.
кюфтета
кебапчета
фасул, круши
гювеч, грозде

Аз ще изям пържолите.

Аз ям пържоли сега.
Аз ще изям три пържоли.
пет кебапчета
и т. н.
той, вие, те, тя и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.

Аз четох вестници тази сутрин.
Аз прочетох вестниците тази сутрин.

Аз четох вестници тази сутрин. Аз прочетох вестниците..
списания
роман
вестник
две списания

той, ние, тя, вие, ти, те

4.

Аз писах писмо снощи.
Аз написах едно писмо снощи.
две писма
домашната си работа

Аз учих урока тази сутрин.
Аз научих урока.
разговора
четивото
въпросите и отговорите

Аз пуших цигари преди малко.
Аз изпуших две цигари.
десет цигари
цигарите

5.

Той се мие сега.
Той ще се умие след малко.

Той се мие сега. Той ще се умие след малко.

аз,те,вие,тя,ти и т. н.

Тя се къпе сега.
Тя ще се окъпе след малко.

Те се бръснат сега.
Те ще се обръснат след малко.

Тя шие татковата риза сега.
Тя ще зашие татковата риза след малко.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 41

6.

Аз четкам костюма си сега.
Аз изчетках костюма си.

Аз четкам костюма си сега. Аз изчетках костюма си.
сакото
балтона
шапката
панталона

той, вие, тя, ние, ти
аз, те и т. н.

Той пере мръсните ризи сега.
Той изпра мръсните ризи.

Аз гладя костюма си сега.
Аз изгладих костюма си вече.

Тя вади приборите от бюфета.
Тя извади приборите от бюфета.
вилиците
ножовете
сервиза за кафе

Той я кани често.
Той я покани вчера.
Аз му искам пари сега.
Аз му поисках пари преди малко.
Той търси адреса ѝ сега.
Той потърси адреса ѝ.
Аз ям кюфте сега.
Аз изядох кюфтето.
Те кърпят чорапите сега.
Те закърпиха чорапите.
Кой те вика по телефона сега?
Кой те повика по телефона?
Аз се мия сега.
Аз се умих вече.
Аз се бръсна сега.
Аз се обръснах вече.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

MARGIN PAPER



Чешма на село

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР 41.

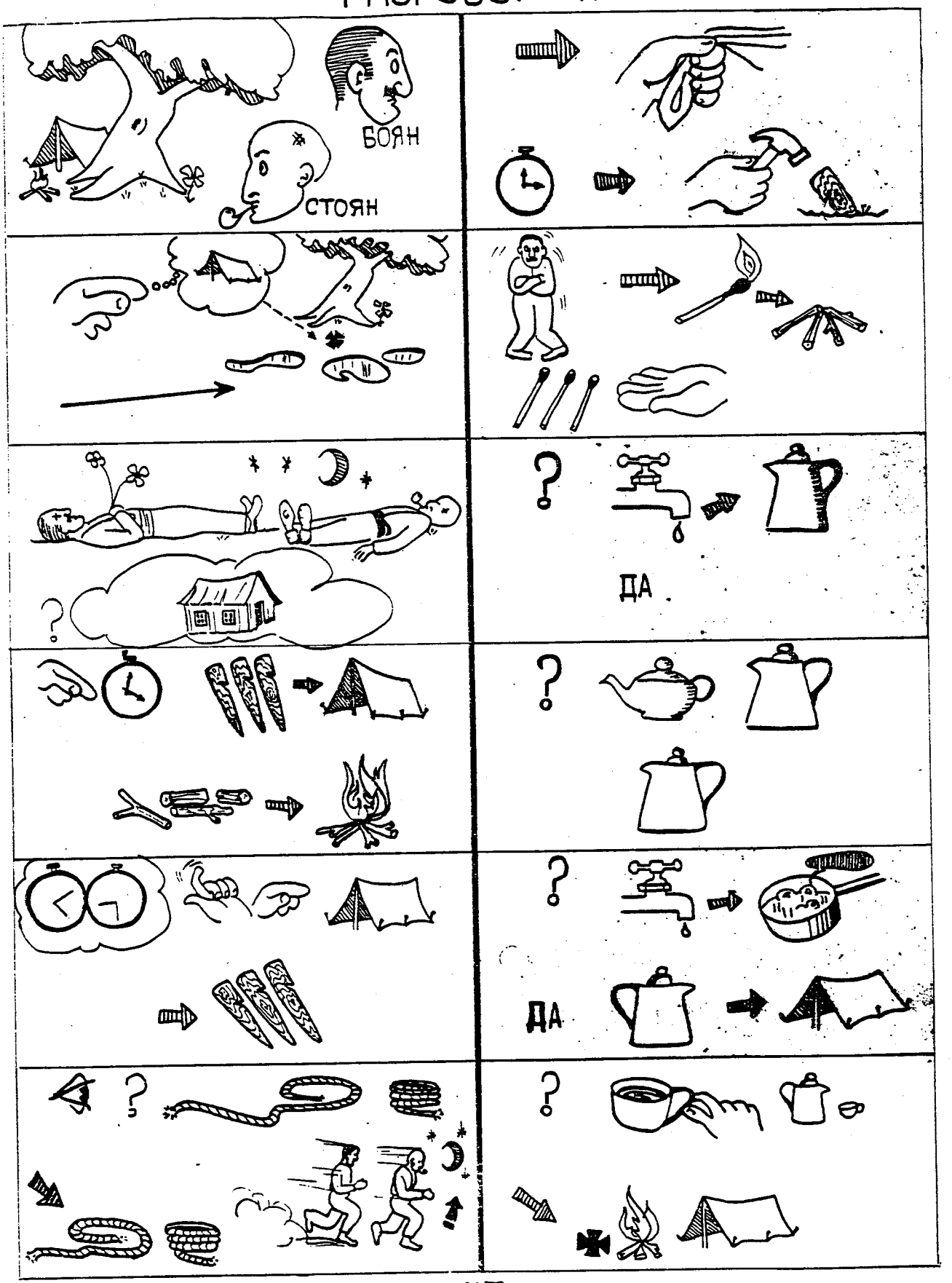

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

УРОК 41 - РАЗГОВОР

В ГОРАТА НА ЛАГЕР

Боян
Стоян

- Тук ще спрем и под то́зи бук ще опъ́нем пала́тката.
- Мя́стото е мно́го вла́жно.

- Ни́що от това́. Ня́ма да умре́м, ако преспи́м тук една́ нощ.
- Мо́же би ще наме́рим дру́гаде су́хо мя́сто.

- Ня́маме вре́ме. Приготви́ ко́лчета за пала́тката!
- Добре́. Ти иди́ и събери́ дърва́ за о́гъня!

/След ма́лко два́мата се връ́щат./

- Ела́ ми помогни́ да опъ́нем пала́тката!
- Идвам. Ето ти ко́лчетата.

- Виж къде́ са въже́тата!
- Тук са. Ха́йде да побърза́ме, че се стъ́мва.

- Дръж еди́ния край на платни́щето!
- Почака́й ма́лко! Тря́бва да заби́я това́ ко́лче в земя́та.

/След това́ той заби́ва ко́лчето./

- Ей, мно́го ми е студе́но. Я запали́ о́гъня!
- Дай ми кибри́та!

/Той па́ли о́гъня./

- Поста́ви ли съд за вода́ на о́гъня?
- Да, поста́вих.

- Какво́ ще напра́вим: чай или кафе́?
- Имаме са́мо кафе́.

- Заври́ ли вода́та?
- Ври ве́че. Влез в пала́тката и донеси́ кафе́то!

- Къде́ ще пи́ем кафе́то?
- Тук, навъ́н, край о́гъня.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

IN CAMP IN THE FOREST

Boyan
Stoyan

- Here we'll stop and under this beech tree we'll pitch the tent.
- The place is very wet.
- It doesn't matter. We won't die if we sleep here one night.
- Perhaps we'll find a dry place somewhere else.
- We don't have time. Prepare pegs for the tent.
- O.K. You go and gather wood for the fire.

/After a while the two return./

- Come and help me pitch the tent.
- I'm coming. Here are the pegs.
- See if you can find the ropes.
- Here they are. Come on, let's hurry, because it's getting dark.
- Hold one end of the canvas.
- Wait a minute. I have to drive this peg in the ground.

/After that he drives the peg in./

- Hey. I'm very cold. Light the fire.
- Give me the matches.

/He lights the fire./

- Did you put any water in the pot?
- Yes, I did.
- What are we going to make; tea or coffee?
- We have only coffee.
- Has the water started to boil?
- It's boiling already. Go into the tent and bring the coffee.
- Where are we going to drink the coffee?
- Here, outside, by the fire.

---

13. ела́ ми помогни́ instead of ела́ и ми помогни́
    The conjunction и is very often left out after ела́.
14. е́то ти..... lit. here for you.
15. Виж къде́ са въже́тата! lit. see where the ropes are!
16. че here: защо́то, поне́же
18. Поча́кай ма́лко! Wait for a while.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

I. IRREGULAR IMPERATIVE FORMS

1. Several imperfective or perfective verbs and the verbs derived from them have imperative forms which end in a consonant in the singular. The second person plural is formed by adding the ending -ТЕ to the singular. These verbs are the following:

Imperfective	Imperative	Perfective	Imperative	
a. вли́зам to enter	regular	вля́за /вле́за/	влез! вле́з-те!	enter!
изли́зам to go out	regular	изля́за /изле́за/	изле́з! изле́з-те!	go out or get out!
сли́зам to get down	regular	сля́за /сле́за/	слез! сле́з-те	get down or come down!
b. ви́ждам to see	regular	ви́дя	виж! ви́ж-те	see!
c. държа́ to hold	дръж! hold дръжте!	подържа́ to hold (for a while)	подръ́ж! подръ́ж-те!	hold! (for a while)
задържам to hold back	regular	задържа́	задръ́ж! задръ́ж-те!	hold back!
издържам to hold out	regular	издържа́	издръ́ж! издръ́ж-те!	hold out!
d. ям to eat	яж! eat яжте!	изя́м to eat up	изя́ж! изя́ж-те!	eat up!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2. The following verbs have imperative forms deriving from other verbs:

Imperfective		Perfective		
	Imperative		Imperative	
a. дохо́ждам to come и́двам to be coming to come	regular " "	до́йда	ела́! ела́те!	come!
b. оти́вам to go to be going	оти́вай! ходи́! go! оти́вайте! ходе́те!	оти́да	иди́! върви́! иде́-те върве́-те	go!
			Negative	
			не ходи́ не ходе́-те	don't go!

II. FORMATION OF PERFECTIVE VERBS BY MEANS OF A PREFIX

(Continued. Compare Volume II, page 181)

1. The prefixes which are used to transform an imperfective verb into a perfective are the following:

в/ъ/-,	въз-,	до-,	за-	зад-,
из-,	на-,	над-,	о/об/-,	от-,
по-,	под-,	пре-,	пред-,	през-,
при-,	про-,	раз-,	с/ъ/-,	у-,

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2. Some of these prefixes do not change the meaning of the imperfective verb, but merely form its perfective counterpart.

Examples:

пи́ша	-	to write	напи́ша	-	to finish writing
чета́	-	to read	прочета́	-	to finish reading

3. Other prefixes do not change the meaning of the basic verb, but limit its action in quantity.

Examples:

пи́ша	-	to write	попи́ша	-	to write a little
пи́я	-	to drink	попи́я	-	to drink a little
пи́я	-	to drink	допи́я	-	to drink to the end

The above rules are not consistent, since in one case a prefix may not change the meaning of the basic verb, but in another case it completely changes it.

Examples:

ме́ря	-	to measure	наме́ря	-	to find
пра́вя	-	to make	попра́вя	-	to repair

4. In most of the cases the meaning of the imperfective verb changes after a prefix is added. One and the same prefix does not change the meaning of all verbs in the same way. There is, however, some regularity in the change of the meaning. Below are given the main meanings which derive from each of the prefixes given above. (See para.i.)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Prefix в (въ)=into, in

Shows an ingoing (inward) action:

би́я	- to beat, hit	вби́я	- to drive in (by hitting)
влека́	- to drag	въвлека́	- to drag into,involve
во́дя	- to lead	въведа*	- to lead into,introduce
ка́рам	- to drive	вка́рам	- to drive into
но́ся	- to carry	внеса́*	- to bring in, import
пи́ша	- to write	впи́ша	- to write into,enter

Prefix до=to, up to

1. Indicates the end of the verbal action:

гово́ря	- to talk	догово́ря	- to talk to an end,hence to conclude an agreement
ка́звам	- to say	дока́звам	- to prove
ми́я	- to wash	доми́я	- to finish washing
ма́жа	- to smear, to oil	дома́жа	- to finish oiling
ме́ря	- to measure	доме́ря	- to finish measuring
плу́вам	- to swim	доплу́вам	- to come ashore
пра́вя	- to make	допра́вя	- to finish making
пи́ша	- to write	допи́ша	- to finish writing
пи́я	- to drink	допи́я	- to finish drinking
пу́скам	- to let	допу́скам	- to admit
пера́	- to wash clothes	допера́	- to finish washing (clothes)

* Notice the change of the root vowel.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2. With verbs of motion indicates a movement toward the speaker:

во́дя	-	to lead	доведа́*	-	to bring
и́да	-	to be coming	до́йда	-	to come to
ка́рам	-	to drive	дока́рам	-	to bring in a car
но́ся	-	to carry	донеса́*	-	to bring (by carrying)

Prefix за = for

1. Shows the beginning of an action.

ви́кам	-	to shout	завѝкам	-	to start shouting
гово́ря	-	to talk	загово́ря	-	to start talking
го́твя	-	to cook	заго́твя	-	to start cooking
мо́ля	-	to ask,beg	замо́ля	-	to start asking,begging
пе́я	-	to sing	запе́я	-	to start singing
пи́там	-	to ask a question	запи́там	-	to start asking a question
пи́я	-	to drink	запи́я	-	to start drinking
по́чвам	-	to start something	запо́чвам	-	to start doing something
пра́вя	-	to make	запра́вя	-	to start making
тъ́рся	-	to look for	затъ́рся	-	to start looking for

* Notice the change of the root vowel.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2. Shows limitation of the action. With verbs of motion it shows movement away from the speaker.

во́дя*	-	to lead	заведа́*	-	to lead to, to take to
градя́	-	to build	загрядя́	-	to surround
кърпя	-	to mend	закърпя	-	to finish mending
но́ся*	-	to carry	занеса́*	-	to take to
ши́я	-	to sew	зашия	-	to finish sewing

Prefix из = from, out

1. Shows an outward action (opposite to the prefix в)

бя́гам	-	to run	избя́гам	-	to run away, to escape
во́дя	-	to lead	изведа́*	-	to lead out
но́ся	-	to carry	изнеса́*	-	to export, to carry out
плу́вам	-	to swim	изплу́вам	-	to swim ashore

2. Show that an action is performed up to exhaustion.

градя́	-	to build	изградя́	-	to finish building
ка́рам	-	to drive	изка́рам	-	to drive out
ма́жа	-	to plaster	измажа	-	to finish plastering
пера́	-	to wash clothes	изпе́ра	-	to finish washing clothes
пе́я	-	to sing	изпе́я	-	to complete a song by singing
пи́там	-	to ask questions	изпи́там	-	to examine
пи́ша	-	to write	изпи́ша	-	to complete (e.g. a page) by writing
редя́	-	to order	изредя́	-	to enumerate
хо́дя	-	to walk	изхо́дя	-	to cover a distance by walking

* Notice the change of the root vowel.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3. Shows an action which affects many persons or objects simultaneously.

бе́ся	-	to hang	избе́ся	-	to hang many, all
би́я	-	to beat, to hit	изби́я	-	to kill all living beings of a given amount.
ко́ля	-	to slaughter	изко́ля	-	to slaughter many,all
лови́	-	to catch	излови́	-	to catch many, all
тро́вя	-	to poison	изтро́вя	-	to poison many, all
ха́пя	-	to bite	изха́пя	-	to bite many,or on many places

Prefix на = on

1. Shows a definite direction of the action and its end.

ви́я	-	to wind	навия́	-	to wind up
во́дя	-	to lead	наведа́	-	to bend down
го́твя	-	to cook	нагото́вя	-	to finish cooking
ма́жа	-	to plaster	нама́жа	-	to rub on
ме́ря	-	to measure	наме́ря	-	to find
пи́ша	-	to write	напи́ша	-	to finish writing
пра́вя	-	to do, make	напра́вя	-	to finish making, doing
редя́	-	to put in order	наредя́	-	to put in order, to order

2. Shows that an action is performed up to the point of saturation. All verbs of that category are reflexive.

гле́дам	-	to look at	нагле́дам се	-	to get tired of looking at
говоря	-	to talk	наговоря́ се	-	to talk plenty, to agree
пе́я	-	to sing	напе́я се	-	to get tired of singing
пи́я	-	to drink	напи́я се	-	to get drunk
плу́вам	-	to swim	наплувам се	-	to swim enough.

* Notice the change of the root vowel!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3. Shows the beginning of a limited action.

пи́я	-	to drink	напи́я	-	to get somebody drunk
чу́пя	-	to break	начу́пя	-	to break in pieces
ха́пя	-	to bite	наха́пя	-	to bite a little of

4. Shows an action concentrated toward a certain point.

бера́	-	to pick	набера́	-	to pick up
но́ся	-	to carry	нанеса́	-	to pile up, to enter (in a book)

Prefix над = out, over

Shows an action which is performed over something or is overdone, longer than another one.

бя́гам	-	to run	надбя́гам	-	to outrun
живе́е	-	to live	наживе́я	-	to outlive
пи́ша	-	to write	напи́ша	-	to write over something
пи́я	-	to drink	напи́я	-	to outdrink somebody

Prefix о or об = around

Shows an action which is performed around, on the periphery of something.

градя́	-	to build	обградя́	-	to surround
пера́	-	to wash clothes	опера́	-	to finish washing
пе́я	-	to sing	опе́я	-	to perform funeral service while singing around
пи́ша	-	to write	опи́ша	-	to describe /the dead
хо́дя	-	to walk	обхо́дя	-	to walk around
ши́я	-	to sew	обши́я	-	to sew around

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Prefix от = from

1. Shows separation or recession from a point.

во́дя	-	to lead	отве́да*	-	to lead away, to take to
но́ся	-	to carry	отнеса́*	-	to carry away, to take to
плу́вам	-	to swim, to sail	отплу́вам	-	to sail away
ка́рам	-	to drive	отка́рам	-	to drive away
би́я	-	to beat	отби́я	-	to repulse

2. Shows an action which is performed in abundance or up to the point of saturation with the idea of being pleasant. (Compare the prefix НА sara b.) The verbs of this catergory are reflexive with the particle СИ.

живе́я	-	to live	отживе́я си	-	to live enough, plenty
пи́я	-	to drink	отпи́я си	-	to drink enough & well
ям	-	to eat	отя́м си	-	to eat plenty & tastefully
игра́я	-	to play	отигра́я си	-	to play enough

Prefix по = on, along

1. Shows an action limited in its duration:

говоря	-	to talk	поговоря	-	to talk for a while
ка́рам	-	to drive	пока́рам	-	to drive for a while
но́ся	-	to carry	поно́ся	-	to carry for a while
пи́ша	-	to write	попи́ша	-	to write for a while
пра́вя	-	to make, do	попра́вя	-	to repair

(since a repair is a part of the whole action of making a whole object)

---

* Notice the change of the root vowel.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 41

2. Intensifies an action.

о́бръзам	-	to hurry		побъ́рзам	-	to hurry up
жела́я	-	to wish		пожела́я	-	to wish
слу́шам	-	to listen to		послу́шам	-	to obey

Prefix под = under

1. Shows an action which is performed under something

па́ля	-	to fire, to build a fire		подпа́ля	-	to set on fire
пи́ша	-	to write		подпи́ша	-	to sign (to write my signature under some-
ре́жа	-	to cut		подре́жа	-	to cut off,trim /thing)

2. A transitive action which comes from below.

пра́вя	-	to make, to do		подпра́вя	-	to counterfeit
ка́рам	-	to drive		подка́рам	-	to start driving
слу́шам	-	to listen to		подслу́шам	-	to eavesdrop

Prefix пре = pre- over

1. Shows an action which is overdone.

пи́я	-	to drink		препи́я	-	to overdrink
би́я	-	to beat		преби́я	-	to kill
ям	-	to eat		преям	-	to overeat
варя́	-	to boil,cook		преваря́	-	to overboil, overcook

2. Shows repetition of an action.

пи́ша	-	to write		препи́ша	-	to copy
пра́вя	-	to make,do		препра́вя	-	to remake
рабо́тя	-	to work		прерабо́тя	-	to (re)process

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3. Shows a carrying over or going over something.

но́ся	-	to carry	пренéса*	-	to carry over, transfer
ка́рам	-	to drive	прека́рам	-	to transfer
га́зя	-	to step on	прега́зя	-	to run over

Prefix пред = pre-

Show a condition or action which is performed in front of something or in advance of a given moment.

пи́ша	-	to write	предпи́ша	-	to prescribe
па́зя	-	to guard	предпа́зя	-	to preserve

Prefix при = at

1. Shows a direction, movement toward an object.

влека́	-	to drag	привлека́	-	to attract
бя́гам	-	to run	прибя́гам	-	to run to

2. Shows addition.

ту́ря	-	to put	приту́ря	-	to add
пи́ша	-	to write	припи́ша	-	to ascribe

Prefix про= per, through

1. Shows an action which develops through something in transitive or intransitive sense.

би́я	-	to hit	проби́я	-	to make a hole
ре́жа	-	to cut	проре́жа	-	to cut through
ям	-	to eat	проям	-	to eat through

* Notice the change of the root vowel.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2. The beginning of an action.

пи́я	-	to drive	пропи́я	-	to start drinking
пе́я	-	to sing	пропе́я	-	to start singing
хо́дя	-	to walk	прохо́дя	-	to start walking

Prefix раз = through, throughout

1. Shows an action in many directions.

би́я	-	to beat, hit	разби́я	-	to defeat
во́дя	-	to lead	разведа́*	-	to show around
но́ся	-	to carry	разнеса́*	-	to carry around, to distribute

2. Shows an intensified action. (The perfective verbs are reflexive)

пе́я	-	to sing	разпе́я се	-	to sing continually
ям	-	to eat	разя́м се	-	to eat plenty

Prefix с/ъ/ = with,

1. Shows a putting together.

го́твя	-	to prepare	сго́твя	-	to cook
градя́	-	to build	съградя́	-	to construct
ви́я	-	to wind	свия	-	to fold
бера́	-	to pick	събера́	-	to put together, collect

2. Movement upside down.

влека́	-	to drag	свлека́	-	to drag down
пу́скам	-	to drop	спу́скам	-	to drop down

* Notice the change of the root vowel.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Prefix у = at

Shows an ingoing action.

кри́я	-	to hide	укри́я	-	to hide in
би́я	-	to beat, hit	уби́я	-	to kill



Хижа на Витоша

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 41

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: I. Irregular Imperative Forms

II. Formation of the Perfective Verbs by means of a Prefix

I. Irregular Imperative Forms

1.

Вие трябва да излезете от стаята сега.	Излезте от стаята сега!
Вие не трябва да излезете от стаята сега.	Не излизайте от стаята сега!
Ти трябва да излезеш от кухнята.	Излез от кухнята!
Ти не трябва да излезеш от кухнята.	Не излизай от кухнята.

Вие трябва да видите този филм.
Ти трябва да видиш този филм.
Ти трябва да влезеш в гостната.
Вие трябва да ядете плодове.
Ти не трябва да влезеш в гостната.
Ти не трябва да ядеш зелени круши.
Вие не трябва да влезете в стаята сега.
Вие не трябва да изядете тези ябълки.
Ти трябва да отидеш на училище сега.
Вие трябва да влезете в киното.
Ти трябва да изядеш киселото мляко.
Вие трябва да дойдете тук веднага.
Ти трябва да държиш края на платнището.
Ти не трябва да идеш там.
Вие не трябва да дойдете утре тук.
Ти трябва да слезеш веднага.
Ти трябва да ядеш плодове всеки ден.
Вие не трябва да ядете много.
Вие не трябва да слезете от върха веднага.
Вие трябва да слезете след един час.
Вие трябва да държите този изпит непременно.
Вие не трябва да държите този край.
Ти трябва да дойдеш веднага.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. Formation of the Perfective Verbs by means of a Prefix

1.

Аз пия вино сега.
Аз ще изпия виното.

той, вие, те, тя, ние,
ти, аз и т. н.

Той пие вино сега.
Той ще изпие виното.

и т. н.

Аз пия чай сега.
кафе
мляко
вода

и т. н.

Аз чета вестник сега.
Аз ще прочета вестника.

вестници, списание, -я,
книга, роман, урока

Той яде пържоли сега.
Той ще изяде пържолите.

фасул, кюфтета, круши,
грозде, гювеч, кебапчета,
ябълки, винен кебап, кисело мляко

Аз пиша писма.
Аз ще напиша писмата.

писмо, домашната си работа,
две писма

Аз пуша цигара сега.
Аз ще изпуша цигарата.
Аз паля огъня сега.
Аз ще запаля огъня.
Аз уча урока си сега.
Аз ще науча урока си.
Аз се мия сега.
Аз ще се умия.
Аз я викам по телефона сега.
Аз ще я повикам по телефона.
Аз се бръсна сега.
Аз ще се обръсна.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Аз паля огъня сега.
Аз запалих огъня.

той, ние, те, тя, вие,
аз, ти и т. н.

Той пали огъня сега.
Той запали огъня.

и т. н.

Тя се къпе сега.
Тя се окъпа вече.
Те вадят приборите от бюфета сега.
Те извадиха приборите от бюфета.
Тя глади моите ризи сега.
Тя изглади ризите ми вече.
Ти переш мръсните блузи сега.
Ти изпра мръсните блузи.
Тя кърпи чорапите сега.
Тя закърпи чорапите.
Те се мият сега.
Те се умиха вече.
Ние учиме урока.
Ние научихме урока вече.
Вие пишете писма.
Вие написахте писмата вече.
Какво правиш ти сега?
Какво направи ти?

Аз ям пържоли сега.
Аз изядох пържолите.
грозде**то**
кюфте**тата**
кебапче**тата**
и т. н.

Аз чета американско списание сега.
Аз прочетох американ**ското** списание.
вестник**а**
урок**а** си
роман**а**

Аз пия ракия сега.
Аз изпих ракия**та** вече.
вин**ото**
вод**ата**
мляк**ото**
бир**ата**

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.

Аз се бръсна сега.
Аз още не съм се обръснал.

той, те, ние, ти, вие,
аз и т.н.

Той се бръсне сега.
Той още не се е обръснал.

и т. н.

Той пали огъня сега. Той още не е запалил огъня.
Тя се мие сега. Тя още не се е умила.
Те се къпят сега. Те още не са се окъпали.
Детете яде грозде сега. То още не го е изяло.
Ти пишеш писма сега. Ти още не си ги написал.
Вие учите урока сега. Вие още не сте го научили.
Те пият мляко сега. Те още не са го изпили.
Тя кърпи чорапите ти сега. Тя още не ги е закърпила.
Тя четка балтона на баща си сега. Тя още не го е изчеткала.
Ние шием ризите си сега. Ние още не сме ги зашили.
Аз гладя сакото си сега. Аз още не съм го изгладил.
Тя пере мръсните блузи сега. Тя още не ги е изпрала.
Всяка седмица той вика жена си по телефона. Тази седмица той още не я е повикал.
Всеки месец ние каним Христови. Този месец ние още не сме ги поканили.
Аз пуша цигарата сега. Аз още не съм я изпушил.
Тя вади приборите от бюфета сега. Тя още не ги е извадила.
Всеки ден той иска пари от баща си. Днес той още не му е поискал пари.
Всяка сутрин той търси шапката си. Тази сутрин той още не е потърсил шапката си.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 41

ЧЕТИВО

Най-голямото ми удоволствие, когато бях в България, беше да ходя на екскурзия. Почти всяка неделя, сам или с приятели, ходех на Витоша*.

Обикновено отивахме до някоя хижа. Понякога се изкачвахме до Метеорологическата станция, която се намира на Черни връх**. Времето там е почти винаги облачно. хладно и ветровито. Често вали дъжд, затова не оставахме там дълго. Хапвахме набързо, поглеждахме наляво-надясно*** и слизахме надолу. Прибирахме се в хижата при залез слънце.

Ние приготвяхме всичко което ни трябваше за излета, един ден преди да тръгнем за Витоша. Аз отивах на покупки. Купувах пържоли или кайма за кюфтета. Освен това вземахме сирене, кашкавал, малко луканка и плодове: круши, ябълки или грозде. В раниците си слагахме пуловери, кърпи и разни прибори.

Тръгвахме при изгрев слънце. Пътувахме с влак до село Владая, а от там продължавахме нагоре по реката пеш. Преминавахме реката при вира. Там се спирахме и закусвахме. После се изкачвахме по билото на планината до хижа Кумата.

Една неделя отидохме на Витоша със Стоян. Този път минахме през село Бояна. От Бояна пътят е много стръмен. Забавихме се доста. Когато стигнахме гората, вече се стъмваше. Решихме да опънем палатката под едно дърво. Мястото беше малко влажно, но нямахме време да търсим сухо място. Събрахме дърва и запалихме огън. Изкарахме въжетата и започнахме да опъваме палатката. Докато Стоян държеше единия край на платнището аз забивах колчетата в земята. Само след десет минути палатката беше готова. Събрахме сухи листа и ги сложихме на земята в палатката. Върху листата поставихме одеалата.

Времето беше много студено. Стоян сложи на огъня съд с вода, за да направим чай. Аз влезох в палатката, за да взема чай, но не можах да намеря. Разбрах, че сме го забравили. Намерих само малко кафе. Приготвихме кафето и седнахме край огъня да го пием. Поговорихме малко и понеже бяхме много уморени скоро си легнахме.

На другия ден се изкачихме на връх Черни връх. Там обядвахме и след като си по инахме добре слязохме през хижа Алеко в Драгалевци. От там с автобуса се прибрахме в София. И двамата бяхме много доволни.

---

*Витоша- a mountain near Sofia
**Черни връх- the highest peak of Vitosha 2290 m.
*** наляво-надясно - around

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

1. He was going to the police station when I met him. He was walking very fast. He was turning to the right when I caught up with him.

2. I wasn't listening while they were talking about the accident. I was thinking of something else.

3. You were in a hurry and you were not observing closely the traffic rules. To tell you the truth I was very tired.

4. While he was studying, she was singing and playing the piano.

5. They were washing themselves, while their mother was setting the table.

6. It was getting dark.

7. What were you doing at this time? I was talking to the teacher. And the others? Some were reading American, French, German and Russian magazines, others were writing letters.

8. What were you doing at eight o'clock this morning. I was eating fried eggs at eight o'clock this morning. I was having breakfast. And your wife? She was ironing my shirts. And your children? They were playing in the garden.

9. What was she doing when they entered the room? She was sleeping.

10. He died when they were carrying him to the hospital.

11. I was studying my lesson when my cousin called me on the phone.

12. You were taking the children to school when it started to rain. It was still raining when you arrived at the school.

13. What was he doing while she was preparing the breakfast? He was shaving.

14. As a civilian he was working at the Bulgarian National Bank. I was working at a tractor plant, and they were working at a factory.

15. When we saw her at the police station, she was giving testimony.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 41

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

А.

1. Къде отидоха Боян и Стоян миналата неделя?
   Миналата неделя Боян и Стоян отидоха на лагер в гората.

2. Къде се спряха те?
   Те се спряха под един бук.

3. Защо се спряха те под един бук?
   Те се спряха под един бук, защото искаха да опънат палатката там.

4. Какво беше мястото под бука?
   Мястото под бука беше влажно.

5. Защо двамата приятели не потърсиха другаде сухо място?
   Двамата приятели не потърсиха другаде сухо място, защото нямаха време.

6. Ще умре ли човек, ако спи една нощ на влажно място?
   Не, човек няма да умре, ако спи на влажно място една нощ.

7. Кой от двамата приготви колчета за палатката?
   Стоян приготви колчета за палатката.

8. Какво трябваше да прави Боян през това време?
   Той трябваше да иде в гората и да събере дърва за огън.

9. Кога се върнаха двамата?
   Те се върнаха след малко.

10. Защо бързаха те да опънат палатката?
    Те бързаха да опънат палатката, защото се стъмваше вече.

11. Кой от двамата трябваше да види къде са въжетата?
    Стоян трябваше да види къде са въжетата.

12. Кой от тях заби колчетата в земята?
    Стоян заби колчетата в земята.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

13. Какво направиха двамата приятели, след като Стоян заби колчета в земята?
  След като Стоян заби колчетата в земята, те опънаха палатката.

14. На кого му беше студено?
  На Боян му беше студено.

15. Какво каза той на Стоян?
  Той му каза да запали огъня.

16. Какво поиска Стоян от него?
  Той му поиска кибрит.

17. Защо му беше нужен кибритът на Стоян?
  Кибритът му беше нужен, за да запали огън.

18. Защо Стоян постави съд с вода на огъня?
  Той постави съд с вода, за да направи чай или кафе.

19. Имаха ли те чай?
  Не, те нямаха чай. Те имаха само кафе.

20. Кога влезе Боян в палатката?
  Той влезе в палатката, когато водата почна да ври.

21. Защо влезе Боян в палатката?
  Той влезе в палатката, за да донесе кафето.

22. Къде пиха кафето двамата приятели?
  Те пиха кафето навън край огъня.

B.

1. Какво правя аз почти всяка неделя?
  Вие ходите на екскурзия почти всяка неделя.

2. С кого ходя на екскурзия?
  Вие ходите на екскурзия понякога сам, понякога с приятели.

3. Докъде отиваме ние обикновено?
  Вие обикновено отивате до някоя хижа или пък на лагер в гората.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4. Какво посещаваме от време на време?
Вие посещавате метеорологическата станция от време на време.

5. Къде се намира метеорологическата станция?
Тя се намира под Черни връх.

6. На кой връх се изкачваме ние понякога?
Понякога Вие се изкачвате на Черни връх.

7. Какво е времето на Черни връх?
Времето там е почти винаги облачно, ветровито и хладно.

8. Вали ли често на върха?
Да, на върха вали често дъжд.

9. Защо не стоим дълго на върха?
Вие не стоите дълго на върха, понеже времето там е винаги лошо.

10. Какво правиме на върха?
Хапвате набърже и слизате от върха.

11. Кога се прибираме обикновено в хижата?
Обикновено Вие се прибирате в хижата при залез слънце.

12. Какво правим, един ден преди да тръгнем за Витоша?
Един ден преди да тръгнете за Витоша, Вие приготвяте всичко, каквото Ви трябва за излета.

13. Кой отива за покупки на пазара?
Вие отивате за покупки на пазара.

14. Какво месо купувам аз обикновено?
Вие купувате свински или телешки пържоли, или пък **кайма** за кебапчета или кюфтета.

15. Какво друго взимаме обикновено, когато отиваме на излет?
Когато отивате на излет, Вие обикновено взимате сирене или кашкавал, малко луканка, масло, яйца и хляб, а също така и плодове: круши, ябълки или грозде.

16. Какво слагаме в раниците си освен това?
Освен това Вие слагате в раниците си одеала, пуловери, кърпи и разни пробори.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

17. Кога тръгваме сутрин?
Вие тръгвате при изгрез слънце.

18. През къде минаваме обикновено?
Обикновено минавате през село Владая.

19. С какво пътуваме до село Владая?
Вие пътувате с влак до село Владая.

20. А от село Владая?
От село Владая продължавате пеш покрай реката.

21. Къде преминаваме реката?
Вие преминавате реката при вира.

22. Какво правиме обикновено, след като преминем реката?
След като преминете реката, Вие обикновено се спирате и закусвате.

23. Къде се изкачваме след това?
После се изкачвате по билото на планината.

24. С кого отидох на Витоша миналата неделя?
Вие отидохте на Витоша с Стоян миналата неделя.

25. През къде минахме този път?
Този път минахте през село Бояна.

26. Какъв е пътят от село Бояна?
От селото пътят е много стръмен.

27. Кога пристигнахме в гората?
Пристигнахте в гората, когато се стъмваше вече.

28. Защо се забавихме толкова много?
Вие се забавихте доста, понеже пътят от село Бояна е много стръмен, а и раниците Ви бяха много тежки. Трябваше да вървите по-бавно от друг път.

29. Къде решихме да опънем палатката?
Вие решихте да опънете палатката под един бук.

30. Какво беше мястото под бука?
Мястото беше влажно.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

31. Защо се спряхме на това влажно място?
Вие се спряхте на това влажно място, понеже нямахте време да намерите сухо място.

32. Какво направихме най-напред?
Най-напред Вие приготвихте колчета за палатката и и събрахте в гората дърва за огън.

33. Какво направихме след това?
След това Вие взехте въжетата и започнахте да опъвате палатката?

34. Какво правеше Стоян, докато аз забивах колчетата в земята?
Докато Вие забивахте колчетата в земята,Стоян държеше единия край на платнището.

35. След колко минути беше готова палатката?
Палатката беше готова след десет минути.

36. Какво направихме ние, след като приготвихме палатката?
След като приготвихте палатката, Вие събрахте сухи листа и ги сложихте на земята в палатката.

37. Какво поставихме отгоре на сухите листа?
Отгоре на сухите листа поставихте одеалата.

38. Какво направихме след това?
След това Вие извадихте всички неща от раниците си и ги поставихте в палатката.

39. Какво беше времето?
Времето беше много студено.

40. Какво направи Стоян?
Той взе кибрит и запали огън.

41. Какво направи Стоян, след като запали огън?
След като запали огън, той постави съд с вода, за да направи чай.

42. Какво направих аз в това време?
В това време Вие влязохте в палатката, за да вземете чай, но не можахте да намерите чая никъде.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

43. Какво намерих аз в палатката?
Вие намерихте само малко кафе.

44. Какво направихме ние, след като приготвихме кафето?
След като приготвихте кафето, Вие седнахте навън край огъня да го пиете.

45. Защо си легнахме веднага, след като изпихме кафето?
Защото бяхте много уморени.



Старо българска къща в град Копривщица

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА

Part I Translate into Bulgarian:

1. Have you ever been to Europe? Yes, I have been to Europe but my wife hasn't. When I was there, I visited France, Germany, and Italy. Next year I'm going there again with my wife and children. We'll visit Switzerland, Austria and Bulgaria this time.

2. Have they swum in the large swimming pool in the Park of Freedom? Yes, they have.

3. Has your wife reserved any rooms at the hotel? No, she hasn't reserved any rooms yet. We're going to stay at another hotel. It is close to the National Theater and it is much cheaper.

4. Have you shaved already? No, I haven't but Peter has shaved. Has he dressed? No, he hasn't dressed yet.

5. Have you returned the books to her? Yes, I have returned them to her. Has Christo? No, he hasn't returned them to her.

6. Which student hasn't written his homework for today? I haven't written it. And the corporal hasn't written it. He hasn't ever written a letter.

7. Have you sent the letter to him? No, I haven't sent it to him yet. Hasn't the girl sent it to him? Yes, she has sent it to him.

Part II Translate and answer in Bulgarian the following questions:

1. Have you ever stayed at a big hotel?
2. Have your friends ever drunk Bulgarian wine?
3. Have you learned well your lesson for today?
4. Have the children not yet gone to bed?
5. Has your wife been to the movies this week?
6. Has the train left the station yet?
7. Have you lived here since last year?
8. Have you been in the room for more than an hour?

Part III Tape recording assignment:

1. Record the dialogue to Lesson 41.

2. Record Part II of this assignment.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

ако́ conj.	if
бук m.pl.бу́кове	beech tree
вла́жен, жна, о,и	damp, moist
вре́ме	time
от вре́ме на вре́ме	from time to time
вря, и, ях	to boil
завря́	
въже́ n.pl. въжа́ and въже́та	rope
дру́гаде adv.	somewhere else
земя́ f.	earth; ground; soil
заби́вам	to drive in
заби́я, -е, и́х	
и́да	to come (imp.asp.); to go (perf.asp.)
той и́де	he is coming
той и́деше	he was coming
аз ще и́да там	I'll go there
и́скам да и́да	I want to go
иди́! иде́те!	go!
иди́ и събери́ дърва́ за о́гъня!	go and gather some wood for the fire!
кайма	ground meat
кибри́т m.	matches
ко́лче n.pl.ко́лчета	peg
край m.with art. кра́ят, кра́я	end
кра́иша pl.	
ла́гер m.	camp
на ла́гер	in camp
оти́вам на ла́гер	to go camping
мо́же би adv.	perhaps, maybe
навъ́н	outside
нами́рам се	to be, to be situated
ни́що от то́ва	it doesn't matter
о́гън m.with art. о́гънят	fire
огньо́ве pl.	
опъ́вам	to stretch by pulling; to stretch out
опъ́на, е, ах	
опъ́вам пала́тка	to pitch a tent
отго́ре adv.	on top
пала́тка f.	tent
опъ́вам пала́тка	to pitch a tent
па́ля, и, их	to light
платни́ще n.	canvas
под prep.	under, beneath
студе́но ми е	I am cold
студе́но му е	he is cold
стъ́мва се	it gets dark
стъ́мне се p.t.стъ́мна се	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

сух, а,о,и	dry
съби́рам	to gather, to collect
събера́, е́ -бра́х	
съд, съ́дове	container, vessel
че conj.	because



Скалите при град Белоградчик

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Панаирното градче в град Пловдив

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Ч Е Т И Р И Д Е С Е Т И В Т О Р И У Р О К

L E S S O N 4 2

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: I. Ordinal Numerals

II. Verbs Having one Form for the Imperfective and the Perfective Aspects.

I. Ordinal Numerals

1.

Когато отива на театър, г-н А.. обикновено седи на първи, втори или трети ред.

На кой ред седи обикновено г-н А..? — Той обикновено седи на първи, втори или трети ред.

Г-н Б...обикновено седи на четвърти, пети или шести ред.

Къде седи обикновено г-н Б....? — Той обикновено седи на четвърти, пети или шести ред.

Г-н В...седи на седми, осми, девети или десети ред.

На кой ред седи г-н В....? — Той седи на седми, осми, девети или десети ред.

Г-жа Г.... седи обикновено на единайсети, дванайсети, тринайсети или четиринайсети ред.

Къде седи г-жа Г...обикновено? — Тя седи обикновено на единайсети, дванайсети, тринайсети или четиринайсети ред.

и т. н. — ...двайсети, двайсет и първи.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Той е пръв /първи/ ученик в класа.*
Първият ученик в класа е редник.

Кой е пръв ученик в класа?

Какъв е първият ученик в класа?

Г-н В.. е втори в класа.
Вторият ученик в класа е ефрейтор.

Кой е втори в класа?
Какъв е вторият ученик в класа?

Г-н С... е трети в класа.
Третият ученик в класа е сержант.

и т. н.

Той е пръв /първи/
ученик в класа.
Първият ученик в класа
е редник.

Г-н В...е втори в класа.
Вторият ученик в класа
е ефрейтор.

3.

На масата има няколко молива.
Първият молив е мой.
Вторият молив е твой.
Третият молив е негов.
Четвъртият молив е на г-н К....

Колко молива има на масата?
Чий е първият молив?
вторият молив?
третият молив?
На кого е четвъртият молив?

и т. н.

На масата има няколко
молива.
Първият молив е твой.
/Ваш/
мой
негов
на г-н К..

4.

Първият молив е жълт.
Цветът на първия молив е жълт.

Какъв цвят има първият молив?
Вторият молив е червен.
Третият е зелен.
Четвъртият е син.
и т. н.

Първият молив е жълт.
Цветът на първия молив
е жълт.

клас = class

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.

Аз живея на първия етаж.
Ти живееш на втория етаж.
Той живее на третия етаж.

На кой етаж живея аз?
На кой етаж живееш ти?
На кой етаж живее той?
и т. н.

Вие живеете на първия етаж.
Аз живея на втория етаж.
Той живее на третия етаж.
четвъртия етаж.
и т. н.

6.

На масата има няколко книги.
Моята книга е първа.
Първата книга е моя.

Моята книга първа ли е?
Коя книга е моя?
Вашата книга втора ли е?

Коя книга е Ваша?
Неговата книга трета ли е?
четвърта
пета
и т. н.

Да, Вашата книга е първа.
Първата книга е Ваша.
Да,....
Не,....
Втората книга е моя.

7.

На закачалката има няколко кепета.
Вашето кепе е първо.
Първото кепе е Ваше.

Чие кепе е първо?
второ
трето
и т. н.

Кое кепе е твое?
негово
на г-н Н...?
и т. н.

Моето кепе е първо.
Неговото кепе е второ.
Кепето на г-н Т...е трето.

Първото кепе е мое.
Второто кепе е негово.
Третото кепе е на г-н Н...
и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

8.

На масата има много моливи.
Първите моливи са жълти.
Вторите моливи са червени.
Третите моливи са сини.

Кои моливи са жълти?
червени
сини
зелени
кафяви

Първите моливи са жълти.
Вторите.....

II. Verbs Having one Form for the Imperfective and the Perfective Aspects.

1.

Аз ще телефонирам на г-н П...след малко.
Аз му телефонирам сега.
Аз му телефонирах преди малко.
Какво ще правите след малко?

Какво правите сега?
Какво направихте преди малко?

Аз ще телефонирам на г-н П.
след малко.
Аз му телефонирам сега.
Аз му телефонирах преди
малко.

той, те, тя, ние, ти, аз,
вие и т. н.

2.

Аз трябва да ѝ телефонирам.

той, ние, те, вие, ти и т.н.

Той трябва да ѝ телефонира.
и т. н.

Аз трябва да му телеграфирам.*
Аз му телеграфирах вчера.
Аз ще им телеграфирам утре сутрин.
Аз често фотографирам* децата си.
Аз ги фотографирах вчера.
Аз съм фотографирал това здание
няколко пъти вече.
Аз искам да я фотографирам.

телеграфирам = to send a wire
фотографирам = to photograph

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Вечерни НОВИНИ

СОФИЯ, ЧЕТВЪРТЪК, 8 ЯНУАРИ 1959 ГОД. БРОЯ 2296 ГОД. IX ЦЕНА 20 СТ.

BULGARIA

ЗЕМЕДЕЛСКО ЗНАМЕ

No. 2

Published in Russian, Chinese, English, French, Ger

ЧЕРНОМОРСКИ ФРОНТ

НАРОДНА АРМИЯ



ОТЕЧЕСТВЕН ФРОНТ. РАБОТНИЧЕСКО ДЕЛО

КН. 7
ЮЛИ
1954

БЪЛГАРСКИ ВОИН

ЕЗИК Стършел И ЛИТЕРАТУРА

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР 42.

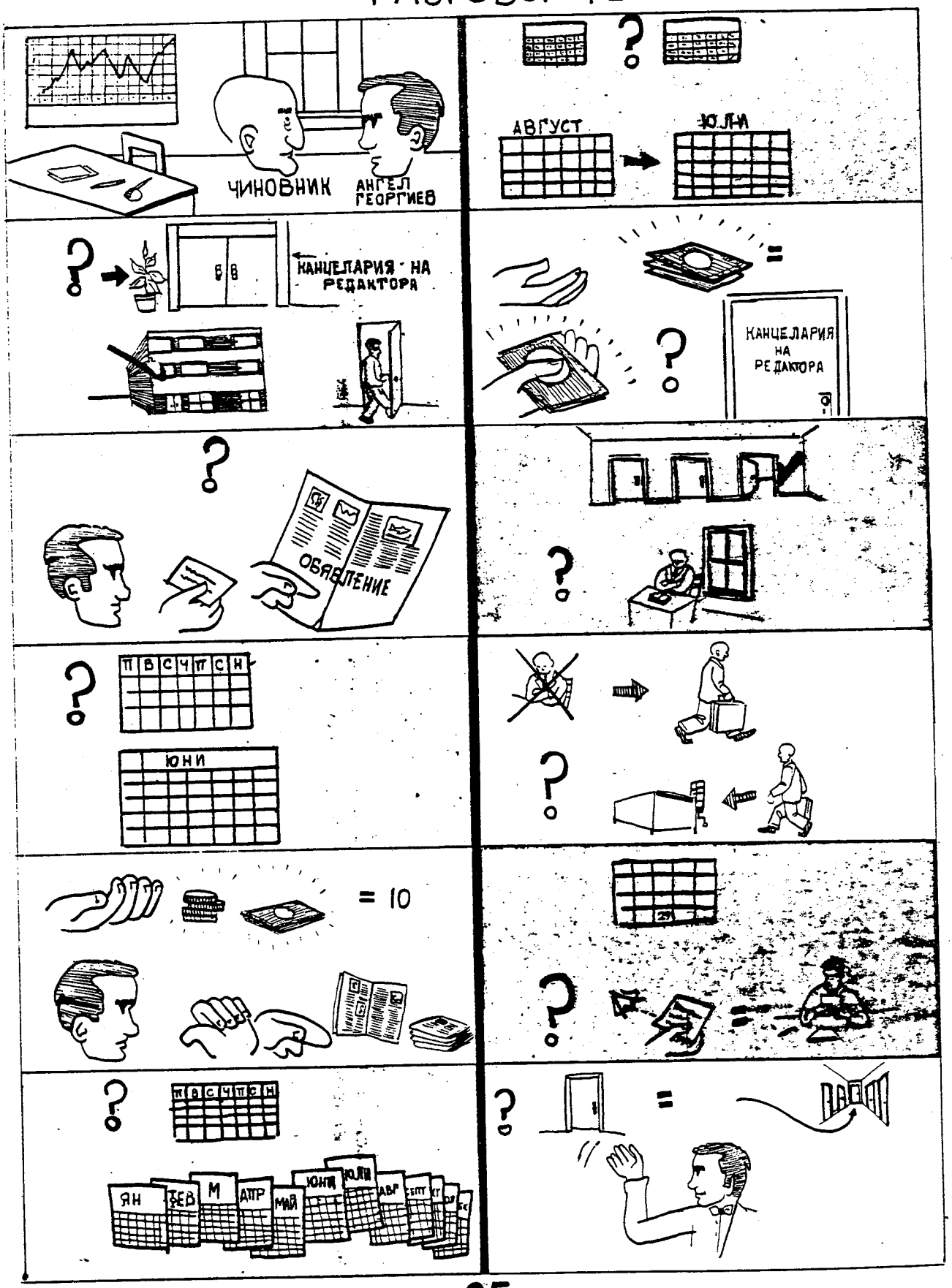

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

УРОК 42 - РАЗГОВОР

В РЕДАКЦИЯТА НА ВЕСТНИК "ВЕЧЕРНИ НОВИНИ"

Ангел Георги́ев
Портие́р

- Мо́ля, къде́ се нами́ра реда́кцията на ве́стник "Ве́черни новини́"?
- На вто́рия ета́ж.
/Оти́ва в реда́кцията при еди́н от служи́телите./

Ангел Георги́ев
Служи́тел

- Какво́ оби́чате, мо́ля?
- Искам да дам това́ обявле́ние.

- Кога́ и́скате да го публику́ваме?
- В сря́да, четвъ́ртък и пе́тък, на тре́ти, четвъ́рти и пе́ти ю́ни.

- Стру́ва 2 лв.
- Искам съ́що така́ да се абони́рам за ве́стника.

- За ко́лко вре́ме?
- За една́ годи́на.

- От кога́?
- От пъ́рви януа́ри до 31 деке́мври та́зи годи́на.

- Вси́чко стру́ва 13 лв.
- Заповя́дайте. Къ́де е кабине́тът на реда́ктора? мо́ля?

- Тре́тата ста́я отдя́сно.
- Тук ли е той сега́?

- Не. Той е в о́тпуск.
- Кога́ ще се въ́рне?

- Ще се въ́рне на 29 т.м.
- Кой мо́же тога́ва да прегле́да та́зи ста́тия?

- Помо́шник-реда́кторът.
- Къде́ е кабине́тът му?

- В дъ́ното на коридо́ра.
- Благодаря́! Довиждане!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

In the Editorial Office of the Newspaper "Evening News"

Angel Georgieff
Doorman
A clerk

- Where is the editorial office of the newspaper "Evening News" located please?
- On the second floor.
/ He goes into the editorial office to one of the clerks./
- What can I do for you?
- I'd like to place this advertisement.
- When do you want us to publish it?
- On Wednesday, Thursday and Friday, the third, fourth and fifth of June.
- It costs 2 leva.
- I'd also like to subscribe to the newspaper.
- For how long?
- For one year.
- From when?
- From the first of January to the 31 of December.
- Altogether it costs 13 leva.
- Here you are. Where is the editor's office, please?
- The third room on the right.
- Is he here now?
- No. He is on leave.
- When will he return?
- He'll return on the 29th of this month.
- Who can look over this article then?
- The assistant editor.
- Where is his office?
- At the end of the corridor.
- Thank you. Goodbye.

---

1. The newspaper Вечерни новини (Evening News) is a publication of the City Council of the Communist Party in Sofia. All newspapers in the present day Bulgaria are owned by the state or by a city and edited by the Communist Party. Privately owned and edited newspapers do not exist.
11. обявление announcement. Advertisements are rare in the newspapers, since there is no private enterprise.
12. кога искате /ние/ да го публикуваме when do you want us to publish it. Against the English accusative (us) and the infinite (to publish) Bulgarian has a nominative /ние/and the conjunction да plus the present tense of the verb.
32. дъно bottom, of any vessel.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

I. ORDINAL NUMERALS

1. The ordinal numerals, like adjectives, change in gender and number.
Examples:

пъ́рви,	пъ́рва,	пъ́рво,	пъ́рви	1st
пръ́в,	пъ́рва,	пъ́рво,	пъ́рви	
вто́ри,	вто́ра,	вто́ро,	вто́ри	2nd
тре́ти,	тре́та,	тре́то,	тре́ти	3rd
деся́ти,	деся́та,	деся́то,	деся́ти	10th
два́десети,	два́десета,	два́десето,	два́десети	20th
три́десет и пъ́рви,	три́десет и пъ́рва,о,и.			31st

2. In compound numbers only the last numeral is an ordinal.
Examples:

22nd	два́десет и вто́ри,	а,о,и
35th	три́десет и пети,	а,о,и
120th	сто́ и два́десети,	а,о,и
225th	две́ста два́десет и пе́ти,	а,о,и
1001st	хиля́да и пъ́рви,	а,о,и

3. The ordinal numerals may have an article as adjectives.
Examples:

пъ́рвият полк the first regiment	пъ́рвата кла́са the first class	пъ́рвото отделе́ние the first grade
	пъ́рвите учени́ци the first students	
вто́рият ден the second day	вто́рата тетра́дка the second note-book	вто́рото писмо́ the 2nd letter
	вто́рите номера́ the second numbers	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

The ordinal numerals are as follows:

1.	пъ́рви,	пъ́рва,	пъ́рво,	пъ́рви	first
2.	или пръв втóри,	втóра,	втóро,	втóри	second
3.	трéти,	трéта,	трéто,	трéти,	third
4.	четвъ́рти,	четвъ́рта,	четвъ́рто,	четвъ́рти	fourth
5.	пéти,	пéта,	пéто,	пéти	fifth
6.	шéсти,	шéста	шéсто,	шéсти	sixth
7.	сéдми,	сéдма,	сéдмо,	сéдми	seventh
8.	óсми,	óма,	óсмо,	óсми	eighth
9.	девéти,	девéта,	девéто,	девéти	ninth
10.	десéти,	десéта,	десéто,	десéти	tenth
11.	единáдесети,*	-а,	-о,	-и	eleventh
12.	двáнадесети,	-а,	-о,	-и	twelfth
13.	тринáдесети,	-а,	-о,	-и	thirteenth
14.	четирнáдесети,	-а,	-о,	-и	fourteenth
15.	петнáдесети,	-а,	-о,	-и	fifteenth
16.	шестнáдесети,	-а,	-о,	-и	sixteenth
17.	седемнáдесети,	-а,	-о,	-и	seventeenth
18.	осемнáдесети,	-а,	-о,	-и	eighteenth
19.	деветнáдесети,	-а,	-о,	-и	nineteenth
20.	двáдесети,	-а,	-о,	-и	twentieth
21.	двáдесет и пъ́рви,	-а,	-о,	-и	twenty-first
22.	двáдесет и втóри,	-а,	-о,	-и	twenty-second
23.	двáдесет и трéти,	-а,	-о,	-и	twenty-third
24.	двáдесет и четвъ́рти,	-а,	-о,	-и	twenty-fourth

* Colloquial forms: единайсети, а,о,и; дванайсети и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

25.	два́десет и пе́ти, -а, -о, -и	twenty-fifth
26.	два́десет и ше́сти, -а, -о, -и	twenty-sixth
27.	два́десет и се́дми, -а, -о, -и	twenty-seventh
28.	два́десет и о́сми, -а, -о, -и	twenty-eighth
29.	два́десет и деве́ти, -а, -о, -и	twenty-ninth
30.	три́десети, -а, -о, -и	thirtieth
40.	четири́десети, -а, -о, -и	fortieth
50.	петдесе́ти, -а, -о, -и	fiftieth
60.	шестдесе́ти, -а, -о, -и	sixtieth
70.	седемдесе́ти, -а, -о, -и	seventieth
80.	осемдесе́ти, -а, -о, -и	eightieth
90.	деветдесе́ти, -а, -о, -и	ninetieth
100.	сто́тни, -а, -о, -и	hundredth
101.	сто и пъ́рви, -а, -о, -и	hundred and first
200.	двусто́тни, -а, -о, -и	two hundredth
201.	две́ста и пъ́рви, -а, -о, -и	two hundred and first
300.	тристо́тни, -а, -о, -и	three hundredth
301.	три́ста и пъ́рви, -а, -о, -и	three hundred & first
400.	четристо́тни, -а, -о, -и	four hundredth
500.	петсто́тни, -а, -о, -и	five hundredth
600.	шестсто́тни, -а, -о, -и	six hundredth
700.	се́демстотни, -а, -о, -и	seven hundredth
800.	о́семсто́тни, -а, -о, -и	eight hundredth
900.	де́ветсто́тни, -а, -о, -и	nine hundredth

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

1000.	хи́лядни, -а, -о, -и	thousandth
1001.	хиля́да и пъ́рви, -а, -о, -и	thousand & first
2000.	двухи́лядни, -а, -о, -и	two thousandth
10,000.	десетохи́лядни, -а, -о, -и	ten thousandth
100,000	стохи́лядни, -а, -о, -и	hundred thousandth
1,000,000	милио́нен, -нна, -нно, -нни	millionth

Days, months and years are expressed with ordinal numerals:

15.12.1951 г.- петна́десети /ден на двана́десетия ме́сец/ дека́мври хиля́да де́ветстотин пе́тдесет и пъ́рва /годи́на/.

II. VERBS HAVING ONE FORM FOR IMPERFECTIVE AND PERFECTIVE ASPECTS

Some Bulgarian verbs, mostly of foreign origin, have no special form for the perfective aspect. i.e. their perfective form is exactly the same as the imperfective.

These verbs end in -ирам or -увам /овам/
They all are in the third group.

Examples:

абони́рам се /за не́що/	to subscribe
агити́рам /за не́що/	to campaign
адреси́рам /не́що до/	to address
аклиматизи́рам се /къ́м/	to acclimatize
алармира́м /ня́кого/	to alarm
амбици́рам се /за не́що/	tc become ambitious
амнисти́рам /ня́кого/	to pardon (criminal)
ампути́рам /не́що на ня́кого/	to amputate
анализи́рам /не́що/	to analyze
ангажи́рам /не́що, ня́кого/	to reserve
анули́рам /не́що, ня́кого/	to annul

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

апели́рам /към ня́кого/	to appeal
аплоди́рам /ня́кого,не́що/	to applaud
аргументи́рам /не́що/	to prove
асфалти́рам /не́що/	to cover with asphalt
атаку́вам /не́що, ня́кого/	to attack
банализи́рам /не́що/	to make banal
блами́рам /ня́кого/	to expose
бокси́рам /ня́кого/	to box
бомбарди́рам /не́що/	to bombard
брони́рам /не́що/	to armor
вербу́вам /ня́кого/	to recruit
ваксини́рам /ня́кого/	to inoculate, to vaccinate
вари́рам	to vary
вегети́рам	to vegetate
гаранти́рам /не́що/	to give a guarantee
гари́рам /не́що/	to put in a garage
дати́рам /не́що/	to date
декори́рам /не́що/	to decorate
дирижи́рам /не́що/	to conduct
документи́рам /с не́що/	to prove by documents
експони́рам /не́що/	to expose
електризи́рам /не́що/	to electrify

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

елимини́рам /не́що/	to eliminate
идеализи́рам /не́що/	to idealize
инспири́рам /ня́кого/	to inspire
инфекти́рам /не́що, ня́кого/	to infect
канализи́рам /не́що/	to make sewer system
кандидати́рам /ня́кого/	to nominate
капитули́рам	to capitulate
квартиру́вам /в/	to quarter
капари́рам /не́що/	to make a deposit
легализи́рам /не́що/	to legalize
локализи́рам /не́що/	to localize
маневри́рам /с не́що/	to maneuver
манипули́рам /с не́що/	to manipulate
маски́рам /не́що/	to mask
мини́рам /не́що/	to mine
опако́вам	to pack
опери́рам /ня́кого/	to operate
организи́рам /не́що, ня́кого/	to organize
пари́рам /не́що/	to parry
пласи́рам /не́що/	to distribute
публику́вам /не́що/	to publish

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

символизи́рам /не́що/	to symbolize
спорту́вам	to practice sports
телеграфи́рам /ня́кому не́що/	to cable, to wire
телефони́рам /ня́кому не́що/	to telephone
федери́рам /се/	to federate
ферменти́рам	to ferment
формализи́рам /се/ за не́що/	to formalize
фотографи́рам /не́що, ня́кого/	to photograph
характеризи́рам /не́що, ня́кого/	to characterize
цивилизи́рам /ня́кого/	to civilize
цивилизо́вам /ня́кого/	to civilize
шлифо́вам /не́що/	to polish
щурму́вам /не́що/	to attack

СЪОБЩЕНИЕ

ДСП „БАЛКАНТУРИСТ" — Варна, разполага в курорта Златни пясъци с легла при цени 21, 16 и 15 лева. Всички стан имат необходимите удобства.

Ангажименти за легла се приемат чрез клоновете на „Балканурист" в страната и на тел. 34-16, гр. Варна.

Граждани, прекарайте почивката си в прекрасния национален и международен курорт Златни пясъци.

ДСП „БАЛКАНТУРИСТ"
В А Р Н А

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: I. Ordinal Numerals.

II. Verbs Having one Form for the Imperfective and the Perfective Aspects.

1. Ordinal Numerals.

1.

На кой ред седите, когато отидете на театър?

той, те, ти, тя и т. н.

Когато отида на театър, аз седя на първи ред.
втори
трети
и т. н.

На кой ред седите, когато отидете на кино?

Когато отида на кино, аз седя на петнайсети ред.
двайсети
двайсет и пети
и т. н.

Къде седите, когато отидете на концерт?
Къде седите, когато отидете на опера?

На кой стол седите Вие?
седи той?
г-н Р..?
и т. н.

Аз седя на първия стол.
Той седи на втория стол.
Той седи на третия стол.
и т. н.

На коя маса седите Вие?
седи г-н Т..?
и т. н.

Аз седя на първата маса.
Той седи на втората маса.
третата.
и т. н.

До кой прозорец седите?

и т. н.

Аз седя до първия прозорец.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Кой молив е Ваш?
негов
на г-н Щ..
и т. н.

Първият молив е мой.
Вторият молив е негов.
Третият.....

Коя книга е твоя?

Първата книга е моя.
Втората.....
и т. н.

Кои книги са техни?
Кои моливи са Ваши?
и т. н.

Първите книги са техни.
Вторите моливи са наши.

Кое кепе е на г-н Х...?
твое
мое
негово
и т. н.

Първото кепе е на г-н Х...
Второто....

Кой молив е жълт?
син
червен
зелен

Първият молив е жълт.
Петият.....

Кой по ред ученик в класа е
г-н П....?

Той е първият ученик в класа.
вторият
третият
последният

Коя гума е Ваша?
Кое списание е твое?
Кое чекмедже е негово?
Коя тетрадка е моя?
Кои моливи са техни?
Кой учебник е Ваш?

3.

На кой етаж живеете Вие?
А г-н А.....?

Аз живея на първия етаж.
Той живее на втория етаж.
третия
четвъртия

В кое здание се намира
Българският отдел?
Руският отдел?
Френският отдел?
Немският отдел?
Италианският отдел?

Българският отдел се намира
в първото здание.
.... второто здание.
и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Къде се намира редакцията на вестник "Вечерни новини"?

Редакцията на вестник "Вечерни новини" се намира на.....
първия етаж - първата стая отляво.
втория - втората отдясно.
третия - третата
четвъртия - четвъртата
и т. н.

Къде е канцеларията на редактора?
....помощник-редактора?

5.

Кой месец на годината е януари?

Януари е първият месец на годината.

февруари, март, април и т.н.

6.

Кой е първият ден на седмицата
в България?
в Америка?

В България първият ден на седмицата е понеделник.
В Америка първият ден на седмицата е неделя.

Кой е вторият...третият...
и т. н.

7.

Кога пристигнахте в Монтерей?

Аз пристигнах в Монтерей на пети август 1959 г.
и т. н.

А г-н Т....? А г-н Х....?

Откога сте тук?

Аз съм тук от двайсет и първи юли 1950 г.
Аз съм тук от.... и т. н.

Кога ще заминеш ти?...той?
Откога е в отпуск лейтенантът?
Кога ще се върне от отпуск той?
Откога сте се абонирали за това списание?
Докога сте се абонирали за този вестник?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. Verbs Having the same Form for the Imperfective and the Perfective Aspects.

Кога ще телефонирате
на жена си?
на г-н Г....?
на родителите си?
на братовчедка си?

той, те, тя, ти, ние,
аз, вие и т. н.

Аз ще ѝ телефонирам след малко.
утре
довечера
и т. н.

Кога ще ми телефонирате?
ѝ
му
им

Кога ви телефонира той?
ми
ни
ѝ
им

Той ни телефонира завчера.
вчера
преди малко

Кой се е абонирал за този вестник?
това списание?

Аз съм се абонирал за този вестник.

той, ние, те, ..и т. н.

Докога сте се абонирали за тези списания?
Откога искате да се абонирате?
Кога ще телеграфираш на брат си?
Кога публикувахте това обявление?
Кога ще публикувате статията ми?
Кога ще ме фотографираш?
Кога фотографирахте децата си?
Кого искате да фотографирате сега?
Телеграфирахте ли вече на майка си?
Кой Ви е фотографирал?
Кой телефонира на г-н Р... снощи?
Кой ще ни фотографира?
я
го, те
ме, ви

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

А. Както в други страни, така и в България има много вестници. От вестниците българите обичат да четат най-много "Вечерни новини" и " Народна армия" От списанията най-интересни са "България", "България днес" и "Български воин".

Всеки вестник и всяко списание има свой редактор. Той редактира списанието или вестника. Обикновено той има помощник. Двамата, редакторът и неговият помощник, пишат във вестника или списанието. Те също така проверяват всичко, което дописниците и други хора пращат в редакцията. Дописниците им **изпращат** дописки или снимки на различни събития. Хората изпращат обикновено обявления.

Редакторът има приемни часове за посетители. Едни идват, за да говорят по различни въпроси с редактора или с неговия помощник. Други идват, за да постъпят на работа в редакцията. Трети пък* да се абонират за списанието или вестника. Няколко дена преди това те трябва да телефонират на секретарката, за да разберат кога може редакторът да ги приеме.

Редакторът или неговият помощник трябва да бъдат почти всеки ден в редакцията. Когато редакторът не е там, помощникът му върши неговата работа.

В. Една година има дванайсет месеца. Първият месец е януари. Вторият е февруари. Той е най-малкият месец. Има само двайсет и осем дена. Един път на четири години има двайсет и девет дена. Март е третият месец. Четвъртият се казва април. Петият месец е май. Той **обикновено е най-хубавият** месец на годината. Юни е шестият месец. Към края на месеца ученици и студенти започват лятната си ваканция. През юли и август много българи отиват на курорт на планина или на море. Училищата започват през септември. Десетият месец е октомври. През ноември започват да валят дъждове. Последният месец на годината е декември.

Първият ден на седмицата е понеделник. Вторият е вторник. Сряда е третият ден. Четвъртият ден е четвъртък. Петък е петият ден на седмицата. Събота е шестият, а неделя - седмият.

---

* **пък** -

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

В България хората работят пет дена, от понеделник до петък. В края на седмицата много хора отиват на екскурзия. Други се разхождат из парковете или градините или пък отиват на мач. Трети спят до късно, стоят в къши или отиват на гости по роднини или познати.

---

* пък = but, and



More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

1. When they were abroad last year, they went either to the opera or to a concert almost every evening. They liked very much the Italian singers.

2. During the day he used to visit the Roman palaces, temples, monuments, and baths. In the morning she would take the children to the Zoo. In the afternoon she would take a walk in one of the parks. She often took pictures.

3. As a student, in order to have more time, I would get up early in the morning, I would have breakfast, have a bath, shave, wash and then sit down and study my lessons.

4. He often traveled abroad. Sometimes he visited Germany and Switzerland. Another time he would go to Austria, Italy, or France.

5. Has he already gone to bed? Yes, he has. He has to go to bed early in order to get up before sunrise tomorrow morning. He went to bed late last night. A few years ago he used to go to bed very late. When he was going to bed last night, somebody called him on the phone. While he was talking on the phone, I was listening to him. Before he finished talking, I left the room. While I was leaving the room, I saw my mother. She was sitting in a chair in the corridor. She looked at me and asked: "Have you had your supper yet?" I answered: "I ate supper half an hour ago. I want to study now. Do you know where my textbooks are? I forgot to put them in the drawer, and I cannot find them now." "They are under the table in the kitchen." My mother said: "Come on, hurry up. You have to study now. You have an examination in a few days." When I sat down at the table and started to read my lesson, she was still looking at me. I finished studying at midnight, and I was very tired. But I slept very well that night.

ДМЗ „ГЕОРГИ ДИМИТРОВ“ — Видин, търси специалисти — машинни инженери — хидравлици и технолози. Заплата според щатното разписание на завода. Постъпване веднага.

Справка тел. № 4.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

А

1. Къде иска да отиде Ангел Георгиев?
   Ангел Георгиев иска да отиде в редакцията на вестник "Вечерни новини".

2. Кого пита той къде се намира редакцията на вестник "Вечерни новини"?
   Той пита портиера на сградата.

3. Къде се намира редакцията на вестник "Вечерни новини"?
   Редакцията на вестник "Вечерни новини" се намира на втория етаж.

4. При кого отива Георгиев, след като знае къде е редакцията?
   Той отива при един от **служителите** на редакцията.

5. Какво иска да даде той на **служителя**?
   Той иска да му даде едно обявление.

6. Кога иска да го публикуват във вестника?
   Той иска да го публикуват в сряда, четвъртък и петък, на трети, четвърти и пети юни.

7. Колко иска **служителят**, за да публикуват обявлението?
   Служителят иска 2 лева, за да публикуват обявлението.

8. За какво иска да се абонира Ангел Георгиев?
   Той иска да се абонира за вестник "Вечерни новини".

9. За колко време иска да се абонира той?
   Той иска да се абонира за една година.

10. Откога докога иска да се абонира той?
    Той иска да се абонира от първи **януари** тази година до **31 декември тази година.**

11. Къде се намира кабинетът на редактора на вестника?
    Той се намира на втория етаж.

12. Редакторът в кабинета ли си е?
    Не. Той е в отпуск.

13. Кога ще се върне редакторът?
    Той ще се върне на 29 т.м.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

14. Не чака ли Георгиев да се върне редакторът, за да прегледа статията му?
Не. Той няма да чака до тогава.

15. Кой може да прегледа статията му, преди да се върне редакторът.
Помощник-редакторът може да прегледа статията му, преди да се върне редакторът.

16. Къде е кабинетът на помощник редактора?
Кабинетът на помощник-редактора е в дъното на коридора на втория етаж на зданието.

B.

1. Какво има в България, както в други страни?
Както в други страни, в България има вестници и списания.

2. Кои от вестниците обичат да четат най-много българите?
От вестниците българите обичат да четат най-много "Вечерни новини" и "Народна армия".

3. Кои от списанията са най-интересни?
Най-интересни от списанията са "България днес" и "Български воин".

4. Какво има всеки вестник и всяко списание?
Всеки вестник и всяко списание има свой редактор.

5. Кой редактира списанието или вестника?
Редакторът редактира списанието или вестника.

6. Кой помага на редактора?
Помощник-редакторът помага на редактора.

7. Кой пише във вестника или списанието?
Редакторът и неговият помощник пишат във вестника или списанието.

8. Какво проверяват редакторът и неговият помощник в кабинета?
Те проверяват всичко, което дописниците и други хора пращат в редакцията.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

9. Какво **изпращат** дописниците на редактора или неговия помощник?
   Дописниците **изпращат** дописки или снимки на редактора или неговия помощник.

10. Какво **занасят** обикновено хората в редакцията?
    Хората **занасят** обикновено обявления в редакцията.

11. За кого има приемни часове редакторът?
    Редакторът има приемни часове за посетители.

12. За какво идват едни при редактора или неговия помощник?
    Едни идват при редактора или неговия помощник, за да говорят с тях по различни въпроси.

13. За какво идват други при редактора или неговия помощник?
    Други идват при тях, за да постъпят на служба в редакцията.

14. За какво идват трети при редактора или неговия помощник?
    Трети идват при редактора или неговия помощник, за да се абонират за списанието или вестника.

15. Какво трябва да направят хората, за да разберат кога може да ги приеме редакторът?
    Няколко дена преди това те трябва да телефонират на секретарката, за да разберат кога може да ги приеме редакторът.

16. Кога трябва да бъдат в редакцията редакторът и неговият помощник?
    Редакторът и неговият помощник трябва да бъдат почти всеки ден в редакцията.

17. Кой върши работата на редактора, когато той не е в редакцията?
    Когато редакторът не е в редакцията, помощникът му върши неговата работа.

18. Колко месеца има една година?
    Една година има дванайсет месеца.

19. Кой е първият месец на годината?.....вторият?....третият? четвъртият?....петият?....шестият?...седмият?....осмият? деветият?....десетият?....единадесетият?....дванайсетият?
    Първият месец на годината е януари.....

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

20. Кой е най-малкият месец?
Най-малкият месец е февруари.

21. Колко дена има обикновено февруари?
Февруари обикновено има само 28 дена.

22. Колко дена има февруари един път на четири години?
Един път на четири години февруари има двайсет и девет дена.

23. Кой е обикновено най-хубавият месец на годината?
Най-хубавият месец на годината обикновено е май.

24. Към края на кой месец ученици и студенти започват лятната си ваканция?
Ученици и студенти започват лятната си ваканция към края на месец юни.

25. Кога отиват много българи на курорт на планина или на море?
Много българи отиват на курорт на планина или на море през юли или август.

26. Кога започват училищата в България?
Училищата в България започват през септември.

27. През кой месец на годината започват да валят дъждове в България?
През ноември започват да валят дъждове в България.

28. Колко дена има една седмица?
Една седмица има седем дена.

29. Кой е първият ден на седмицата?
Първият ден на седмицата **е понеделник.**
вторият....третият....четвъртият....петият....
шестият....седмият....?

30. Колко дена работят хората в България?
Хората в България работят **пет** дена.

31. В кои дни на седмицата работят хората в България?
Хората в България работят от понеделник до **събота.**

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

32. Къде отиват много хора на екскурзия в неделя?
В неделя много хора отиват на екскурзия по планините.

33. Какво правят други хора в неделя?
Други хора се разхождат из парковете и градините или пък отиват на мач.

34. Какво правят трети в неделя?
Трети пък спят до късно в неделя, стоят в къ... или ходят на гости по роднини и познати.



Будка за вестници и списания в Со...

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА

Part I. Translate into Bulgarian:

1. Christo, go home, enter the kitchen, and get the knife. But before you leave, hold this peg and the end of the canvas for a while.

2. Don't eat so much, Gentlemen. Come here, and we will drink up this bottle of wine. Kolyo, go out of the room and bring more wine. Don't bring the whisky. We'll drink it later. And take this chair to the garden and put it on the ground under the beech tree.

3. Children, come down from that tree. Go and gather some wood for the fire. Don't bring too much, however. We need a little wood only.

4. Have you bought any matches? Yes, I have. How much are they? They cost forty stotinki now. Last year they cost only 25 st.

5. When are you going to take the children to school? In half an hour. Who is going to bring them home? Their father will drive them home.

6. Is she sewing now? Yes, she is. Has she sewn up her shirt? No, she hasn't sewn it up yet. She was sewing it a while ago. Did she mend their socks? No, she is mending them now. When are you going to wash the dirty blouses? Radka answers: "I have washed them already, mother!"

7. Has the girl sent the letter registered? No, the girl hasn't sent it registered. Do you often send parcels to your cousin in France? Yes, I do. When will you send this one?* I'll send it this afternoon.

8. Did you brush your father's suits? I brushed the two brown ones* but I didn't brush the blue one*.

Part II. Tape recording assignment:

1. Record the Dialogue to Lesson 42.

2. Tell us about a trip in the mountains.

---

* Like English, Bulgarian may omit a noun instead of repeating it, but unlike English, it never uses a prop word like - one, ones when the noun is omitted. The attributive adjective of an omitted noun has the inflectional ending it would have if the noun were not omitted.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

абони́рам се за	to subscribe to
абони́рам се за ве́стник,	to subscribe to a newspaper,
списа́ние	a magazine
а́вгуст m.	August
апри́л m.	April
а́рмия f.	army
вака́нция f.	vacation, holiday
во́ин m.	warrior, soldier
вы́рша, и, их	to do
извы́рша	
деке́мври m.	December
до́писка f.	article
до́писник m.pl.-ци	correspondent
дъ́но n.	bottom, end
кабинет	office
клас m.pl. класове́	class
май m.	May
март m.	March
новина́ f.	news
ное́мври m.	November
обявле́ние n.	advertisement; announcement
да́вам обявле́ние в ве́стник	to place an advertisement in a / paper
октомври m.	October
о́тпуск m.	leave
съм в о́тпуск	to be on leave
пе́тък m.	Friday
портие́р m.	doorman, doorkeeper
посети́тел m.	visitor
после́ден, дна, о,и	last
постъ́пвам	to enter; to act; to behave
постъ́пя, и, их	/ tion
постъ́пвам на слу́жба	to enlist; to take a job, a posi-
прегле́ждам	to look over;examine,to review
прегле́дам	
прие́мам	to accept; to receive;to welcome
прие́ма, е	
прие́х p.t.	
прие́мен, мна, о, и	of reception
прие́мни часове́	receiving hours, visiting hours
публику́вам	to publish
редакти́рам	to edit
реда́ктор m.	editor
реда́кция f.	editorial office
секрета́рка f.	secretary
слу́жба f.	position, job

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

сря́да f.	Wednesday
ста́тия f.	article (in a newspaper,magazine)
съби́тие n.	event
т.г. = та́зи годи́на	this year
т.м. = то́зи ме́сец	this month
февруа́ри m.	February
четвъ́ртък m.	Thursday
ю́ли m.	July
януа́ри m.	January

Дни́те на се́дмицата:

понеде́лник
вто́рник
сря́да
четвъ́ртък
пе́тък
съ́бота
неде́ля

Сезо́ните:

про́лет
ля́то
е́сен
зи́ма

Ме́сеците на годи́ната:

януа́ри
февруа́ри
март
апри́л
май
ю́ни
ю́ли
а́вгуст
септе́мври
окто́мври
ное́мври
деке́мври

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School



Селски черен път

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Ч Е Т И Р И Д Е С Е Т И Т Р Е Т И У Р О К

L E S S O N 4 3

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: I. Long Personal Pronouns

II. Monosyllabic Masculine Nouns Ending in - Е in Plural

I. Long Personal Pronouns

1.

Това писмо е за г-н....
Това писмо е за него.
Аз давам писмото на него.
Аз взимам писмото от него.

За г-н....ли е това писмо? Да, това писмо е за него.
Какво правя аз сега? Сега Вие давате писмото на него.
Какво правя аз сега? Сега Вие взимате писмото от него.

молив, пари, учебник
и т. н. и т. н.

Това писмо е за г-жа Янева.
Това писмо е за нея.
Аз давам писмото на нея.
Аз взимам писмото от нея.

За г-жа Янева ли е това писмо? Да, това писмо е за нея.
Какво правя аз сега? Вие давате писмото на нея.
Какво правя аз сега? Вие взимате писмото от нея.

Вестникът е за мен/е/.
Списанието е за Вас.

За кого е списанието? Списанието е за мен.
На кого давам списанието? Вие давате списанието на мене.
От кого взимам списанието? Вие взимате списанието от мен.
За кого е вестникът? Вестникът е за Вас.
От кого взимате вестника? Аз взимам вестника от Вас.
На кого давате вестника? Аз давам вестника на Вас.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Тези книги са за студентите.
Тези книги са за тях.
Аз давам книгите на тях.

За студентите ли са тези книги? Да, тези книги са за тях.
На кого давам книгите? Вие давате книгите на тях.
От кого взимам книгите? Вие взимате книгите от тях.

моливите, учебниците, и т. н. и т. н.

Вестниците са за нас.
Списанията са за вас.

За кого са списанията? Списанията са за нас.
На кого давам списанията? Вие давате списанията на нас.
От кого взимам списанията? Вие взимате списанията от нас.
За кого са вестниците? Вестниците са за вас.
От кого взимате вестниците? Ние взимаме вестниците от вас.
На кого давате вестниците? Ние даваме вестниците на вас.
и т. н.

Учебникът е за мен.
Тетрадката е за теб/е/.

За кого е учебникът? Учебникът е за тебе.
От кого взимате учебника? Аз взимам учебника от тебе.
На кого давате учебника? Аз давам учебника на тебе.
и т. н.

2.

С г-н..... ли говори той? Да, той говори с него.
Не, той не говори с него.

студентите
г-жа...
мене
детето
тебе
войниците
българката
Вас
жена ми
вас
нас

и т. н. и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

На войниците ли говори офицерът?
За студентите ли говорят учителите?
С Христо ли ще отиде тя на екскурзия?
От дъщеря ми ли взехте тази книга?
У Христови ли бяхте снощи?
У г-н... ли ще бъдете довечера?
Той запозна ли се с американката?
Кога ще ме запознаете с г-жа...?
Срещате ли се често с г-н....?
Под бука ли опънаха палатката?
Получиха ли те писмото от родителите си?
По горната пътека ли минахте?
При месаря ли са децата?
Към пътниците ли се обърна кондукторът?
До тебе ли седи г-н.....?
Пред Вас ли седи г-н.....?
Кой седи до тебе?
Кой е до мен сега?
Кой е зад мен?
Кой е пред мен?
Зад вас ли са прозорците?
На книгата ли седите?
Кой седи на вестника?
Зад мен ли вървяхте?
С вас ли ще отида на кино довечера?
По улица "Раковски" ли минахте?

и т. н.

3.

Аз виждам г-н....., не виждам г-жа.....
Аз виждам него, не виждам нея.

Аз виждам г-н....., не виждам г-жа.. Аз виждам него, не
Аз чувам децата виждам нея.
разбирам тях
познавам и т. н.
срещнах
видях
питам
моля
попитах
помолих
поканих

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Аз давам учебника на г-н....,
не на г-жа.....
Аз давам учебника на него, не
на нея.

Аз давам учебника на г-н....,
не на г-жа.....
....на студентите

говоря на
казах това на
показах къщата на
телефонирах на
обещах на

Аз давам учебника на него,
не на нея.
.. на тях

5.

Студено ли ти е?
Не, на мен не е студено,
на него е студено.

Студено ли ти е?

Студено ли ми е?
Студено ли ви е?
Студено ли е на учениците?
на г-н.....?
на децата?
на дъщеря ти?

Не, на мен не е студено,
на него е студено.
на нея
на тебе
на тях
на Вас

6.

С него ли говоря аз?

Не, Вие не говорите с него.
Вие говорите с мен.
с нея
с тях
с нас

За мен ли е този учебник?
На г-жа....ли дадохте парите?
До г-н....ли седите?
Пред.....
Зад.....
Трябва ли ви това списание?
У Христови ли бяхте снощи?

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

7.

Вас чувам, него не чувам,
Чувате ли г-н.....?
г-жа.....?
войниците?
ме
ни
Той вижда ли ви?
и т. н.

Вас чувам, него не чувам.
Него чувам, нея не не чувам.
и т. н.
Вас вижда, нас не вижда.

За нас ли са тези пържоли?
На учениците ли говори той?
На теб ли казвам това?
Поканихте ли г-н.....?
Телефонирахте ли на г-жа....?
Попитахте ли учителя?

и т. н.

и т. н.

8.

На мен дава пари, на теб не дава.
Мене дава пари, тебе не дава.

На мен дава пари, на тебе не дава.
На мене говори, на тебе не говори.
На мене каза това, на тебе не каза.
На мене обеща, на тебе не обеща.
На тебе телефонира, не на мене.

Мене дава пари, тебе не дава.

и т. н.

На него дава пари, не на нея.
Нему дава пари, не ней.

На него дава пари, не на нея.

Нему дава пари, не ней.

На нея са нужни пари, не на него.
На него обещах, не на нея.
На него телефонирах, не на нея.
На нея трябват пари, не на него.
На него е студено, не на нея.
На него се обадиха, не на нея.
На нея услужих, не на него.
На него съм сърдит, не на нея.
На нея ще отговоря, не на него.
На него ще пиша, не на нея.
На нея пратих телеграма, не на него.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

На нас дадоха пари, не на вас.
Нам дадоха пари, не вам.

На нас дадоха пари, не на вас.
На вас е студено,не на нас.
На нас трябват пари, не на вас.
На вас обещаха,не на нас.

Нам дадоха, не вам.

На тях дадоха пари, не на него.
Тям дадоха пари, не нему.

На тях дадоха пари, не на него.
На тях казах това, не на нея.
На тях са нужни пари, не на него.
На тях се обадих, не на Вас.
На тях ще пратя телеграма, не на нея.
На тях дадоха пари, не на него.
На тях трябва тебешир, не на нас.
На тях обещаха, не на вас.
На нея е студено,не на тях.
На тях телефонираха, не на него.

Тям дадоха пари, не нему.

и т. н.

II. Monosyllabic Masculine Nouns Edning in - Е in Plural

Сега българите нямат цар.
По-рано българите имаха царе.
Българските царе бяха справедливи.
Българите имат ли цар сега?

Не,българите нямат цар сега.

Българите имаха ли царе по-рано?

Да,българите имаха царе по-рано.

Какви бяха българските царе?
Царете бяха справедливи.
Някои от царете бяха много добри.
Какви бяха царете?
Какви бяха някои от царете?

Българските царе бяха справедливи.

Царете бяха справедливи.
Някои от царете бяха много добри.

Пижо има един кон.*
Пендо има много коне.
Конете на Пендо са хубави.

Пижо има един кон.
Пендо има много коне.
Конете на Пендо са хубави.

Колко коня има Пижо?
Колко коня има Пендо?
Какви са конете на Пендо?
Колко коня има г-н....?

Той има един кон...два..

* кон = horse

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School



Български къщи

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР 43.

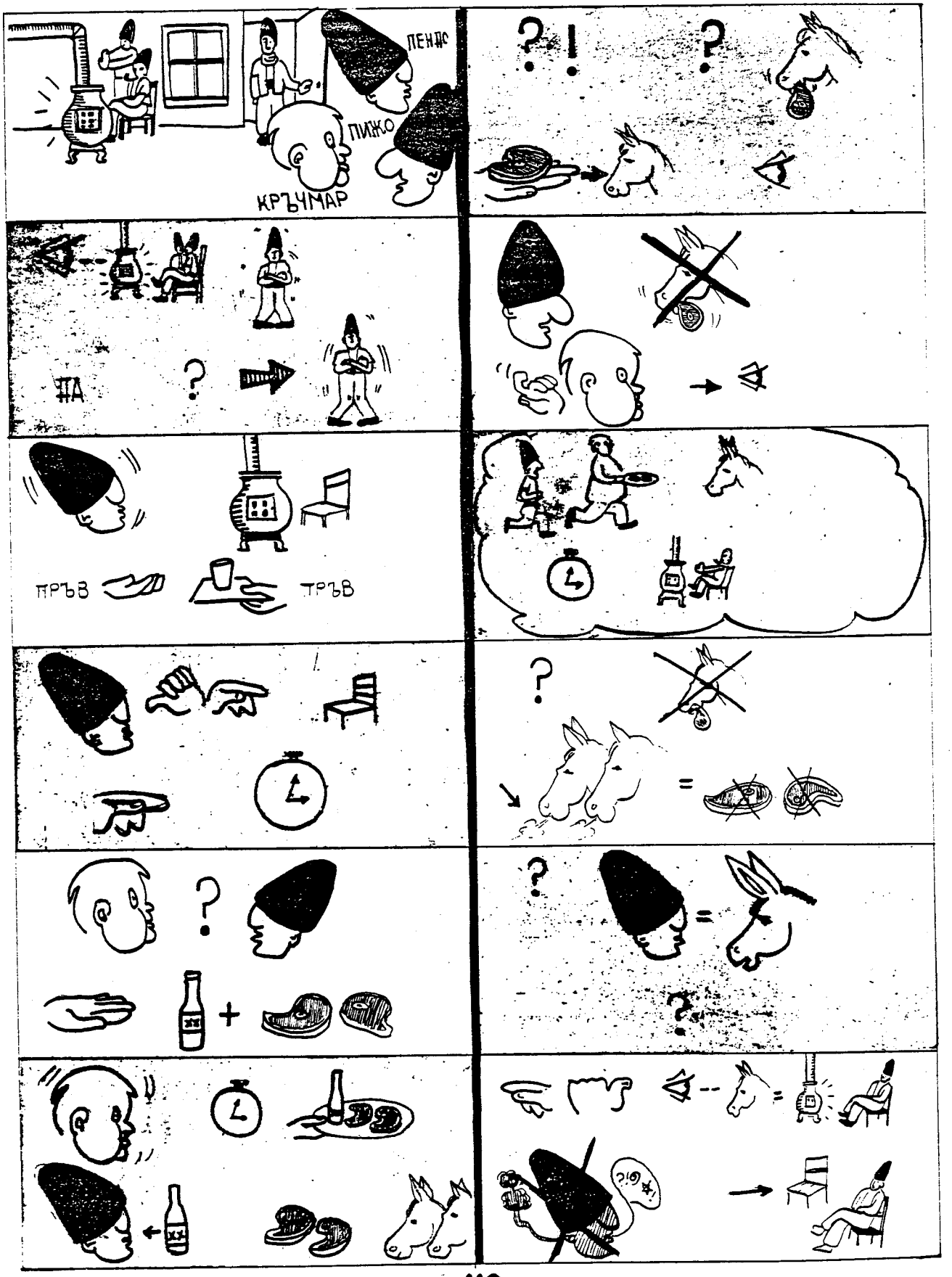

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

УРОК 43 - РАЗГОВОР

ХИТРИЯТ СЕЛЯНИН

/Навън е студе́но. В ресторанта на селото се́ляни седя́т о́коло пе́чката, пу́шат лули́ и гово́рят по полити́чески въпро́си. Бай Пе́ндо влиза. За не́го ня́ма мя́сто до пе́чката. Пе́ндо по́чва да гово́ри с Пи́жо./

- Ви́ждам, седи́те до пе́чката, гре́ете се и пак ви е студе́но.
- Да, на нас ни е студе́но, Пе́ндо. На теб не ти ли е студе́но?

- Как не? Но от вас ня́ма мя́сто за мен до пе́чката.
- Кой превá́ри, той натовá́ри.

- Мо́же да има мя́сто и за мен. Почáкай мáлко!
- Има да чáкаш.

/ Сервитьо́рът оти́ва при Пе́ндо./

- Какво́ и́скаш,Пе́ндо?
- Бай Хри́сто, дай ми една́ ча́ша ви́но и две сви́нски пържо́ли!

- Веднá́га. /След мáлко и́два с ча́ша ви́но и две сви́нски пържо́ли./
- ви́ното дай на мен, а пържо́лите - на коне́те ми! Те са за тях.

- Какво́? За коне́те ли? Коне́ месо́ ядáт ли?
- Дай ги на тях,па гле́дай!

Пи́жо: На кого́ разпрáвяш тáя, Пе́ндо? Коне́ месо́ не ядáт.

Сервитьо́рът: Я да и́дем да ви́дим!

/ Сервитьо́рът но́си пържо́лите на коне́те. Се́ляните оти́ват с не́го. След мáлко всúчки се връ́щат. Бай Пе́ндо си е свали́л калпáка и кожу́ха, седи́ удо́бно до пе́чката и си гре́е ръце́те. Пи́жо по́чва да гово́ри с Пе́ндо./

- Защо́ лъ́жеш, бе? Коне́те не и́скат да ядáт пържо́лите.
- Изгле́жда, че са насти́нали и затова́ ня́мат апети́т.

- Ей, голя́мо си магáре!
- Защо́ бе?

- Ка́зваш на нас да гле́даме коне́те, а ти се наме́стяш до пе́чката.
- Не се ядо́свай, Пи́жо! Ето, тук до мен и́ма едно́ мя́сто за теб.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

THE SHREWD PEASANT

(Outside it is cold. At the village restaurant peasants are sitting around the stove, smoking pipes, and talking about political matters. Buy Pendo enters. There is no place for him near the stove. Pendo starts talking with Pijo.)

- I see you're sitting by the stove, warming yourselves, and still you're cold.
- Yes, we're cold, Pendo. Aren't you cold?
- Of course. But because of you there is no place for me near the stove.
- First come, first served.
- There may be a place for me too. Wait a little.
- You bet!

(The waiter goes to Pendo.)

- What would you like, Pendo?
- Buy Christo, give me a glass of wine and two pork chops.
- Right away. (After a little while he comes with a glass of wine and two pork chops.)
- Give the wine to me, and the chops to my horses. They are for them.
- What? For the horses? Do horses eat meat?
- Give them to them, and then watch.
- Pijo: Whom are you telling that to, Pendo? Horses don't eat meat.
- The waiter: Let's go and see.

(The waiter carries the chops to the horses. The peasants go with him. After a little while, they all return. Buy Pendo has taken off his cap and coat, and is sitting comfortably near the stove and is warming his hands. Pijo starts talking with Pendo.)

- Why are you lying? The horses don't want to eat the chops.
- It seems that they've caught a cold and that's why they have no appetite.
- Eh, you are a big jackass!
- Why?
- You tell us to look at the horses, and you make yourself comfortable by the fire.
- Don't get angry, Pijo. There is a place for you here beside me.

---

10. от = because of
11. кой превáри, той натовáри is a proverb, lit. he who comes first he loads (the most). Notice that the perfective aspect present tense is used in both sentences, here to denote a customary repetitious action. This usage is often found in proverbs. Bulgarian is abundant in proverbs, which are used largely in the colloquial language.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

12. мо́же is impers.: it can, it is possible.
13. и́ма да ча́каш lit. you have to wait (understood: a long time and you'll never get it!)
15. какво́ и́скаш? What do you want? What would you like? is the English way of asking a polite question. Bulgarian may have the same usage, but the colloquial Bulgarian seldom does that.
16. бути́лка би́ра a bottle of beer. English connects a noun of measure or quantity or kind and a noun of material by the preposition "of". Bulgarian simply puts the two nouns side by side.
24. тая understood: при́казка fairytale.
26. я да и́дем да ви́дим lit. lets go to see.
29. калпа́к fur hat made of sheep pelt, fur outside; кожу́х a fur coat usually short, made of sheep pelt, fur inside.
32. насти́вам to get a cold, насти́нал съм I have caught a cold; I have a cold.
33. мага́ре donkey. The word does not have the strong insulting contents of the English "jackass".

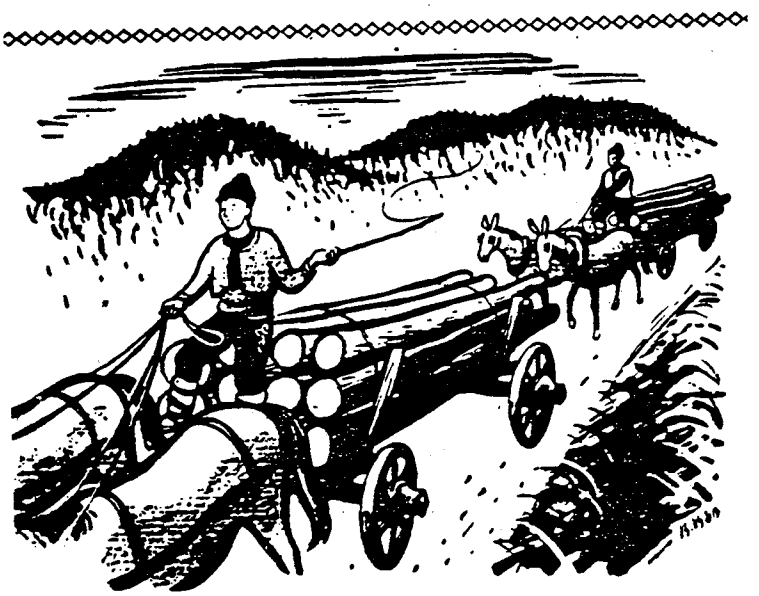

Дърварите Пимо и Пендо

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

I. LONG PERSONAL PRONOUNS

The long forms of the personal pronouns are as follows:

Nominative	Accusative		Dative		
аз	мéн/е/	me	/мéне/	на мéн/е/	me, to me
ти	тéб/е/	you	/тéбе/	на тéб/е/	you, to you
той	нéго	him	/нéму/	на нéго	him, to him
тя	нéя	her	/нéй/	на нéя	her, to her
то	нéго	it	/нéму/	на нéго	it, to it
нúе	нас	us	/нам/	на нас	us, to us
вúе	вас	you	/вам/	на вас	you, to you
те	тях	them	/тям/	на тях	them, to them

1. The long personal pronouns are always stressed regardless of their position in the sentence. The accusative forms may be used with prepositions.

2. The forms мéне, тéбе may be written and pronounced, мен, теб.

3. The dative forms in parenthesis are seldom used in the colloquial language now. Instead the prepositional forms на мéн/е/, на тéб/е/, на нéго, на нéя, на нéго, на нас, на вас, на тях are used.

4. Contrary to the rule concerning the position of short personal pronouns (see Vol.III p.228 and Vol. IV. p. 170-174) the long personal pronouns have no fixed position in the sentence.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. USAGE OF THE LONG PERSONAL PRONOUNS

The long personal pronouns may be used as direct or indirect object either before or after the verb. The accusative forms are used with or without a preposition.

The long personal pronouns are used mainly when the objects in two neighboring clauses are opposing each other.

When the long forms of the pronouns are used before the verb, they are strongly emphasized.

Ме́н/е/ ви́ждат. Те́б/е/ не ви́ждат.	They see me. They don't see you.
На ме́н/е/ да́ват хляб, а не на те́б/е/.	They give bread to me, and not to you.
За не́я е пържо́лата, а не за те́б/е/.	The pork chop is for her, not for you.
За нас и́ма писмо́. За вас ня́ма.	There is a letter for us. There's none for you.
На тях ка́звам, а не на вас.	I'm telling them, not you.
Ме́н/е/ мо́лят, не не́го.	They ask me, not him.

In the following sentences the pronoun, coming after the verb, is not emphasized strongly:

Те ви́ждат ме́н/е/.	They see me.
Той да́ва хляб на мен.	He gives bread to me.
Пържо́лата е за не́я.	The pork chop is for her.
Тук и́ма едно́ писмо́ за вас.	There is a letter for you here.
Аз не ка́звам това́ на вас.	I don't say that to you.
Те мо́лят мен.	They are asking me.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

III. MASCULINE NOUNS ENDING IN PLURAL IN -E

There are 5 masculine nouns which have in plural the ending -E. These nouns are:

Singular	Plural
мъж, мъ́жът, мъжа́ man (the male species)	мъже́
княз, кня́зът, кня́за prince	князе́
цар, ца́рят, ца́ря king, tsar*	царе́
крал, кра́лят, кра́ля king	крале́
кон, ко́нят, ко́ня horse	коне́

After cardinal numerals as well as after ко́лко "how many" and ня́колко "some, a few" кон takes the ending я

Examples:

два ко́ня	two horses
ня́колко ко́ня	some, a few horses
ко́лко ко́ня ?	how many horses?

Notice the change of accent!

---

* Used only for the former Russian and Bulgarian kings.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: I. Long Personal Pronouns

II. Monosyllabic Masculine Nouns Ending in - Е in Plural

1.

На кого дава г-н....учебника? моливите?

Г-н....дава учебника на мене.
на Вас
на нея
на тебе
на тях
на нас

От кого взимам вестниците?
За кого е гумата?
С кого ще отидете на кино довечера?
У кого бѐше ти снощи?
С кого говори г-н....?
От кого взехте тази книга?
С кого ще обядвате днес?

2.

С г-н..... ли говори той?
мене
тебе
г-жа....
нас
вас
курсистите

Да, той говори с него.
Не, той не говори с него.

Има ли място за Пендо до печката?
селяните
мене
тебе
Радка
нас

За конете ли са пърмолите?
коня

Вие учил ли сте за българските царе?

Студено ли е на селяните?
на бай Пендо?
на селянина?
на дъщеря ти?
на кръчмаря?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.

До Вас ли седи г-н....?
мен
него
нея
тебе
нас
тях

Да, той седи до мен.
Не, той не седи до мен,
той седи до тебе.
него
нея
Вас
тях

Пред тебе ли седи г-н...?
С...
Зад....
и т. н.

4.

С кого говорихте: с г-н...
или с г-жа....?
С кого говори той:
с майката или с децата?
с тебе или с г-н....?
с мен или с Вас?
с г-жа....или с г-н..?
с нас или с вас?

Аз говорих с него, не с нея.

Той говори с нея, не с тях.

На кого дадохте парите:
на брат си или на сестра си?
на майка си ли на баща си?
на мен или на децата?

Аз дадох парите на него,не
на нея.
Нему дадох парите, не ней.

На кого ще даде той тези книги:
на тебе или на мене?
на нас или на вас?
нам или вам?
нему или ней?
тебе или мене?
на учителя или на студентите?
На кого ще телефонира:.....
На кого е сърдита тя:.....
На кого писа тя:.....
На кого пратиха телеграма:...
На кого ще пишете:.....
На кого са нужни пари:.....

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.

Той покани нея, не него.

Кого покани той:
Радка или нейния брат?
тебе или мене?
вас или нас?
Христо или г-жа....?
Христови или г-н...?

Кого видяха те снощи:.....
Кого чака тя:.....
Кого попитахте:.....
Кого разбирате по-добре:...
Кого ще поканите в неделя:.
Кого чувате по-добре:.....
Кого ще видите довечера:...

На кого дадохте моливите:..
Кого повикаха те:.....
Кого ще посетите в събота:.
Кого срещнаха на улицата:..
Кого намерихте в къщи:.....
На кого се обадихте:.....
Кого заведе той на кино:...
Кого ще доведат утре:.....
С кого ще дойде тя:.....
Кого харесва той:.....
От кого поискаха пари на заем:..
Кого разпитаха в участъка:.
Кого арестуваха:.....

6.

I wanted to talk to him, not to her.
She is waiting for me, not for you.
She was looking at them, not at us.
They are going to invite you, not her.
I phoned him, not them.
The Bulgarian kings had a lot of horses.
The kings were just.
He has two horses. The horses are very beautiful.
I like her, not him.
I didn't like them, but I liked her.
They want to come with me, not with you.
You are sitting in front of me, not behind me.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

Къщата на бай Пендо се намираше край една река на няколко километра от село Бухово. Около къщата имаше голям двор. Бай Пендо имаше много кокошки, които сняха хубави едри яйца. Един път седмично* бай Пендо носеше яйца в магазина на селото. След като предаваше яйцата, той отиваше в ресторанта да пие нещо и да поговори с приятели.

Една сутрин бай Пендо взе яйца, постави ги в каруцата и отиде в селото, за да ги продаде. Духаше вятър и беше много студено. След като предаде яйцата, той отиде в ресторанта. Искаше да се стопли и да пие чаша вино.

Бай Пендо остави каруцата с конете на улицата и влезе в ресторанта. Около печката седяха много селяни и се грееха. За бай Пендо нямаше място край нея. Той извика сервитьора и му поръча** една чаша вино и две свински пържоли. След малко сервитьорът му донесе виното и пържолите.

- Виното дай на мен, а пържолите занеси на конете ми! Те са за тях - каза Пендо.

Селяните, като чуха това, погледнаха към бай Пендо. Сервитьорът не вярваше, какво каза бай Пендо, но въпреки това тръгна да занесе пържолите на конете. Селяните около печката помислиха***, че Пендо лъже. Когато видяха обаче, сервитьорът да излиза от ресторанта, селяните станаха и тръгнаха след него. Столовете около печката останаха празни. Бай Пендо свали калпака и кожуха си и седна на един стол с чаша вино в ръка.

Скоро след това всички се върнаха в ресторанта.

- Бай Пендо, защо лъжеш? Конете ти не искат да ядат пържолите - каза сервитьорът.

- Абе, изглежда са настинали и нямат апетит - отговори бай Пендо, - дай ги на мен!

* седмично - weekly
** поръча - ordered
*** помислиха - thought that

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

1. Are they going abroad next month? No, they're not. Years ago they used to go abroad very often. Last month their son went to France and Germany. Has he returned yet? No, he hasn't returned yet.

2. She often took pictures. She even took a picture of me.

3. Which countries did you visit this time? We visited Switzerland and Austria. Didn't you sometimes visit Italy? We often visited this country, but this time we didn't have enough time.

4. He studied law at a university in Rome a few years ago. As a student he would study from four until eight o'clock in the morning. Then he would dress and leave for the university. At noon he would go to one of the parks and would take a walk there. Then he would sit down under a tree. At two o'clock he would go back to the university.

5. I liked Rome very much. The ruins of the old Roman palaces, temples, and monuments always made a great impression on me.

6. He used to read a lot. One evening while he was reading his wife called him on the phone. While they were talking their children came back home.

7. As a civilian I used to go to bed late and to get up late. Last night I had to go to bed early. I got up at five-thirty this morning.

8. When we were vacationing in Varna, we bathed in the sea every day, we swam and took boat rides to the islands.

9. He used to have lunch at home, but had dinner at a restaurant.

10. They usually traveled by plane, not by train.

11. She used to invite guests every Sunday. Last Sunday she didn't invite any guests because she got sick. She often got sick when she was a child. Did she get well? No, she hasn't gotten well yet.

12. They were singing Bulgarian songs when I saw them. They sang for a long time.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. Какъв селянин беше бай Пендо?
   Бай Пендо беше хитър селянин.

2. Къде се намираше къщата на хитрия селянин?
   Къщата на хитрия селянин се намираше край една река на няколко километра от село Бухово.

3. С кого живееше бай Пендо в къщата си?
   Бай Пендо живееше със семейството си в къщата си.

4. Какво имаше бай Пендо около къщата си?
   Около къщата си той имаше голям двор.

5. От какво събираше бай Пендо яйца?
   Той събираше яйца от кокошките си.

6. Къде стояха кокошките на бай Пендо?
   Кокошките на бай Пендо стояха в двора му.

7. В града ли продаваше бай Пендо яйцата?
   Не. Той ги продаваше в селото.

8. Често ли ходеше бай Пендо в селото, за да продава яйца?
   Не той отиваше в селото само когато събереше повече яйца.

9. Къде отиваше бай Пендо, след като продадеше яйцата?
   След като продадеше яйцата, той отиваше в ресторанта.

10. Защо отиваше бай Пендо в ресторанта?
    Бай Пендо отиваше в ресторанта, за да пие нещо и да поприказва с приятелите си.

11. Къде постави бай Пендо яйцата една зимна сутрин?
    Една зимна сутрин бай Пендо постави яйцата в каруцата си.

12. Какво направи бай Пендо, след като постави яйцата в каруцата си?
    След като постави яйцата в каруцата си, бай Пендо отиде в селото.

13. Какво беше времето, когато бай Пендо отиде в селото?
    Когато бай Пендо отиде в селото, времето беше студено и духаше вятър.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

14. На бай Пендо беше ли му топло тогава?
На бай Пендо не му беше топло. На него му беше студено.

15. За къде тръгна Пендо, след като предаде яйцата?
След като предаде яйцата, Пендо тръгна за ресторанта на селото.

16. Защо тръгна Пендо за ресторанта.
Той тръгна за ресторанта на селото , защото искаше да се стопли и да изпие една чаша вино.

17. Къде остави Пендо каруцата и конете , преди да влезе в ресторанта?
Преди да влезе в ресторанта, той остави каруцата и конете на улицата.

18. Кой седеше около печката, когато Пендо влезе в ресторанта?
Много селяни седяха около печката , когато Пендо влезе в ресторанта.

19. Какво правеха селяните, които седяха около печката?
Селяните, които седяха около печката, се грееха.

20. Защо се грееха селяните, които седяха около печката?
Те се грееха, защото на тях им беше студено.

21. Какво пушеха селяните, когато се грееха?
Когато се грееха, селяните пушеха лули.

22. По какви въпроси говореха селяните, когато пушеха лули?
Когато селяните пушеха лули, те говореха по политически въпроси.

23. Защо нямаше място за Пендо около печката?
За него нямаше място около печката, защото всичките места бяха заети от селяните.

24. Какво поръча Пендо, след като извика сервитьора?
След като извика кръчмаря, Пендо поръча една чаша вино и две свински пържоли.

25. Какво каза Пендо на сервитьора, когато той му донесе виното и пържолите?
Когато сервитьорът му донесе виното и пържолите, Пендо му каза: "Виното дай на мен, а пържолите - на конете ми Те са за тях."

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

26. Защо погледнаха селяните бай Пендо тогава?
Те го погледнаха, защото той каза, че пържолите са за конете.

27. Какво направи **сервитьорът** с пържолите, макар че не вярваше, че конете ще ги ядат?
Макар че **сервитьорът** не вярваше, че конете ще ядат пържолите, той ги занесе на конете.

28. Вярваха ли селяните на Пендо, че конете му ядат пържоли?
Не. Те не му вярваха. Те мислеха, че Пендо лъже.

29. Какво направиха селяните, когато видяха **сервитьора** излиза от **ресторанта**?
Когато селяните видяха **сервитьора да излиза от ресторанта** те станаха и отидоха при конете.

30. Защо столовете около печката в **ресторанта останаха празни**?
Столовете около печката в **ресторанта останаха празни** защото селяните станаха от тях и отидоха при конете.

31. Какво направи Пендо най-напред, след като селяните отидоха при конете?
След като селяните отидоха при конете, Пендо свали калпака и кожуха си най-напред.

32. Какво направи Пендо, след като свали калпака и кожуха си?
След като свали калпака и кожуха си, той седна на един стол и започна да се грее.

33. Кой се върна скоро, след като Пендо седна на един стол и започна да се грее?
Селяните се върнаха скоро, след като Пендо седна на един стол и започна да се грее.

34. Какво извика един от селяните, след като те и **сервитьорът** се върнаха в **ресторанта**?
След като селяните и **сервитьорът се върнаха в ресторанта**, един от селяните извика: "Пендо, голямо си магаре! Защо лъжеш? Конете ти не ядат пържоли".

35. Какво отговори Пендо на селянина, които го нарече " голямо магаре"?
Той му отговори: "Абе изглежда, че конете са настинали и затова нямат апетит".

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА

Part I. Translate into Bulgarian:

1. I live on the fourth floor, the second room on the right. My friend lives on the first floor in the third apartment on the left. Ivanoffs live in the fifth building from the corner.

2. He wants me*to go there. I have to go to the third intersection and then turn to the right. Their apartment is on the eleventh floor.

3. I told her*to take the children to the movies, but she asked me*to do that.

4. He wanted them*to publish the advertisement on the first of July. They told him*to bring it to the assistant editor's office on the twenty-first of June.

5. I've never wanted them to come here. They arrived in town on the twenty-eighth of March, nineteen fifty-eight. They have been here since then.

Part II Translate and answer in Bulgarian:

1. What are the months of the year?
2. Which is the second month of the year? ...the ninth? .....the tenth?
3. I want you*to tell me the days of the week. They are...
4. Which is the first day of the week in Bulgaria ?..... in America?
5. Which is the last day of the week in Bulgaria?
6. Exactly when did you arrive in this town?...(day,month, year).

Part III Tape recording assignment :

1. Record the dialogue to Lesson 43.

2. Do Part II of this homework.

---

* Engl. acc. plus infinitive. For its translation see Footnote 12, Page 85.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

апети́т m.	appetite
ба́й	, a polite expression usually used in the country before the first name of an older man. familiar part in conversation.
бе	1. When addressing relatives, close friends. 2. For emphasis in addressing people.
бути́лка f.	bottle
въ́преки това conj.	nevertheless
гле́дам	to watch
гре́я се, е, грях се погре́я се	to warm oneself
двор m.pl. дворо́ве	yard
изви́квам изви́кам	to call (somebody to come), to cry out, to yell out, to shout
как не?	yes, of course
калпа́к m.pl. -ци	fur cap, fur hat
кару́ца f.	cart, a light open wagon for delivery when / farm work etc.
като́ conj. indic. time	
кожу́х m.pl. кожу́си	fur coat
кокошка f.	hen
кон m.with art. ко́нят, -я pl. коне́	horse
кръчмар m.with art. кръчма́рят, -я	innkeeper
лула́ f. пу́ша лула́	pipe (for smoking) to smoke a pipe
лъ́жа, е p.t. лъ́гах излъ́жа	to lie
магаре n.pl. магаре́та	jackass, donkey
мя́сто n.pl. места́	place, space, room
наме́стям се наме́стя се, и, их	to sit down, to make oneself comfortable
натова́рвам натова́ря, и, их	to load up
от от вас ня́ма мя́сто за мен до пе́чката	because of because of you there is no place for me near the stove.
па conj.	and (then)
пак adv.	still, in spite of that
по prep. те гово́рят по полити́чески въпро́си	on, about they talk about political matters
полити́чески, а, о, и	political
пра́зен, -зна, о, и	empty
прева́рвам прева́ря, и, их кой прева́ри той натова́ри	to do something before somebody else, to do something first, to come first. first come, first served / etc.
предавам предам, е, ох	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

сва́лям сваля́, и́, и́х	to take off
се́лянин, се́ляни m.pl.	peasant, villager
сервитьо́р	waiter
ско́ро	soon, shortly
след	after
сна́сям снеса́, е, ох	to lay (eggs)
сто́плям сто́пля, и, их	to warm up
студе́но adv.	cold
та́я see то́я	
това́ dem. pron.	this
то́я, та́я, ту́й, ти́я dem. pron.	this, that
удо́бно adv.	comfortably
хи́тър, -тра, о, и	shrewd
ядо́свам се ядо́сам се	to get angry



More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Ч Е Т И Р И Д Е С Е Т И Ч Е Т В Ъ Р Т И У Р О К

L E S S O N 4 4

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: The Demonstratives

1.

Моливът е на масата.
Този молив е на масата.
Тоя молив е на масата.

Моливът е на масата.

Студентът учи всяка сутрин.

Полковникът е строг.

Подполковникът е добър офицер.
Офицерът плени двама войници.
Романът е много хубав.
Курсистът говори български добре.
Аз пиша с молива.
Той седи на стола.
Тя е гледала филма.
Селянинът е много хитър.
Кръчмарят има много кокошки.
Конят е красив.
Калпакът и кожухът са на Пендо.
Дворът е голям.
Искам да се абонирам за вестника.
Канцеларията е в дъното на коридора.
Помощникът е в отпуск.
Аз попитах чиновника за обявлението.
Дай ми кибрита!
Ще опънем палатката под бука.
Дръж края на платнището!
Чаят не е хубав.
Паметникът е много интересен.
Ресторантът е на улица "Раковски".
Той следва право в университета.

и т. н.

Този молив е на масата.
Тоя молив е на масата.
Този студент учи всяка сутрин.
Тоя студент учи всяка сутрин.
Този полковник е строг.
Тоя.....

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Стаята е голяма.
Тази стая е голяма.
Тая стая е голяма.

Стаята е голяма.

Книгата е негова.

Аз купих връзката вчера.

Къщата е нова.
Реката минава покрай селото.
Той постави яйцата в каруцата.
Кръчмата е на бай Христо.
Свинската пържола е за мене.
Аз направих снимката в Рим.
Старата баня е до парка.
Секретарката е много хубава.
Домашната работа е за утре.
Аз не съм пил от ракията.
Столицата е красива.
Черквата е на площада.
Гумата е негова.
Ние разгледахме сградата.
Къде се намира банката?
и т. н.

Тази стая е голяма.
Тая стая е голяма.
Тази книга е негова.
Тая книга е негова.
Аз купих тази връзка.
Аз купих тая връзка.

3.

Списанието е на масата.
Това списание е на масата.
Туй списание е на масата.

Списанието е на масата.

Зданието е ново и модерно.
Мястото е заето.
Кюфтето е за нея.
Магарето е в двора.
Месото е много скъпо.
Той заби колчето.
Дръж въжето!
Той ще изпрати писмото.
Момичето е красиво.
Кафето е в бюфета.
Кепето е бяло.
и т. н.

Това списание е на масата.
Туй списание е на масата.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Вестниците са на масата.
Тези вестници са на масата.
Тия вестници са на масата.

Вестниците са на масата. — Тези вестници са на масата.
Тия вестници са на масата.

Книгите са в чекмеджето.
Тя ще изпрати писмата.
Те седят до масите.
Зданията са нови и модерни.
Редакторът редактира двете списания.
Ние разгледахме музеите.
Телешките пържоли са на огъня.
Тя направи снимките в Германия.
Ние ще изядем кебапчетата.
Забий колчетата в земята!
Дръж въжетата!
Местата са заети.
Кепетата са бели.
Курсистите говорят български добре.
Ние пишеме с моливите.
Те учат от книгите.
и т. н.

5.

С кой молив пишеш ти? — Аз пиша с този/тоя/ молив.
С кои моливи пишат учениците? — Те пишат с тия/тези/ моливи.
Кое кепе е твое? — Това/туй/ кепе е мое.
Коя книга е негова? — Тая/тази/ книга е негова.
Кой вестник четете?
вестници
списание, -я
книга, -и
роман
Коя гума е негова?
Кое място е заето?
Кои места са заети?
Кое здание Ви харесва най-много?
В коя къща живеете?
Кое момиче е най-красиво?
Кои пържоли са за тях?
От коя луканка искате да ядете?
От кое сирене ще купите?
От кой кашкавал купувате?
и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 44

6.

Тоя молив е мой.
Оня молив е твой.
Този молив е мой.
Онзи молив е твой.

молив, роман, вестник,
кон, стол, костюм,
учебник и т. н.

Тоя молив е мой.
Оня молив е твой.
Този молив е мой.
Онзи молив е твой.

7.

Тая книга е моя.
Оная книга е негова.
Тази книга е моя.
Онази книга е негова.

книга, линия, гума
връзка, риза, къща
и т. н.

Тая книга е моя.
Оная книга е негова.
Тази книга е моя.
Онази книга е негова.

8.

Това кепе е мое.
Онова кепе е твое.
Туй кепе е мое.
Онуй кепе е твое.

кепе, списание, писмо,
чекмедже, място, сако,
и т. н.

Това кепе е мое.
Онова кепе е твое.
Туй кепе е мое.
Онуй кепе е твое.

9.

Тия моливи са наши.
Ония моливи са Ваши.
Тези моливи да наши.
Онези моливи са Ваши.

моливи, книги, списания,
вестници, места, чекмеджета,
гуми, линии, кепета, ризи,
столове и т. н.

Тия/тези/ моливи са наши.
Ония /онези/ молини са техни.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

10.

Чии са тези два молива?

Този /тоя/ молив е мой.
Онзи /оня/ молив е твой
негов

Чии са тези два учебника?
две книги
две списания
два романа
две гуми
две кепета
две писма
два стола
два вестника

и т. н.

11.

Чии са книгите?

Тези /тия/ тук са наши.
Ония /онези/ там са ваши.

Чии са вестниците?
учебниците
списанията
моливите
гумите

12.

Кой молив е твой?
Кой молив е мой?
негов
техен
наш
Коя книга е твоя?

Тоя /този/ молив е мой.
Оня /онзи/ молив е твой.

книги; молив, -и; гума, -и;
учебник, -ци; вестник, -ци;
списание, -я; кепе, -та

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР 44.

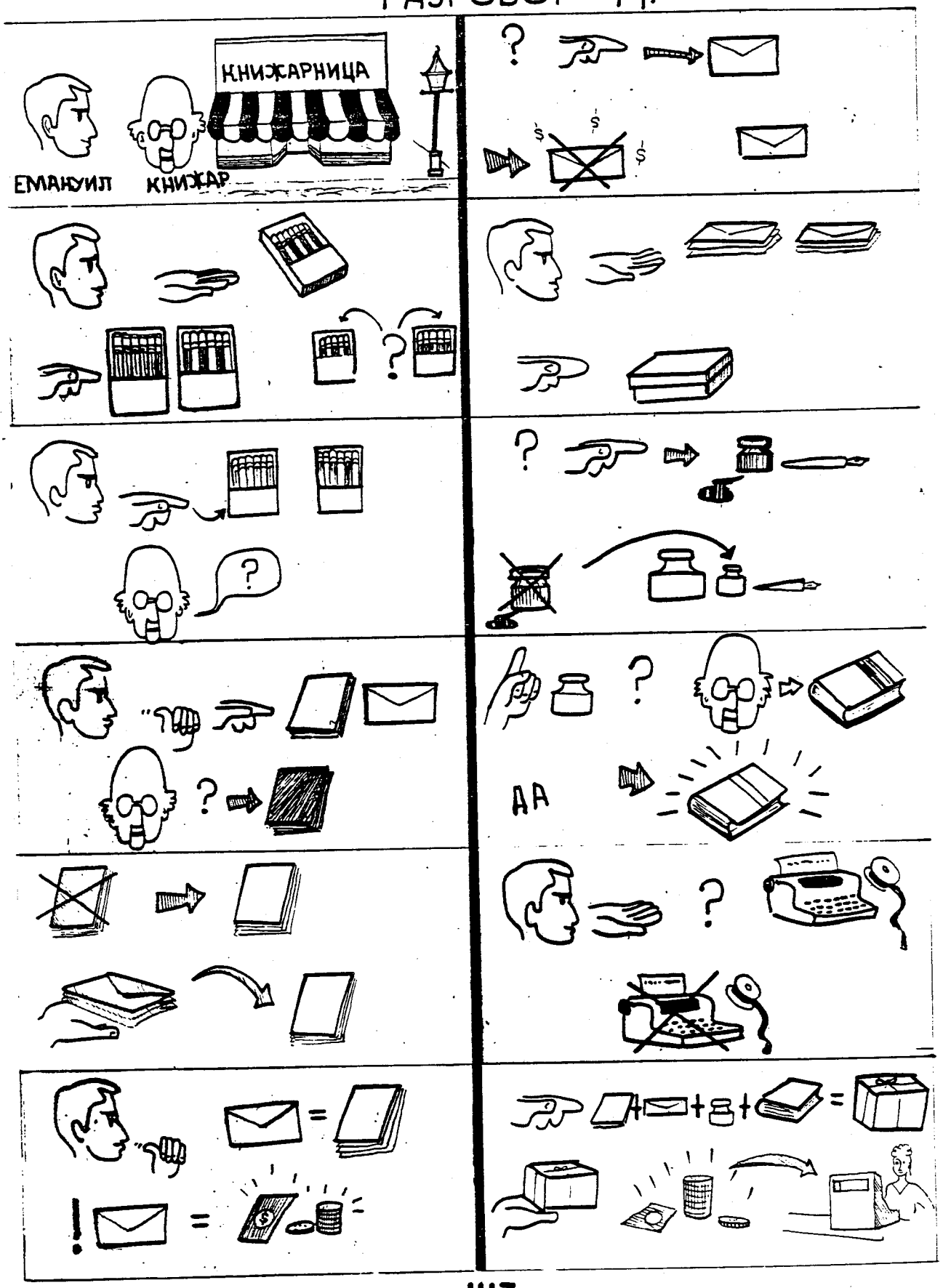

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

УРОК 44 - РАЗГОВОР

В КНИЖАРНИЦАТА

Купувачът /Емануил/
Книжарят

- Да́йте ми, мо́ля, една́ кути́я цве́тни мо́ливи!
- Ето Ви два ви́да. Кои́ и́скате? Ти́я или ония?

- Ще взе́ма те́зи.
- Какво́ дру́го и́скате?

- Нужда́я се от харти́я за писма́ и пли́кове.
- Харе́сва ли Ви та́зи ро́зова харти́я?

- Не. Да́йте ми от она́я, бя́лата!
- Заповя́дайте! С не́я прода́ваме те́зи си́ни пли́кове.

- Предпочи́там таки́ва пли́кове, каква́то е харти́ята.
- Аха́, бе́ли пли́кове. Те са до́ста скъ́пи.

- А они́я там?
- Оне́зи не са то́лкова скъ́пи, ко́лкото ти́я, бе́лите.

- Да́йте ми две дузи́ни от тях!
- Ето Ви та́я кути́я с две дузи́ни.

- За автомати́чна писа́лка ли е това́ масти́ло?
- Не, онова́ в ма́лките шише́нца е тако́ва.

- Едно шише́, мо́ля. Имате ли бъ́лгаро-англи́йски ре́чник?
- Да, и́маме. Ето, то́зи. Той е но́во изда́ние.

- Ще го взе́ма. Имате ли така́ва ле́нта за пишеща маши́на?
- Не, ня́маме така́ва, каква́то и́скате.

- Опако́вайте вси́чко, мо́ля!
- Заповя́дайте! Плате́те сме́тката на касие́ра!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

AT THE STATIONERY STORE

The Buyer (Emanuel)
The Stationer

- Give me, please a box of colored pencils.
- Here you have two kinds. Which ones do you want? These or those?
- I'll take these.
- What else would you like?
- I need stationery and envelopes.
- Do you like this pink paper?
- No. Give me that, the white one.
- Here you are. With it we sell these blue envelopes.
- I prefer envelopes like the paper.
- Ah, white envelopes. They're quite expensive.
- And those over there.
- Those are not expensive as these, the white ones.
- Give me two dozen of them.
- Here you have this box with two dozen.
- Is this fountain pen ink?
- No. That in the small bottles is.
- One bottle please. Do you have a Bulgarian-English dictionary?
- Yes, we do. Here, this one. It is a new edition.
- I'll take it. Do you have a typewriter ribbon like this?
- No, we don't have any like the one you want.
- Wrap up everything, please.
- Here you are. Pay the bill to the cashier.

---

1. книжа́рница is a combination of book and stationery store.
5. ти́я или ти́я lit. "these or these" Bulgarian uses one and the same demonstrative for close objects.
7. и́скате lit. you want
10. бя́лата lit. the white. Bulgarian does not use any determinatives like "one", "ones".
12. препочи́там таки́ва пли́кове, каква́то е хартия́та lit I prefer such envelopes, what the paper is.
15. то́лкова....ко́лкото lit. so much.....as much....; бе́лите the white ones. For "ones" see 10 above.
19. е тако́ва lit. is such
22. и́маме lit. we have; то́зи this. For "one " see 10 above.
23. така́ва ле́нта lit. such a ribbon. The buyer produces the ribbon he wants.
25. така́ва, каква́то lit. such, what.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

I. THE DEMONSTRATIVES

The Bulgarian demonstratives are as follows:

Singular			Plural
Masculine	Feminine	Neuter	All Genders
то́зи /тоз/ this	та́зи /таз/ this	това́ this	те́зи these
то́я this	та́я this	ту́й this	ти́я these
о́нзи that	она́зи that	онова́ that	они́зи those
о́ня that	она́я that	ону́й that	они́я those
такъ́в such	така́ва such	тако́ва such	таки́ва such

Pronunciation note: The form та́зи is pronounced тъ́зи and това́ is pronounced тува́ in Eastern Bulgaria.

Examples:

То́з/и/ чове́к е бака́лин. This man is a grocer.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Те́зи кру́ши са ху́бави, а они́я, там до врата́та, са гни́ли.

These pears are good, and those, near the door, are rotten.

То́зи мо́лив е черве́н, а о́нзи - че́рен.

This pencil is red, and that (one) - black.

По́кривът на та́зи къ́ща е повре́ден.

The roof of this house is damaged.

В о́нзи магази́н и́ма ху́бави ри́зи.

There are beautiful shirts in that store.

От та́зи сто́ка не мо́жеш да спече́лиш мно́го пари́.

You can't make much money with this merchandise.

ГТП «ПЕЧАТНИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ»
СОФИЯ

В изпълнение на желанията на нашите клиенти открихме

ЩАНД ЗА ПРОДАЖБИ НА ДРЕБНО

в

ПОСТОЯННАТА ИЗЛОЖБА НА БЪЛГАРСКАТА КНИГА на бул. „Руски" 8.

ГРАЖДАНИ,

Посещавайте НОВООТКРИТИЯ ЩАНД на бул. „Руски" 8, където при добро и културно обслужване можете да си НАБАВИТЕ ИНТЕРЕСУВАЩИТЕ ВИ КНИГИ.

ЩАНДЪТ ПРИЕМА АБОНАТИ ЗА ВСИЧКИ МНОГОТОМНИ ИЗДАНИЯ.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: The Demonstratives

1.

Кое списание четете? — Аз чета това списание.
туй
онова
онуй

С кой молив пишете?
Коя книга четете?
До коя маса седите?
До кой прозорец седите?
Кои са прозорците на вашата стая?
Коя гума е твоя?
Кое място е заето?
Кои места са заети?
Кой българо-английски речник е Ваш?
Коя хартия е по-евтина?
В кое шишенце има синьо мастило за автоматична писалка?
Кои автоматични писалки са по-хубави?
Кои са новите речници?
В коя кутия има две дузини пликове?
Кое е новото издание?
Коя автоматична писалка е негова?
Кое мастило е синьо?
В коя къща живеете?
Под кой бук ще опънем палатката?
Коя пържола е за мен?
Кой студент говори български добре?
Кой калпак е на Пендо?
Кой чиновник попитахте за обявлението?
В коя канцелария работи редакторът?
Кое кепе е твое?
Кое магаре е тяхно?
Кои колчета са за палатката?
На кой стол седите?
и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Чии са тези два молива?

Тоя/този/ молив е мой.
Оня/онзи/ молив е негов.
Тоя/този/ е мой.
Оня/онзи/ е негов.

Чии са тези две автоматични писалки?
кутии
списания
книги
шишенца
гуми
линии

Чии са тези два учебника?
романа
плика
речника
вестника

Чии са тези две къщи?
два автомобила
две кепета
две чекмеджета
две карти
две снимки
два коня
два калпака
две шапки
две кокошки
две каруци
две магарета

3.

Този молив Ваш ли е?

Не. Този /тоя/ молив не е мой.
Оня молив е мой.

Това мастило Ваше ли е?
Тоя речник негов ли е?
Тая книга трябва ли ти?
От това ли месо ще купите?
Това място ли е заето?
Тези места ли са заети?
От тая луканка ли ядохте?
Тези пържоли ли са за нас?
и т. н.

Не. Тоя не е мой. Оня е мой.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

С кое момиче се познавате двамата?
Коя къща Ви харесва на Вас двамата?
На кой ученик помагате обикновено?
В кой ресторант вечеряте?
На кой стол седите?
Коя книга ви е нужна?
речник
учебник
списание
вестник
По коя улица вървяхте?
През кое село минавахте?
В коя кооперация живеете?
Кой автомобил карате?
На кой ъгъл са ресторантът и кафенето?
В коя книжарница ходите обикновено?
От кое мастило купувате?
Кой кон е Ваш?
В кое кафене пиете кафе?
Кой роман ще четете?

Аз се познавам с това момиче, а той - с онова.
Мен ми харесва тая къща, а на него - оная.

и т. н.

5.

Имате ли такова синьо мастило?
Имате ли такава бяла хартия?
Имате ли такива дебели цветни моливи?
Имате ли такъв българо-английски речник?
Имате ли такъв червен молив?
такова червено мастило?
такъв немски учебник?
такова американско списание?
такива френски списания?
такава руска книга?
такъв български роман?
такава тънка хартия за писма?
такива дебели пликове?

и т. н.

Не, аз нямам такова мастило, каквото искате.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

Лятната ваканция на учениците в България трае почти три месеца. Тя започва на 20 юни и свърша на 15 септември. През ваканцията много ученици от градовете отиват на село, на море или на планина.

Това лято, както винаги, Емануил отиде във Варна. Той замина с братята си и сестра си. Те отидоха на гости на чичо си, който имаше две къщи. Едната беше в града, а другата извън града.

На Емануил много му харесваше да живее в тази къща, която беше извън града. Тя се намираше до плажа. Той много обичаше да стои с братовчед си Кольо на верандата на къщата откъдето се видаше целия залив с пристанището. Емануил не обичаше онази къща, която се намираше в града.

Сутрин двамата ходеха обикновено на плаж. С часове те плуваха или играеха с топка на плажа. На обяд те се връщаха в къщи и хапваха набърже. След това се качваха на гребната лодка на Кольо и греяха край брега.

Както винаги и това лято мина бързо. Една седмица преди да започне училището, Емануил, братята му и сестра му се върнаха в София. Той се радваше, че ще ходи в онова училище, в което ходи миналата година, и че отново ще види приятелите си.

Първият ден той отиде много рано на училище. Повечето от другарите му бяха вече там. Разказваха си как са прекарали лятната ваканция. Този ден мина много бързо за всички ученици.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 44

Щом се върна в къщи, Емануил провери какво му трябва за училище. Видя, че има достатъчно тетрадки, черни моливи, гуми и линии. Трябваха му цветни моливи, хартия за писма и пликове. Емануил имаше нужда и от българско-английски речник, защото щеше да учи* английски език. Лентата на пишещата му машина беше доста стара. Трябваше да постави нова.

Емануил взе пари от баща си и отиде в книжарницата на ъгъла и купи всички тези неща. Не можа да намери само лента за пишещата си машина. Книжарят нямаше такава, каквато трябваше на Емануил, затова той отиде в друга книжарница. Там той намери това, което му трябваше и доволен се върна в къщи. Той беше готов за новата учебна година**.

* щеше да учи - was going to study

** учебна година - school year

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

1. Have you seen this film? No, I haven't seen it but my wife has. And the children? They haven't seen it.

2. Have they ever stayed at the hotel? Yes, they have.

3. Has she reserved a room? No, she has not. She has hired a taxi and she's going to her sister's where she'll stay for a week.

4. She has never failed to take her daughter to one of the parks.

5. Have you ever been to Washington? No, I've never been there.

6. What has the child bought? Has the child bought any cheese?

7. She usually bought cheese on Mondays but now she buys it on Saturdays. Yesterday she bought some dry salami and tomorrow she'll buy pork chops.

8. What have you ordered for yourself? I haven't ordered anything yet. You want me to order something for you? You can order stuffed peppers for me.

9. Have you learned your lesson for today? Yes, we have learned it very well. We studied a lot last night and we learned it.

10. Are you writing your homework now? Haven't you written it yet? I wrote the homework yesterday but I forgot to bring it to school. Early this morning I had to go to town on business.

11. Has she sent him the magazine yet? No, she hasn't sent it to him yet.

12. Have they set the table yet? No, they haven't. Their brother is setting the table now. He set the table yesterday too.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

А.

1. Къде отива Емануил?
   Той отива в една книжарница.

2. Какви моливи иска да си купи Емануил?
   Той иска да си купи една кутия цветни моливи.

3. От какво друго се нуждае Емануил?
   Той се нуждае от хартия за писма и пликове.

4. Коя хартия не харесва на Емануил?
   На него не му харесва розовата хартия.

5. Каква хартия за писма иска Емануил?
   Той иска бяла хартия за писма.

6. Какви пликове продава книжарят с бялата хартия?
   С нея книжарят продава сини пликове.

7. Какви пликове предпочита Емануил?
   Той предпочита такива пликове, каквато е хартията.

8. Колко дузини пликове взима Емануил?
   Той взима две дузини пликове.

9. В какво са пликовете?
   Пликовете са в кутия.

10. Какво мастило иска да си купи Емануил?
    Той иска да си купи мастило за автоматична писалка.

11. Какъв речник иска да си купи Емануил?
    Той иска да си купи българо-английски речник.

12. Старо издание ли е българо-английският речник?
    Не. Българо-английският речник не е старо издание.

13. Каква лента показва Емануил на книжаря?
    Той показва на книжаря лента за пишеща машина.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

14. Има ли книжарят такава лента, каквато Емануил иска?
Не, книжарят няма такава лента, каквато Емануил иска.

15. Какво казва Емануил на книжаря, след като е купил,каквото му трябва?
След като е купил,каквото му трябва, Емануил казва на книжаря да опакова всичко.

16. На кого трябва Емануил да плати сметката?
Той трябва да плати сметката на касиера.

B.

1. Колко трае лятната ваканция на учениците в България?
Лятната ваканция на учениците в България трае почти три месеца.

2. Кога започва лятната ваканция на учениците в България?
Лятната ваканция на учениците в България започва на двайсети юни.

3. Кога свършва лятната ваканция на учениците в България?
Лятната ваканция на учениците в България свършва на петнайсети септември.

4. Къде прекарват учениците от градовете лятната ваканция?
Учениците от градовете прекарват лятната ваканция на село, на море или на планина.

5. Всички ли ученици отиват на курорт през лятото?
Не. Някой от тях остават в градовете.

6. Защо само някои от учениците остават в градовете през лятото?
От тях само някои остават в градовете, защото през лятото там е много топло, а те предпочитат да отидат на курорт.

7. Къде отиде Емануил това лято?
Това лято, както винаги, Емануил отиде във Варна.

8. С кого замина той за Варна?
Той замина за Варна с братята си и сестра си.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

9. У кого беше Емануил на гости?
   Той беше на гости у чичо си.

10. Къде се намираха двете къщи на чичото на Емануил?
    Едната се намираше в града, а другата - навън от него.

11. Коя къща му харесваше много на Емануил?
    На Емануил му харесваше много тази къща, която беше навън от града.

12. Къде се намираше къщата, която беше навън от града?
    Тя се намираше наблизо до морската градина и до плажа.

13. Къде обичаше Емануил да стои с братовчед си Колю?
    Той много обичаше да стои с братовчед си Колю на верандата на вилата.

14. Защо Емануил обичаше да стои с братовчед си Колю на верандата на вилата?
    Емануил обичаше да стои с братовчед си Колю на верандата на вилата, защото оттам се виждаше целия залив с пристанището.

15. Коя къща не обичаше Емануил?
    Той не обичаше оная къща, която беше в града.

16. Къде ходеха обикновено двамата сутрин?
    Сутрин двамата обикновено ходеха на плажа.

17. Какво правеха двамата там?
    С часове те плуваха в морето или играеха с топка на плажа.

18. Какво правеха те на обяд?
    На обяд те се връщаха в къщи и хапваха набърже.

19. Какво правеха двамата, след като хапнеха набърже?
    След като хапнеха набърже, те се качваха на гребната лодка на Колю и се разхождаха покрай крайбрежието.

20. Как мина това лято?
    Както винаги това лятото мина бързо.

21. Кога се върнаха всички в София?
    Всички се върнаха в София една седмица преди да започне училище.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

22. Защо се радваше Емануил?
Той се радваше, че ще ходи в онова училище, в което ходи миналата година, и че отново ще види другарите си.

23. Какво направи Емануил първия ден?
Първия ден той отиде на училище много рано.

24. Кой беше вече там?
Много от неговите приятели бяха вече там.

25. Какво си разказваха те?
Разказваха си как са прекарали лятната ваканция.

26. Как мина този ден за всички ученици?
Този ден мина много бързо за всички ученици.

27. Какво направи Емануил, щом се върна от училището в къщи?
Щом се върна от училището в къщи, той провери какво му трябваше за училище.

28. Какво имаше той?
Той видя, че има достатъчно тетрадки, черни моливи, гуми и линии.

29. Какво му трябваше още?
Трябваха му още цветни моливи, хартия за писма и пликове.

30. От какъв речник имаше нужда Емануил?
Той имаше нужда от българо-английски речник.

31. Защо имаше нужда той от българо-английски речник?
Той имаше нужда от българо-английски речник, защото щеше да учи английски.

32. Какво му трябваше освен това?
Освен това му трябваше лента за пишещата му машина.

33. Какво взе Емануил от баща си?
Той взе пари от баща си.

34. Защо Емануил взе пари от баща си?
Той взе пари от баща си, за да купи всички тези неща, които му трябваха.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

35. Къде отиде той, след като взе пари от баща си?
    След като взе пари, той отиде в книжарницата на ъгъла.

36. Какво не можа да намери той в книжарницата?
    Той не можа да намери само лента за пишещата си машина.

37. Каква лента нямаше книжарят?
    Книжарят нямаше такава лента, каквато Емануил искаше.

38. Какво направи Емануил, след като плати сметката на касиера?
    След като плати сметката на касиера, той отиде в друга книжарница.

39. Защо Емануил трябваше да отиде в друга книжарница?
    Той трябваше да отиде в друга книжарница, за да купи лента за пишущата си машина.

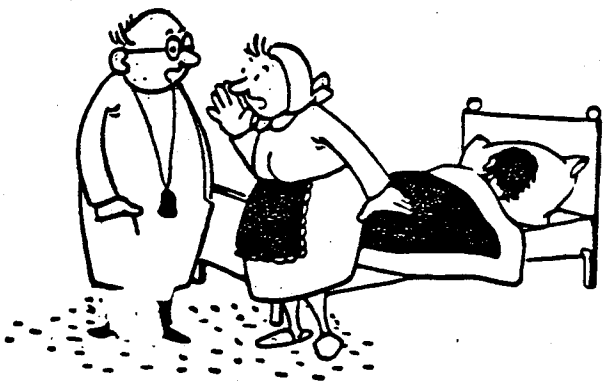

— Какви оплаквания има синът Ви?
— Едни и същи. Всяка сутрин ми се оплаква, че не му се ходи на работа...

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА

Part I

Translate into Bulgarian:

1. I had only one horse. The horse was very old. I sold the horse the day before yesterday.

2. My uncle has many horses. The horses are beautiful. He sold two horses last week.

3. Do you need any money? I don't need any money, but he does.

4. The peasants were sitting around the stove. When Pendo entered he saw that there was no room for him by it.

5. First come, first served.

6. The Bulgarians have no king now. They used to have kings many years ago. The kings were strict but just.

7. For whom is this bottle of beer? Is it for her, or for them? It is neither for her, nor for them. It is for you and me.

8. She wants to meet me, not you.

9. I used to help him a lot. This time, however, I helped her not him.

10. Are you sitting in front of them? No, I'm sitting behind them. They're sitting in front of us.

Part II Tape recording assignment:

1. Record the dialogue to Lesson 44.

2. Tell in your own words the story of the Shrewd Peasant.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

автомати́чен, чна, о, и	automatic
автомати́чна писа́лка	fountain pen
бъ́лгаро-англи́йски, а,о,и	Bulgarian-English
вид m.pl. ви́дове	1. kind 2. aspect (of the verb)
дузи́на f.	dozen
две дузи́ни пли́кове	two dozen envelopes
изда́ние n.	edition
какъ́вто, каква́то, какво́то,	as, like; it is usually used
какви́то rel.pron.	after такъв, а,о,и
ня́маме така́ва,каква́то и́скате	we don't have any(such) like the one you need.
касие́р m.	cashier
книжа́р m. with art. -ят, я	stationer
книжа́рница f.	stationary and book store
ко́лкото rel. pron.	as
то́лкова.....ко́лкото	as.....as
не то́лкова.....ко́лкото	not as...as, less(fewer)...than
оне́зи не са то́лкова скъ́пи, ко́лкото тия	those are less expensive than these
купува́ч m.	buyer
кути́я f.	box
кути́я цве́тни мо́ливи	a box of colored pencils
ле́нта f.	ribbon; tape
ле́нта за пи́шеща маши́на	typewriter ribbon
масти́ло n.pl. мастила́	ink
масти́ло за автомати́чна писа́лка	fountain pen ink
маши́на f.	machine; apparatus; engine
пи́шеща	typewriter
нужда́я се от... .., е се от	to need
нужда́я се от харти́я за писма́	I need stationery
обикновено adv.	usually
о́ня, она́я, ону́й, они́я	that: those
опако́вам, а	to wrap up
отно́во adv.	again
писа́лка f.	pen (the pen and its holder)
автомати́чна писа́лка	fountain pen
пи́шещ, а,о,и	(one who or that which, is) writin
пи́шеща	typewriter
плик m.pl. пли́кове	envelope
предпочи́там, а	to prefer
предпочета́, -е́ p.t. предпоче́тох,е	
ра́двам се, -а	to be happy, glad

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

разка́звам	to tell (a story)
разка́жа, е	
разка́зах p.t.	
ро́зов, а,о,и	pink
сме́тка f.	bill
таки́ъв, така́ва, тако́ва, таки́ва dem. pron.	such
харти́я f.	paper
харти́я за писма́	stationery
цве́тен, -тна,о,и	colored
час m.pl. часове́	hour
с часове́	for hours



— Един милион километра — т? — тя трябва в рая да е стигнала!..

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School



— Ох, дано не става нужда да се оплаквам!...

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Ч Е Т И Р И Д Е С Е Т И П Е Т И У Р О К

L E S S O N 4 5

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: I. Usage of the Short Personal Pronouns as Possessives

II. Irregular Past Active Participle

I. Usage of the Short Personal Pronoun as Possessives

1.

Моят костюм е кафяв.
Костюмът ми е кафяв.

Твоят костюм е син.
Костюмът ти е син.

Моят костюм е кафяв.
Твоят костюм е син.
Твоята униформа е хубава.
Моето сако е бежово.
Моите книги са на масата.
и т. н.

Костюмът ми е кафяв.
Костюмът ти е син.
Униформата ти е хубава.
Сакото ми е бежово.
Книгите ми са на масата.

Български ли е сапунът ти?

Да,....
Не,....

Ризата ми бяла ли е?
Панталонът ти военен ли е?
Сакото ми синьо ли е?
Книгите ти на масата ли са?
На масата ли е книгата ми?
На закачалката ли е кепето ти?
Болно ли е детето ти?
и т. н.

Къде е кепето ти?
книгата ми?
учебникът ти?
и т. н.

Кепето ми е на закачалката

Какъв цвят има униформата ти?
връзката ми?
костюмът ми?

Униформата ми е зелена.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Неговият костюм е хубав.
Костюмът му е хубав.

Неговият костюм е хубав. — Костюмът му е хубав.
Неговите родители са в София. — Родителите му са в София.
Неговото дете е болно.
Неговите дрехи са цивилни.
Неговата четка за зъби е твърда.
и т. н.

Кафява ли е връзката на г-н....? — Да, връзката му е кафява.
детето? — Не, връзката му не е кафява.
Болно ли е детето на г-жа....?
Строг ли е началникът на г-н...?
На масата ли са учебниците на г-н..?
и т. н.

Къде е кепето на г-н...? — Кепето му е на закачалката.
учебникът
тетрадката
и т. н.

Какъв цвят има връзката на г-н..? — Връзката му е зелена.
костюмът
ризата
и т. н.

3.

Нейният одеколон е виенски.
Одеколонът ѝ е виенски.

Нейният одеколон е виенски. — Одеколонът ѝ е виенски.
Нейната блуза е мръсна.
Нейната къща е голяма.
и т. н.

Какъв е одеколонът на г-жа...? — Одеколонът ѝ е виенски.
сапунът
и т. н.

Къде е блузата на Радка? — Блузата ѝ е на стола.
пастата за зъби на Радка?
обущата
апартаментът
стаята
и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Нашите учители са българи.
Учителите ни са българи.

Вашите ученици са американци.
Учениците ви са американци.

Нашите учители са българи.
Вашите ученици са американци.
Нашият учител е справедлив.
Вашият началник е строг.
Нашето училище е до морето.
Вашите приятели са на курорт.
и т. н.

Какъв е учителят ви?
Какви са учениците ни?
Каква е стаята ви?
Какво е училището ни?
и т. н.

Учителят ни е българин.
Учениците ви са американци.

Къде е училището ви?
началникът ни?
учителят ви?
кепетата ви?
и т. н.

Училището ни е до морето.

5.

Техният учител е българин.
Учителят им е българин.

Техният учител е българин.
Тяхното училище е до пристанището.
Тяхната моторница е в пристанището.
Техните лодки са рибарски.
Техните родители са французи.
и т. н.

Учителят им е българин.

Какъв е учителят на учениците от Българския отдел?
Каква е къщата на родителите на Рашко?
Какви са лодките на децата?
Какви са списанията на учениците?
Къде са кепетата на учениците?
и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

6.

Нейната майка е болна.
Майка ѝ е болна.

Нейната майка е болна.
Болна ли е нейната майка?

Майка ѝ е болна.
Да, майка ѝ е болна.
Не,.....

Тяхната братовчедка е хубава.
Неговият брат е добър ученик.
Вашият баща е строг.
Твоята сестра е весела.
Нашата дъщеря е много жива.
Моят син е болен.

Неговият баща е полковник.
Какъв е неговият баща?
Полковникът ли е неговият баща?

Баща му е полковник.
Баща му е полковник.

Техният син е студент.
Неговият син е ученик.
Нейната дъщеря е хубава.

Моята сестра е на село.
Къде е моята сестра?
Неговият брат е в къщи.
Нейната братовчедка е на кино.
и т. н.

Сестра ми е на село.
Сестра Ви е на село.

7.

Моята домашна работа е в къщи.
Домашната ми работа е в къщи.

Моята домашна работа е в къщи.
Къде е твоята домашна работа?
Твоята автоматична писалка е в чекмеджето.
Неговата пишуща машина е под масата.
Нейните мръсни блузи са на стола.
Вашите военни дрехи са на химическо чистене.
Моите нови обуща са при обущаря.
Нашият българо-английски речник е в къщи.
Техните нови чорапи са на масата.
Моето бежово сако е на стола в гостната стая.
и т. н.

Домашната ми работа е в къщи.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

8.

Аз загубих своя молив.
Аз загубих молива си.

Аз загубих своя молив. Аз загубих молива си.
Какво загубихте Вие?

Той потърси своята книга.
Те написаха домашната си работа.
Ние видяхме своя учител.
Той ще поправи своята пишуща машина.
Те пишат със своите автоматични писалки.
Те живеят в своята нова къща.
Той говори на своята жена.
Тя срещна своя чичо на улицата.
и т. н.

Какво пишете? Аз пиша домашната си работа.
С какво пишете? Аз пиша с автоматичната си писалка.

Какво учи той? Той учи урока си.
Какво поправя той? Той поправя пишущата си машина
и т. н.

9.

Попитайте г-н Х....какъв цвят има униформата му!
връзката ми
ризата ви
блузата на г-жа...
и т. н.

Попитайте г-н Б.....къде са книгите на Иван и Стоян!
кепето на Драган
пастата за зъби на Радка
и т. н.

Попитайте г-н Р...дали е научил урока си!
дали е написал домашната си работа
дали е поправил пишущата си машина
дали е намерил адреса на г-жа ....
дали е хубава братовчедката на Стоян
дали е болна дъщерята на г-жа....

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. Irregular Past Active Participle

1.

Аз ядох гювеч снощи.
Аз съм ял гювеч много пъти.

Аз ядох гювеч снощи. — Аз съм ял гювеч много пъти.

той, тя, то, ние, ти,
вие, аз, те, жена ми — Той е ял гювеч много пъти.

Аз четох този роман.
Аз му дадох пари вчера.
Той прочете списанието.
Те продадоха къщата миналия месец.
Тя изяде кюфтетата тази сутрин.
Той заведе жена си на театър.
Аз доведох приятеля си тази сутрин.

2.

Той отиде на кино преди малко.
Той е отишел на кино.

Той отиде на кино преди малко. — Той е отишел на кино.

тя, момичето, те, сестра ми,
брат ми, децата

Той дойде преди малко. — Той е дошел.

тя, то, те, майка му

3.

Аз донесох документите вчера.
Аз съм донесъл документите.

Аз донесох документите вчера. — Аз съм донесъл документите.

ти, тя, те, момичето, ние,
адвокатът, вие, аз, то

Тя занесе обущата на обущаря преди няколко дена.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School



Честита Нова година!

Честита Коледа!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР 45.

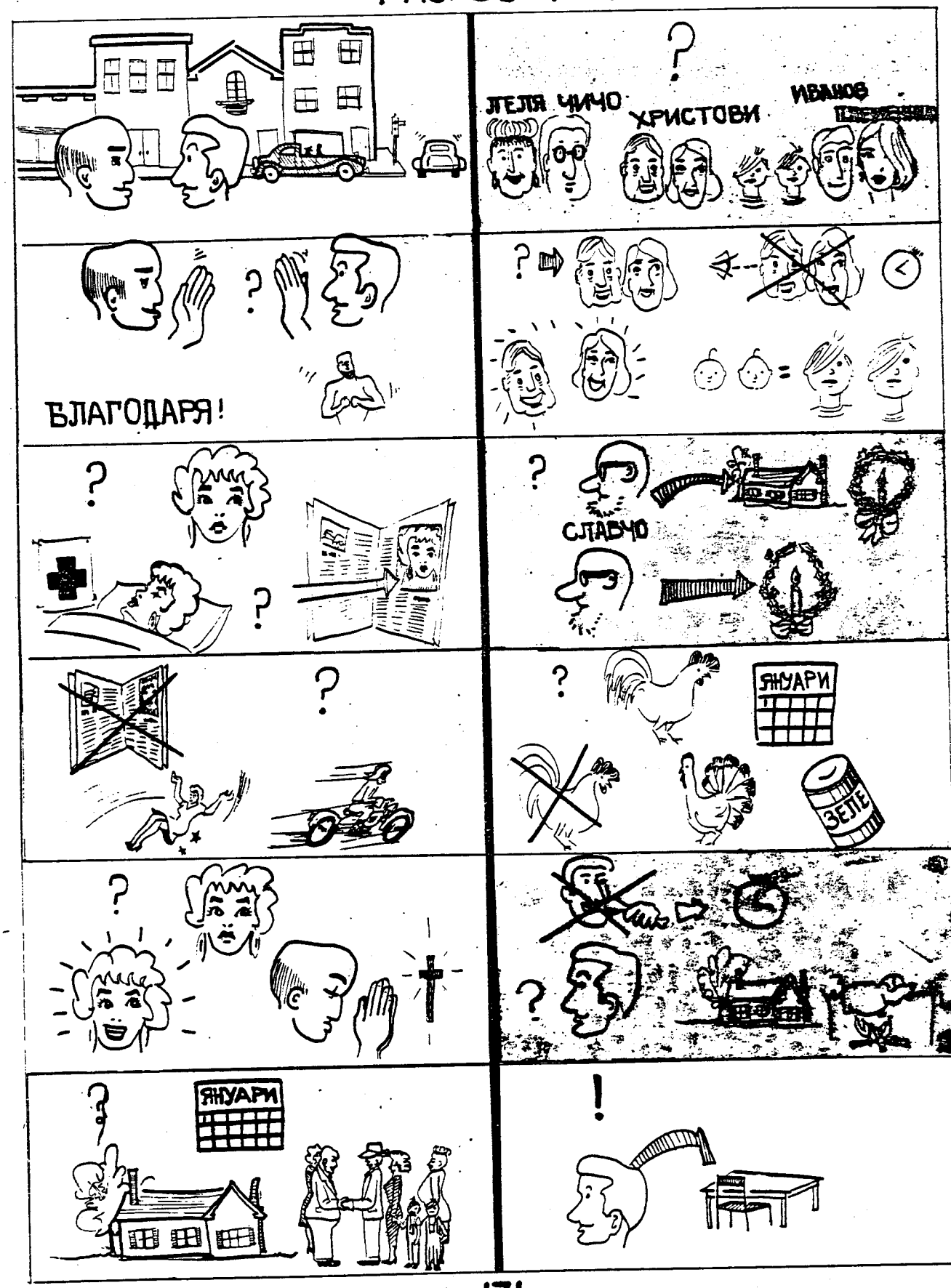

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

УРОК 45 - РАЗГОВОР

СРЕЩА НА УЛИЦАТА ПРЕД НОВА ГОДИНА

Стоян Ковачев
Тодор Ганчев

- Здравей́, То́шо! Как си?
- Благодаря́, добре́ съм.

- А как е жена́ ти?
- Бе́ше в бо́лницата. Не че́те ли във ве́стниците за не́я?

- Не съм чел ни́що. Какво́ ѝ се́ е слу́чило?
- Блъ́сна я мотоцикле́т и ѝ счу́пи крака́.

- Как се чу́вствува сега́?
- Отли́чно, сла́ва Бо́гу!

- Къде́ празну́вахте Но́ватa годи́на?
- В къ́щи. Имахме мно́го го́сти.

- Кои́ бя́ха го́стите ви?
- Ле́ля ми, ву́йчо ми, Хри́стови с внучетата си, Ива́нов и племенницата му.

- Как са Хри́стови? Отда́вна не съм ги ви́ждал.
- Добре́ са. Внучетата им са пора́снали мно́го.

- Си́гурно и дя́до ви Сла́вчо е дошел за пра́зниците?
- Дя́до ни дойде са́мо за Ко́леда.

- Предпола́гам, че сте я́ли пете́л на Но́ва годи́на?
- Не. Ядохме пу́йка с ки́село зе́ле.

- Хм...Отда́вна не съм ял пе́чена пу́йка.
- Ела́ ни на го́сти Ива́нов ни е донесъл прасе́нце.

- Чудесно. Ще до́йда непреме́нно.
- Ще те ча́каме за обя́д.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

A CHANCE MEETING ON THE STREET BEFORE CHRISTMAS

Stoyan Kovachev
Todor Ganchev

- Hi. Tosho! How are you?
- Thank you. I'm fine.
- How is your wife?
- She was at the hospital. Didn't you read in the papers about her?
- I haven't read anything. What happened to her?
- A motorcycle knocked her down and broke her leg.
- How is she feeling now?
- Excellent, thank God.
- Where did you celebrate the New Year's Day?
- At home. We had a lot of guests.
- Who were your guests?
- My aunt, my uncle, Christoffs with their grandchildren, Ivanov and his niece.
- How are the Christoffs? I haven't seen them for a long time.
- They are fine. Their grandchildren have grown up a lot.
- Certainly your grandpa Slavcho has also come for the holidays?
- Our grandpa will come for Christmas only.
- I suppose you had a rooster for New Year.
- No we ate turkey with sauerkraut. Ivanov has brought us a suckling pig.
- Come, visit us!
- Wonderful. I'll come without fail.
- We'll be expecting you for dinner.

---

10. и ѝ счýпи крака́. Both и's are not stressed. The construction и счýпи крака́ ѝ is also possible. Both и's again are not stressed.
12. сла́ва Бо́гу lit. glory to God!
22. A cooked rooster is the traditional dish usually on the New Year's Eve.
25. прасе́нце the small suckling pig is the favorite dish for Christmas.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

I. USAGE OF THE SHORT PERSONAL PRONOUNS AS POSSESSIVES

a. The dative forms of the short personal pronouns may be used as possessives. In this case they mean:

Singular		Plural	
ми	my	ни	our
ти	your	ви	your
му	his	им	their
ѝ	her		
му	its		

b. When used as possessives the short personal pronouns always refer to a noun.* The noun must have an article (for exceptions see below para c.).

Examples:

Костю́мът му е черен.	His suit is black.
Униформата ми е но́ва.	My uniform is new.
Учи́телят ти е добъ́р.	Your teacher is good.
Го́стите им дойдо́ха.	Their guests came.
Мотоцикле́тът счупи крака ѝ.	The motorcycle broke her leg.
Дре́хите ви не са чи́сти.	Your clothes are not clean.
Деца́та ни пора́снаха.	Our children grew up.

---

* The personal pronouns, used as such, always refer to a verb. See III, 228 and IV 170 ss.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

c. The following nouns denoting family members, when used in singular do not take an article if connected with the possessives. ми, ти, му, й, ни, ви, им.

Examples:

баща́	father	чи́чо	uncle (father's brother)
ма́йка	mother	ву́йчо	uncle (mother's brother)
брат	brother	ле́ля	aunt (mother's sister)
сестра́	sister	стри́на	aunt (uncle's wife)
син	son	дя́до	grandfather
дъщеря́	daughter	ба́ба	grandmother

Examples:

Бата́ ми е стар.	My father is old
but Баши́те ни са ста́ри.	Our fathers are old
Брат му до́йде́.	His brother came.
but Бра́тята му до́йдо́ха.	His brothers came.

2. Usage of the Reflexive Pronoun СИ as Possessive.

The reflexive pronoun СИ is used as possessive for all persons and numbers, if the possession belongs to the subject of the sentence.

Examples:

Хри́стори до́йдо́ха с вну́четата си.	Christofs came with their (own) grandchildren.
but Хри́стови до́йдо́ха с вну́четата им.	Christofs came with their (of somebody else) grandchildren.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Той но́си унифо́рмата си.	He wears his (own) uniform.
but	
Той но́си унифо́рмата му.	He wears his (of somebody else) uniform.
Тя пере́ блу́зата си.	She washes her (own) blouse.
but	
Тя пере́ блу́зата ѝ.	She washes her (of another female) blouse.

3. Position of the Short Personal Pronoun when used as a Possessive.

The short personal pronouns, when used as possessives, are never stressed. They always follow the noun to which they refer. If the noun is modified by an adjective, the possessive is between the adjective and the noun. The adjective always has the definite article.

Examples:

Той но́си унифо́рмата си.	He wears his uniform.
(СИ is pronounced together with унифо́рмата)	
The same way:	
Тя пи́ше с писа́лката ми.	He writes with my pen.
Тя пи́ше с но́вата си писа́лка.	She writes with her new pen.
Но́вата им къ́ща е ху́бава.	Their new house is beautiful.
Зеле́ната му унифо́рма е ста́ра.	His green uniform is old.

II. IRREGULAR PAST ACTIVE PARTICIPLE

The verbs ending in -ОХ in the 1st person singular of the past tense show some irregularity when forming the past active participle.

---

* For the formation of the Past Active Participle in general see Lesson 41, Grammar

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

1. The verbs having a -Т or -Д in their stem lose these two consonants and form the participle in the following way.

Present Tense	Past Tense	Participles:
четá	чéтох	чел, чéла, чéло, чéли
дам	дáдох	дал, дáла, дáло, дáли

The following verbs form their participles in the same way:

бодá, е	to prick	бол, а, о, и
метá, е	to sweep	мел, а, о, и
растá, е	to grow	рáсъл, рáсла, рáсло, рáсли

(Notice the insertion of ъ in the masculine form!)

2. The rest of the verbs having the ending -ОХ in the past tense insert a ъ in front of the ending л.

вля́за	вля́зох	вля́зъл,	вля́зла, вля́зло, вле́зли*

The following verbs form their past active participle in the same way:

Present Tense	Past Tense	Participles:
донесá to bring to	донéсох	донéсъл, донéсла, о, и
занесá to take to	занéсох	занéсъл, занéсла, о, и
пекá to bake	пéкох	пéкъл, пéкла, о, и
рекá to say	рéкох	рéкъл, рéкла, о, и
секá to fell	ся́кох	ся́къл, ся́кла, о, и

* Notice the change of Я to -Е in the plural.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3. The following verbs form their participles with a change of the stem.

Present Tense	Past Tense	Participles:
до́йда, е to come	до́йдо́х	дошё́л, дошла́, о́,и́
оти́да, е to go to	оти́дох	оти́шё́л, оти́шла́, о́,и́

Из дневника на една въоръжена жена



...Полунощ! А моя мъж още не се е върнал!!!



More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: I. Usage of the Short Personal Pronouns as Possessives

II. Irregular Past Active Participle.

1.

Моят костюм е кафяв.
Нейната шапка е нова.
Техните кепета са зелени.
Твоето списание е немско.
Как е твоята жена?
Неговата леля е много болна.
Нейният вуйчо е полковник.
Виждал ли си техните внучета?
Неговата племенница е много хубава.
Техните внучета са пораснали много.
Стар ли е Вашият дядо?
Нашият дядо е много стар.
Мотоциклет счупи нейния крак.
Моят мотоциклет е скъп.
Аз карам своя мотоциклет всеки ден.
Те доведоха своите внучета.
Аз продадох своя мотоциклет.
Той написа неговата домашна работа.
Утре той ще напише своята домашна работа.
Нейният сапун е виенски.
Какъв е неговият речник?
Твоят българо-английски речник е на масата.
Нейната автоматична писалка е много хубава.
Тя пише със своята автоматична писалка.
Той е довел своята сестра.
Те са отишли на кино със своя баща.
Твоята майка е хубава.
Нейната майка е донесла своите блузи.
Неговата сестра е опрала своите мръсни блузи.

Костюмът ми е кафяв.
Шапката ѝ е нова.
Кепетата им са зелени.
Списанието ти е немско.
Как е жена ти?

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Моите братя са в чужбина.
Те са отишли да видят своята
нова къща.
Тяхната нова къща е на ъгъла до
техния стар магазин.
Вашите военни дрехи са в моя
кафяв куфар.
Тя е занесла неговите цивилни
дрехи на химическо чистене.
Моят нов учебник е в неговото
чекмедже.
Нашият стар дядо е много болен.
Тяхната голяма дъщеря учи в университета.
Вашият син учи ли в Техническото училище?
Кога умря неговият чичо?
Моята домашна работа е на масата.
Аз съм прочел своя урок.
Чел ли сте неговия нов роман?
Той е донесъл своята пишуща машина.
Неговата пишуща машина е нова.
Познаваш ли нейната дъщеря?
Аз загубих своя червен молив.
Моят червен молив беше в чекмеджето.
Вашата болна баба умря преди един месец.
Тя е дошла със своята майка.
Момичето е отишло със своя брат на кино.
Тя е завела своите деца в Зоологическата
градина.
Те са довели своята баба.
Той е вече влязъл в нейната стая.
Неговата сестра чете своята книга.
Аз съм ял от неговото грозде.
Аз забравих да телефонирам на нейния
брат. Аз телефонирах на нейната
сестра.
Те живяха два месеца в неговия апартамент.
Той е донесъл техните документи.
Те са донесли техния грамофон.
Аз харесвам техните нови плочи.
Неговите зелени круши не са вкусни.
Той не може да стреля със своя
военен пистолет.
Срещна ли неговия учител снощи?
Видя ли неговия брат вчера?
Неговите сестри учат в смесената гимназия.
Нейните братя работят в завода.
Техните родители са на село.
и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Аз ядох пуйка на Нова година.

той,тя, те, ние, ти, вие,
аз, момичето

Аз съм ял пуйка.

Той яде пуйка на Нова година.
Той е ял пуйка.
и т. н.

Ял ли сте пуйка?

Да, аз съм ял пуйка.
Не, аз не съм ял пуйка.

А тя?.. А той? .. А те?

Кой от Вас е ял печено прасенце?
петел
кебапчета
фасул
кюфтета
гювеч
кисело мляко

Аз съм ял печено прасенце.

той, те, ние, тя,то

Те изяли ли са кебапчетата?
кюфтетата
пуйката
прасенцето
петела

той, тя, ние, вие, аз, ти

Кой от Вас е изял киселото мляко?
сиренето
кашкавала
луканката

Аз...тя...той...те...ние...

3.

Аз четох този роман снощи.

тя, те, той, ние, то,
аз, ти, вие

Аз съм чел този роман.

Тя чете този роман снощи.
Тя е чела този роман.

Тя чела ли е този роман?

Да, тя е чела този роман.
Не, тя не е чела този роман.

А ти?.. А те?.. А той?

Кой от Вас е чел това списание?
прочел

Аз...той...тя...те...ние...

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Кой от Вас е ял кисело мляко?
фасул
пуйка
печено прасенце
българско сирене
кашкавал
петел

Аз...тя...те...ние...то

и т. н.

Кой от Вас е изял киселото мляко?
гювеча
крушите
гроздето
ябълките
фасула
и т. н.

Кой от Вас е донесъл домашната си работа?
Кой от Вас е дал пари на заем на г-н В....?
Кой от Вас е чел този роман?
Кой от Вас е прочел урока си?
Кой от Вас е довел жена си?
Кой от Вас е занесъл дрехите си на химическо чистене?
Кой от Вас е завел децата си в Зоологическата градина?
Кой от Вас е дошел за празниците?

5.

Къде е отишел той?

тя, те, момичето, той

Мисля, че е отишел на кино.
Предполагам, че...
Изглежда, че...
Не знам...

С кого е дошла тя?
Какво са яли децата?
Какво са чели студентите?
Какво сте донесъл за празниците?
Кой костюм е занесла на химическо чистене?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

6.

Попитайте г-н Х.... дали костюмът му е кафяв!
дали синята му връзка е копринена
дали е ял кисело мляко
дали са болни децата на Христови
дали е зелена връзката ми
дали е хубава сестрата на Стоян
дали е чел българско списание
дали е скъп мотоциклетът на г-н...
дали е хубава автоматичната писалка на Радка
дали харесва новите плочи на братовчедка си

къде са книгите на И... и С...
къде е домашната работа на г-н...
къде са кепетата на студентите
къде е американското списание на г-жа...
къде беше червеният молив на г-н...
къде е пишущата машина на Христови
къде е българо-английският речник на г-жа..
къде е автоматичната ми писалка
къде е Вашата домашна работа

какъв цвят има връзката на г-н....
блузата на г-жа....
автомобилът на Стоянови
ризата ми
обущата му
и т. н.

7.

Кажете на г-н Х...., че аз питам дали е научил урока си!

Ученик:
Г-н Т... пита дали сте научил урока си.

Кажете на г-н Х...., че аз питам дали е прочел списанието!
дали е разбрал урока
дали сте изяли пържолите
дали съм му дал учебника
дали жена му е завела децата на кино
дали студентите са влезли в стаята
дали момичето е излязло от стаята

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 45

ЧЕТИВО

Коледа (Рождество Христово) е най-големият християнски празник в България. Българската православна църква го празнува на 25, 26 и 27 декамври, както и другите християнски църкви.

В България, времето около Коледа е много студено. Някои хора отиват през нощта на църква, други прекарват Бъдни вечер* в къщи. По този случай се приготвя специална вечеря, която се състои от постна храна. Приготвят се постни сърми, фасул (боб), компот и баница или питка.

Нова година е официален празник за всички хора в България. Срещу Нова година** навсякъде има балове и танцови забави. Много хора се събират с приятели и посрещат Нова година заедно. Някои играят на карти или други игри, за да си опитат щастието. Точно в 12 часа, в полунощ, всички посрещат Новата година с чаша вино в ръка.

Тази година Тодор Ганчев искаше да прекара празниците със семейството си на село у дядо Славчо. Няколко седмици преди това обаче, мотоциклет блъсна госпожа Ганчева и ѝ счупи крака. Тя трябваше да лежи няколко дена в болницата. Върна се в къщи два дена преди Нова година. Понеже тя се чувстуваше добре, Ганчев покани у дома си свои роднини и приятели. Гости им бяха: леля му, вуйчо му, Иванов с племенницата си. Дядо Славчо не можа да дойде. За вечеря те имаха пуйка с кисело зеле. Прекараха много весело, а и храната и виното бяха много добри.

Няколко дена след Нова година, Тодор случайно, срещна на улицата братовчед си Стоян. Той беше сам в София. Майка му и баща му, както и брат му Христо и сестра му Милка бяха отишли за празниците на ски на Витоша. Стоян трябваше да учи за изпити, на които трябваше да се яви в края на януари.

Тодор го покани за следващата неделя на обяд. Стоян обеща, че ще отиде.

* Бъдни вечер - Christmas Eve
** срещу Нова година - on New Year's Eve

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

1. What are you eating now? I'm not eating anything now, I ate half an hour ago. I ate ~~up~~ two pork chops.

2. Eat now. Eat up the cheese.

3. Enter the room, go to the buffet and bring the forks, spoons and knives.

4. Come at once. Don't come in your car. Hire a taxi.

5. They are drinking wine. They haven't drunk up the wine yet.

6. We are studying the lesson. We haven't learned it yet.

7. She's eating grapes now. She hasn't eaten them up yet.

8. He is lighting the fire now. He hasn't lighted it yet.

9. She is writing letters now. Last night when I came home, she was writing her homework. She wrote two letters this morning. She'll finish writing a third letter in a while.

10. I called her on the phone a few minutes ago, but she was not at home. Why don't you call her again? I'll call her in a quarter of an hour.

11. Did you read the magazine? Yes, I finished reading it.I was reading it when you came. What are you reading now? I'm reading a novel. When do you think you'll finish reading it? I don't know.

12. Do you know her? Yes, I do. I met her (for the first time) a few weeks ago.

13. Did you shave? Yes, but he hasn't finished shaving yet. He's still shaving. He was washing himself while I was shaving.

14. She is ironing your shirts now. She pressed your jacket. She finished pressing your pants. While she was pressing, I was washing my dirty blouse. I finished washing it.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

А.

1. Къде се срещнаха Стоян Ковачев и Тодор Ганчев?
   Те се срещнаха на улицата.

2. Какво се случи с жената на Тодор Ганчев пред Нова година?
   Мотоциклет я блъсна и ѝ счупи крака.

3. Къде заведе Тодор Ганчев жена си, след като я блъсна мотоциклет?
   Той я заведе в болницата.

4. Къде празнуваха Ганчеви Новата година?
   Ганчеви празнуваха Новата година в къщи.

5. Кои бяха гостите на Ганчеви?
   Гостите им бяха лелята на Ганчев, вуйчо му, Христови с внучетата си, Иванов и племенницата му.

6. Какво е станало с внучетата на Христови?
   Те са пораснали много.

7. Кога мислеше дядо Славчо да дойде у Ганчеви?
   Дядо Славчо мислеше да дойде у тях за Нова година.

8. Какво ядоха Ганчеви на Нова година?
   На Нова година Ганчеви ядоха пуйка с кисело зеле.

9. Какво донесе Иванов на Тодор Ганчев?
   Иванов му донесе прасенце.

10. Кога ще ядат Ганчеви прасенцето?
    Ганчеви ще ядат прасенцето в неделя.

В.

1. Какъв празник е Нова година?
   Нова година е голям празник за всички хора както в България, така и в другите страни.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2. Какво правят срещу Нова година хората в България?
В България срещу Нова година хората ходят по балове и танцови забави.

3. Какво правят хората в България на баловете и танцовите забави срещу Нова година?
На тия забави хората в България танцуват, пият и се веселят.

4. На какво играят някои от хората срещу Нова година?
Някои играят на карти на пари.

5. Защо играят хората на карти на пари срещу Нова година?
Хората играят на карти на пари срещу Нова година, за да си опитат щастието.

6. Какво ядат много българи на вечеря пред Нова година?
На вечеря пред Нова година много българи ядат петел.

7. Какво правят всички хора точно в 12 часа по полунощ?
Точно в 12 часа по полунощ всички посрещат Новата година с чаша в ръка.

8. Кога се прибират хората в къщи на Нова година обикновено?
Обикновено те се прибират в къщи рано сутринта.

9. Какъв празник е Коледа за българите?
Коледа е най-големият християнски празник за българите.

10. Кога празнуват българите Коледа?
Българите празнуват Коледа на 25 декември.

11. Кога празнуват Коледа народите в Съединените щати и Западна Европа?
Народите в Съединените щати и Западна Европа празнуват Коледа на 25 декември.

12. Какво приготвят хората в градовете една седмица преди Коледа?
Хората в градовете приготвят коледни дървета.

13. Защо в България на Коледа момичета и момчета ходят до късно през нощта по къщите?
Момичета и момчета ходят до късно през нощта по къщите, за да пеят коледни песни.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

14. Какво дават хората на момичетата и момчетата, които пеят коледни песни?
Те им дават пари или плодове.

15. Какво дават родителите на децата си?
Родителите дават подаръци на децата си.

16. Какво е времето в България около Коледа?
Времето около Коледа в България е много студено.

17. Къде отиват много хора през нощта срещу Коледа?
Много хора отиват на църква през нощта срещу Коледа.

18. Какво ядат хората, след като се върнат от църква в къщи?
След като се върнат хората от църква в къщи, те ядат печено прасенце.

19. Къде искаше Тодор Ганчев да празнува със семейството си празниците тази година?
Тази година той искаше да празнува празниците на село у дядо си Славчо.

20. Защо Тодор Ганчев не празнува празниците у дядо си Славчо?
Той не празнува празниците у дядо си Славчо, защото мотоциклет блъсна жена му и й счупи крака.

21. Къде трябваше да изпрати Ганчев жена си?
Той трябваше да я изпрати в болницата.

22. Кога оздравя и се върна в къщи жената на Тодор Ганчев?
Тя оздравя и се върна в къщи няколко дена преди Нова година.

23. Как се чувствуваше жената на Тодор Ганчев, след като се върна в къщи?
След като се върна в къщи, тя се чувствуваше добре.

24. Защо покани Ганчев у дома си някои свои роднини и приятели за Нова година?
Той ги покани у дома си, защото жена му се чувствуваше добре, но не можеше да излиза от къщи.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

25. Кой дойде у дома на Ганчев за Нова година?
За Нова година дойдоха у Ганчев леля му, вуйчо му, Христови и внучетата им и Иван с племенницата си.

26. Кой не можа да дойде у Ганчев за Нова година?
Дядо Славчо не можа да дойде у Ганчев за Нова година.

27. Кога обеща дядо Славчо, че ще дойде у Ганчеви?
Дядо Славчо обеща, че ще дойде за Коледа.

28. Кого срещна Тодор Ганчев на улицата няколко дена след Нова година?
Няколко дена след Нова година той срещна братовчед си Стоян Ковачев.

29. Със семейството си ли беше Стоян Ковачев в София?
Не. Той беше сам в София.

30. Къде бяха майка му и баща му, брат му Христо и сестра му Милка?
Майка му, баща му, брат му Христо и сестра му Милка бяха на една хижа на Витоша.

31. Защо майка му, баща му, брат му Христо и сестра му Милка бяха на хижа на Витоша.
Майка му, баща му, брат му Христо и сестра му Милка бяха на хижа на Витоша, за да прекарат празниците там.

32. Защо не отиде Стоян с баща си и майка си на Витоша?
Той не отиде с баща си и майка си на Витоша, защото трябваше да учи за изпитите си по медицина.

33. Кога трябваше Стоян да държи изпитите?
Стоян трябваше да държи изпитите в края на януари.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА

Part I. Translate into Bulgarian:

1. I need a box of colored pencils. Which box do you want? The red or the blue? I'll take the blue. I always took a blue box when I needed pencils.

2. How much are these blue envelopes? These envelopes cost ninety-eight st. And those? Those are cheaper than these.

3. I sold him two jackets. For this one he paid me less than he paid for that one.

4. Those green apples are not as expensive as these, the yellow ones.

5. How many dozen do you want? Only one dozen, please.

6. They need Bulgarian-English dictionaries.

7. The vocabulary of this lesson is very large. We won't be able to learn it in one day.

8. Do you have a fountain pen like this? No, we don't have any like the one you want.

9. She isn't as pretty as you think.

10. This is the first edition of the fourth textbook.

Part II. Tape recording assignment:

1. Record the dialogue to Lesson 45.

2. Tell us how you spend the Christmas holidays.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

бал m.pl. ба́лове	ball
ба́ница	pie
боб	beans
слава Богу	thank God!
весел я́ се, и́ се, и́х се	to enjoy oneself
ви́ждам късмета́ си	to try one's luck
вну́че n.pl. вну́чета	grandchild
ву́йчо m.pl. ву́йчовци	uncle (mother's brother)
до къ́сно	until late
дошел́, дошла́, о́, и́ p.a.p. of дойда	
за́падан, за́падна, о,и	west, western
За́падна Евро́па	West Europe
зе́ле n.	cabbage
ки́село зе́ле	sauerkraut
ка́кто.....така́ и	as well as; both..... and
Ко́леда f.	Christmas
ко́леден, ко́ледна, о,и	pertaining to Christmas
компо́т	compote
крак m. pl. крака́	leg
after numerals кра́ка	
ле́ля f.	aunt
момче́ m.pl. момче́та	boy
мотоцикле́т n.	motorcycle
нався́къде adv.	everywhere
наро́д	people; folk; nation
не́що за я́дене	some food
отда́вна adv.	for a long time; long ago; long-time since
отли́чно adv.	excellent; fine
пари́	money
игра́я на ка́рти на пари́	to play cards for money
пи́та	loaf; cake
пле́менница f.	niece
по	from one...to another
по къ́щите	from one house to another
пода́рък m.pl. пода́ръци	present, gift
пора́ствам, пора́сна , ах	to grow up
по́стен, по́стна, о, и	lenten
пра́зник m.pl. пра́зници	holiday
празну́вам	to celebrate
прасе́нце n.pl. прасе́нца	suckling pig; small pig
пред prep.	before
пу́йка f.	turkey

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ра́но сутринта́	early in the morning
ски	ski
сла́ва f.	glory, fame
сла́ва Бо́гу	thank God!
слу́чвам се	to happen
слу́ча се, и се, их се	
сре́щу Но́ва годи́на	on New Year's eve
счу́пвам	to break
счу́пя, и, их	
съедине́н, а, о, и	united
Съедине́ните ща́ти (in Bulgarian always followed by a verb in plural)	The United States
христия́нски а,о,и	Christian
чел, че́ла, о, и p.a.p. of чета́	
щат m.pl. ща́ти	state
Съедине́ните ща́ти	The United States
ял, а, о,и past. part. of ям	



— Защо пипаш книгите! Мама и татко пипат ли ги?...

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Ч Е Т И Р И Д Е С Е Т И Ш Е С Т И У Р О К

L E S S O N 4 6

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR: Past Perfect Tense

1.

Влакът замина в 5 ч.
Аз пристигнах на гарата в 6 ч.

Влакът беше заминал, когато пристигнах на гарата.

Влакът замина в 3 ч.
Аз пристигнах на гарата в 4 ч.

Влакът беше заминал, когато пристигнах на гарата.

Той се върна в къщи в 10 ч.
Аз отидох у него в 11 ч.

Той се беше върнал в къщи, когато аз отидох у него.

тя, ние, ти, аз, те, вие, момичето, дъщеря ѝ

Тя се върна в къщи в 1 ч.
Аз, те, той и т. н. отидох у нея в два и половина.
Тя се беше върнала в къщи, когато аз отидох у нея.

Аз прочетох вестника в 11 ч.
Той го взе в 11 ч. и четвърт.

Аз бях прочел вестника, когато той го взе.

тя, те, вие, то и т. н.

Те си легнаха в 12 без четвърт.
Вие се прибрахте в полунощ.
и т. н.

Те си бяха легнали вече, когато Вие се прибрахте.

Момичето направи чай в пет часа.
Те станаха в шест часа.
и т. н.

Момичето беше направило чай, когато те станаха.

Жена ми излезе в 8 ч.
Аз станах в осем и четвърт.
и т. н.

Жена ми беше излязла вече, когато аз станах.

Те изядоха пуйката в един часа.
Той дойде в два часа.
и т. н.

Те бяха вече изяли пуйката, когато той дойде.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР 46.

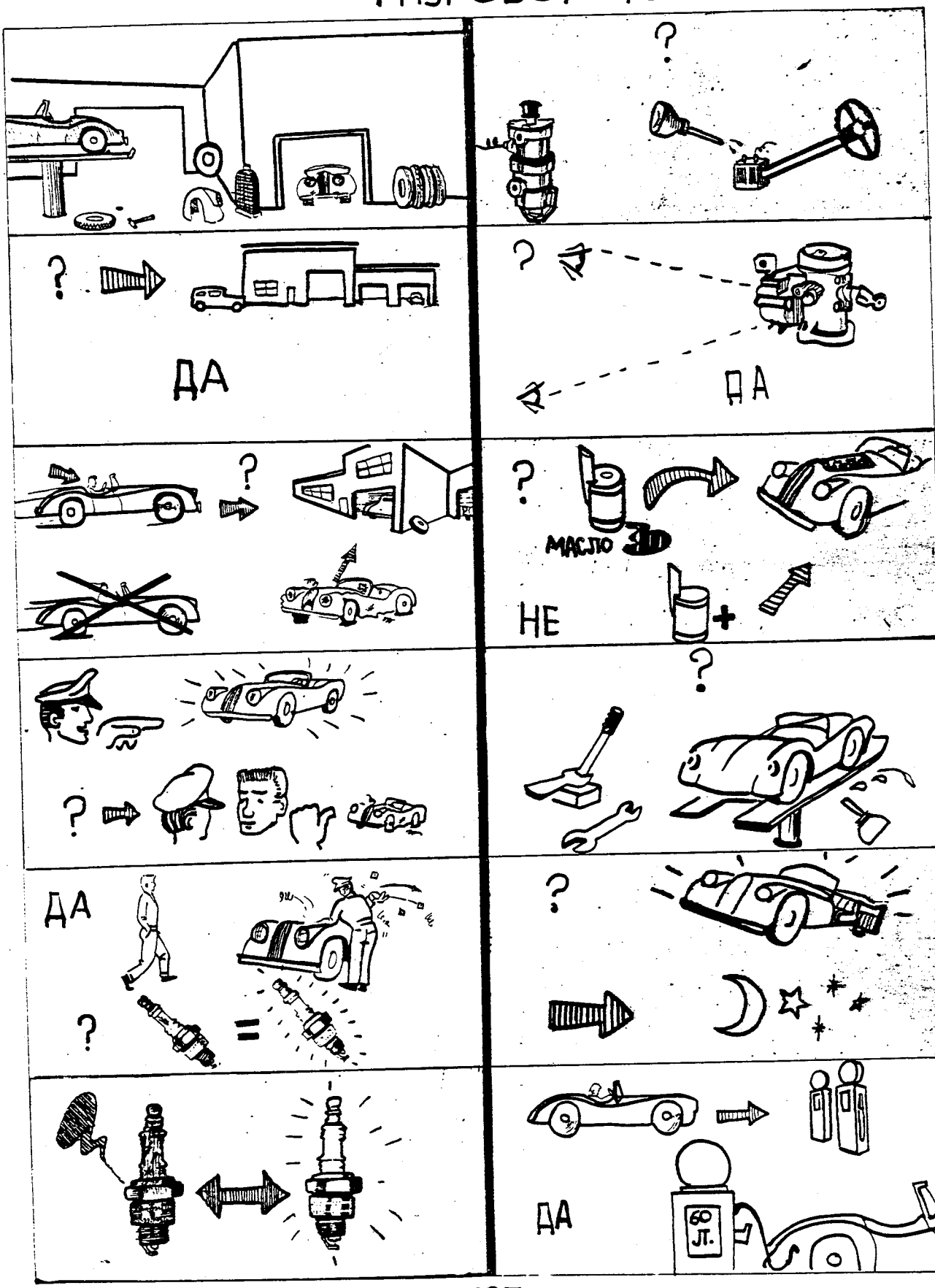

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

УРОК 46 - РАЗГОВОР

ПОПРАВКА НА ЛЕКА КОЛА

Тодор Ганчев
Васил, син на Ганчев

- Бе́ше ли в серви́за днес?
- Да, бях.

- Дока́ра ли кола́та?
- Не, не бя́ха я попра́вили о́ще.

- Но бригади́рът ми обеща́, че ще бъ́де гото́ва днес.
- И аз зна́ех, че ти бе́ше обеща́л.

- А ти припо́мни ли му?
- Не, защо́то, кога́то оти́дох там, той бе́ше по́чнал да я попра́вя.

- Бе́ше ли почи́стил запали́телните све́щи?
- Не, бе́ше ги смени́л с но́ви, защо́то ста́рите бя́ха ве́че него́дни.

- Са́мо това́ ли бя́ха напра́вили?
- Не, бя́ха почи́стили бензи́новата по́мпа и греси́рали корми́лото.

- Ка́за ли им да прегле́дат генера́тора?
- Те бя́ха го прегле́дали ве́че. Той е в ред.

- Бя́ха ли смени́ли ма́сло́то в мото́ра?
- Не, бя́ха доле́ли са́мо о́ще ма́лко.

- Ка́кво о́ще и́ма да пра́вят?
- Тря́бва да зате́гнат ръ́чната спира́чка.

- Кога́ ще бъ́де гото́ва кола́та?
- При́вечер.

- На връ́щане мини́ покра́й бе́нзоста́нцията и зареди́ кола́та!
- Добре́. Ще взе́ма шейсе́т ли́тра.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

REPAIR OF AN AUTOMOBILE

Todor Ganchev
Vasil, son of Ganchev

- Were you at the garage?
- Yes, I was.
- Did you drive the automobile here?
- No, they hadn't repaired it yet.
- But the foreman promised me that it would be ready today.
- I also knew that he had promised you.
- But did you remind him?
- No , because when I went there he had started to repair it.
- Had he cleaned the spark plugs?
- No, he had replaced them with new ones because the old ones were no good anymore.
- Is that all they had done?
- No, they had cleaned the gas pump and oiled the steering mechanism.
- Did you tell them to look at the generator?
- They had already checked it. It is O.K.
- Had they changed the oil in the motor?
- No, they had added only a little more.
- What else do they have to do?
- They have to tighten the hand break, lubricate the chassis and so on.
- When will the car be ready?
- Towards evening.
- On the way back pass by the gas station and fill up the tank with gas.
- O.K. I'll take 60 liters.

---

1. ле́ка кола́ lit. "light car" i.e. passenger car, as a contrast to a bus or truck.
4. сервиз = "workshop"; here "repair shop"
8. бригадир = foreman
10. гресирам = to lubricate
8. че ще бъ́де гото́ва lit. will be ready; "would be ready" is the correct translation since the verb in the main clause is in the past.
11. му is dative, since the Bulgarian verb припо́мням "to remind", is construed with a dative /ня́кому somebody/ and an accusative: припомням някому нещо = to remind somebody of something.
16. него́ден lit. "not fit".
29. бе́нзоста́нция abbr. = бензи́нова ста́нция gasoline station
30. зареждам = to fill up : to charge (battery)
31. литър = liter

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

PAST PERFECT TENSE *

I. Formation

1. The Past Perfect Tense in English is made up of the past tense of the auxiliary verb have and the past participle of the verb to be inflected.
Examples:

I had drunk	we had drunk
you had drunk	you had drunk
he	
she had drunk	they had drunk
it	

2. In Bulgarian the Past Perfect Tense is made up of the imperfect tense of the auxiliary verb СЪМ and the past active participle of the verb to be inflected. The aspect of the tense is determined by the participle which may be imperfective or perfective.
Examples:

Affirmative Form

Imperfective Aspect				Perfective Aspect			
		Verbs of the 1st Group					
аз	бях	пи́л,а,о	I had drunk	аз	бях	изпи́л,а,о	I had finished drinking
ти	бе́ше	пил, а,о		ти	бе́ше	изпи́л,а,о	
той	бе́ше	пил		той	бе́ше	изпи́л	
тя	бе́ше	пи́ла		тя	бе́ше	изпи́ла	
то	бе́ше	пи́ло		то	бе́ше	изпи́ло	
ние	бя́хме	пи́ли		ние	бя́хме	изпи́ли	
вие	бя́хте	пи́ли		вие	бя́хте	изпи́ли	
те	бя́ха	пи́ли		те	бя́ха	изпи́ли	

* In Bulgarian it is called ми́нало предвари́телно вре́ме.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Imperfective Aspect				Perfective Aspect			
		Verbs of the 2nd Group					
аз	бях	чи́стил,а,о	I had cleaned	аз	бях	почи́стил,а,о	I had finished cleaning
ти	бе́ше	чи́стил,а,о		ти	бе́ше	почи́стил,а,о	
той	бе́ше	чи́стил		той	бе́ше	почи́стил	
тя	бе́ше	чи́стила		тя	бе́ше	почи́стила	
то	бе́ше	чи́стило		то	бе́ше	почи́стило	
ние	бя́хме	чи́стили		ние	бя́хме	почи́стили	
вие	бя́хте	чи́стили		вие	бя́хте	почи́стили	
те	бя́ха	чи́стили		те	бя́ха	почи́стили	
		Verbs of the 3rd Group					
аз	бях	прегле́ждал,а,о	I had looked over	аз	бях	прегле́дал,а,о	I had finished locking over
ти	беше	прегле́ждал,а,о		ти	бе́ше	прегле́дал,а,о	
той	беше	прегле́ждал		той	бе́ше	прегле́дал	
тя	бе́ше	прегле́ждала		тя	бе́ше	прегле́дала	
то	бе́ше	прегле́ждало		то	бе́ше	прегле́дало	
ние	бя́хме	прегле́ждали		ние	бя́хме	прегле́дали	
вие	бя́хте	прегле́ждали		вие	бя́хте	прегле́дали	
те	бя́ха	прегле́ждали		те	бя́ха	прегле́дали	

b. Negative form

1st Group	аз не бях пил, а,о I hadn't drunk	аз не бях изпи́л,а,о I hadn't finished drinking
2nd Group	аз не бях чи́стил,а,о I hadn't cleaned	аз не бях почи́стил,а,о I hadn't finished cleaning
3rd Group	аз не бях прегле́ждал,а,о I had not looked over	аз не бях прегле́дал,а,о I hadn't finished looking over

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

	Imperfective Aspect	Perfective Aspect
	c. Interrogative Form	
1st Group	аз бях ли пил,а,о? had I drunk?	аз бях ли изпи́л,а,о? had I finished drinking?
2nd Group	аз бях ли чи́стил,а,о? had I cleaned?	аз бях ли почи́стил,а,о? had I finished cleaning?
3rd Group	аз бях ли прегле́ждал,а,о? had I looked over?	аз бях ли прегле́дал,а,о? had I finished looking over?
	d. Interrogative-Negative Form	
1st Group	аз не бях ли пил,а,о? hadn't I drunk?	аз не бях ли изпи́л,а,о? hadn't I finished drinking?
2nd Group	аз не бях ли чи́стил,а,о? hadn't I cleaned?	аз не бях ли почи́стил,а,о? hadn't I finished cleaning?
3rd Group	аз не бях ли пре́глеждал,а,о? hadn't I looked over?	аз не бях ли прегле́дал,а,о? hadn't I finished looking over?

II Usage

The Past Perf. Tense expresses a past action or state which had been completed before another past action. It can be used in subordinate as well as in main clauses.
Examples:

a. Subordinate Clauses / Conjunctions: след като, защото, че/

1. Те ми да́доха но́ва бензи́нова по́мпа, след като́ аз бях попра́вил ста́рата.
2. Не дока́рах автомоби́ла, защо́то не бя́ха го попра́вили още.
3. Ти зна́еше, че те бя́ха ми обеща́ли да ку́пят нов мото́р на автомоби́ла.
4. Той не мо́жеше да поста́ви но́ви све́щи на мото́ра, защо́то магази́нът не бе́ше му ги изпра́тил о́ще.

They gave me a new fuel pump after I had repaired the old one.

I did not bring in the car because they had not repaired it.

You also knew that they had promised me to buy a new car engine.

He was not in position to install new plugs on the engine, since the store had not yet sent them to him.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

b. Main Clauses

1. Ма́йсторът бе́ше ве́че по́чнал да рабо́ти, когато́ аз присти́гнах в работи́лницата. — The foreman had already started to work when I arrived at the repair shop.

2. If the subordinate clause begins with the preposition преди да "before" the verb in it has to be in the present tense.
Example:

Тя бе́ше пра́тила писмо́то, преди́ аз да говоря́ с нея. — She had sent the letter, before I talked with her.

Notice that English has the past tense in this case.

III. Place of the Short Personal Pronouns When Used with the Past Perfect Tense.

a. The short personal pronouns are usually placed between the auxiliary verb and the participle, the dative always preceding the accusative.
Examples:

Аз тъ́рсех кни́гите, кои́то аз тря́бваше да му дам, но аз не бях му ги дал. — I was looking for the books, which I had to give, but I hadn't yet given them to him.

For more examples see above 2, 3 and 4.

In interrogative sentences formed with the particle ли the pronouns follow that particle which on its part follows the auxiliary verb.
Examples:

Тя бе́ше ли ти го да́ла? — Had she given it to you?

b. Sometimes the short pronouns may be placed before the auxiliary verb, more often in negative sentences and in interrogative and interrogative-negative sentences formed with the particle ли which always precedes the pronouns.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Аз ѝ бях ка́зал ве́че.	I had told her already.
Той не ме бе́ше сре́щал преди́ това́.	He had not met me before that time.

Compare the meaning of the following two expressions:

Те ли ви бя́ха ка́зали?	(Were) they (the ones who) had told you?
Те бя́ха ли ви ка́зали?	Had they told you?

Ти не им ли го бе́ше обеща́л?	Hadn't you promised it to them?

Notice the position of ли between the dative and the accusative pronoun!



Седмица на книгата

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 46

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: **Past Perfect Tense**

1.

Те закусиха в 7 ч. сутринта.
Вие бяхте ли се умил преди това?

а тя?...те?...момичето?...той?
децата?...сестра ти?...и т. н.

Да, аз се бях умил преди това.
Не, аз не се бях умил преди това.
и т. н.

Ти беше ли се обръснал преди това?
Той беше ли станал преди това?
Те бяха ли се облекли преди това?
Ти беше ли научил урока си преди това?
Тя беше ли написала домашната си работа преди това?
Момичето беше ли се окъпало преди това?
Той беше ли се върнал от пазара преди това?
Той беше ли отишел на училище преди това?
Тя беше ли изгладила сакото ми преди това?
Те бяха ли докарали колата преди това?
Той беше ли почистил автомобила си преди това?
Ти беше ли затегнал ръчната спирачка преди това?
Вие бяхте ли напълнили резервоара с бензин преди това?
Вие бяхте ли почнали да поправяте колата преди това?
Той беше ли сменил маслото преди това?
Ти беше ли почистил бензиновата помпа преди това?
Те бяха ли смазали шасито преди това?

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

След като те излязоха,
  той си легна.
След като той написа писмото,
  тя го занесе на пощата.
След като те закусиха,
  тя събуди децата.
След като тя се върна,
  те отидоха на училище.
След като свърших работата си,
  аз четох списания.
Вие пристигнахте, след като
  почнаха да вечерят.
Той умря, след като майка му
  го посети.
След като тя си легна, той
  запали огъня.
Защо не отидохте при лекаря, след
  като Ви дадох адреса му?
След като научи български, той
  замина за България.
    и т. н.

След като те бяха излезли,
  той си легна.
След като той беше написал
  писмото, тя го занесе на
  пощата.

3.

Аз написах домашната си работа,
  преди той да дойде.
Той научи урока си, преди да
  станат децата.
Тя излезе, преди да се върнат.
Тя се върна, преди да си легна.
Аз взех пари на заем, преди
  да тръгнат за чужбина.
Те отидоха на Витоша, преди да
  се върне от Варна.
Преди да купят къщата, те отидоха
  на курорт.
Тя излезе, преди да станеш.
Момичето си легна, преди да се
  прибере майка му.
Влакът замина,преди да
  пристигна на гарата.
Те изядоха пуйката, преди да дойдете.

    и т. н.

Аз бях написал домашната си
  работа, преди той да дойде
Той беше научил урока си,
  преди да станат децата.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

He had already studied Bulgarian
before he came to this school.
They went home, after they had
finished their work.
After we had climbed the peak,
it started to rain.
I had gone to bed, before he
returned.
They had drunk up all the wine,
before I entered the room.
After he had eaten the turkey, she
arrived.

5.

Той беше вече докарал автомобила,
когато те се върнаха в къщи.

аз, тя, вие, момичето, ти,
ние, той, брат ми и т. н.

Аз бях вече докарал автомобила, когато те се върнаха в къщи.

Те не бяха поправили колата още,
когато той им се обади по
телефона.

Когато те тръгнаха, аз бях докарал
вече автомобила.
Те бяха почистили запалителните
свещи, когато аз видях майстора.
Когато тя отиде там, те бяха вече
почнали да поправят колата.
Аз бях прочел вече списанието,
когато тя влезе в стаята.
Той беше вече минал покрай бензо-
станцията и беше напълнил
резервоара с бензин, когато
докара колата.
Те не бяха още затегнали ръчната
спирачка, когато аз отидох в
автомобилната работилница.
Той не беше сменил маслото на
мотора, но беше долял малко.
Той не ме беше виждал дълги години,
когато го срещнах миналата седмица.
Аз бях вече написал домашната си работа,
когато дойдох на училище.
и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

6.

Той беше ли докарал автомобила,
  когато ти се върна в къщи?

Да,....
Не,....

тя, ти, те, вие и т. н.

Те не бяха ли поправили колата,
  когато брат ти им се обади
  по телефона?
Той беше ли напълнил резервоара
  с бензин, когато докара колата?
Главният майстор беше ли почистил
  запалителните свещи, когато
  ти отиде в автомобилната работилница?
Те бяха ли почнали да поправят колата,
  когато ти отиде с брат си там?
Вие бяхте ли написали домашната си
  работа, когато дойдохте на училище?
Ти беше ли докарал автомобила, когато
  те тръгнаха?
Той не беше ли сменил маслото на мотора,
  когато те се върнаха?
Те не бяха ли смазали шасито,
  когато той телефонира?

7.

Кой беше вече вечерял, когато тя
  се върна в къщи?

Кой беше научил урока си,
  когато учителят влезе в
  стаята?
Кой беше преминал реката,
  когато той ги видя?
Кой беше отишел на кино, когато
  тя се върна в къщи?
Кой си беше легнал, когато те
  се прибраха?
Кой беше закусил, когато той
  стана?
Кой беше изял пържолите,
  когато тя донесе плодовете?

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 46

ЧЕТИВО

Дядо Славчо не можа да дойде за празниците у Ганчеви. Те не бяха го виждали отдавна и затова решиха да го посетят след празниците. Той живееше в село Крумово, което се намира на около 200 километра от София. Ганчеви решиха да пътуват до там с лека кола. Понеже колата им не беше в ред, Ганчев я беше закарал в един автомобилен сервиз. Бригадирът му беше обещал, че ще я поправят* за следния ден.

Когато синът на Ганчев, Васил отиде да вземе колата, той видя, че още не бяха я поправили. Бяха сменили само запалителните свещи. Бяха също така почистили бензиновата помпа и гресирали кормилото. Освен това бяха прегледали генератора и долели** масло в мотора. Не бяха затегнали още ръчната спирачка. Вечерта той пак отиде в сервиза, взе колата и я закара в къщи.

На другия ден, преди да тръгнат, Ганчев постави в колата всичко небходимо. Тръгнаха в 8 часа сутринита. Колата вървеше добре. Те спираха на няколко места, за да се радват на хубавата природа. По пътя ядоха това което госпожа Ганчева беше приготвила.

---

* че ще я поправят - that they would repair it. Bulgarians use future tense against the English conditional in a subordinate clause, in which the predicate is in the past tense.

** прегле́дали бя́ха... и бяха доле́ли in all compound tenses except past indefinite tense the participle may precede or follow the auxiliary verb, if the subject is not mentioned.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Към края на пътуването те преживяха малка неприятност. Когато наближаваха селото, колата изведнаж спря. Ганчев се опита да запали мотора, но не можа. Провери бензина и видя, че резервоарът беше празен. Ганчев тогава разбра, че син му - Васил не беше ходил до бензостанцията и не беше заредил колата с бензин. Трябваше да чакат два часа, докато им донесат бензин от селото.



More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

1. Has she subscribed to this magazine? Yes, she has subscribed to it. For how long? From the fifteenth of July 1958 to the thirty first of December 1959.

2. Where is the editorial office? It is on the fourth floor, the second door on the right.

3. And where is the assistant editor's office? It is on the same floor, the first room on the left.

4. We started school on the eleventh of September.

5. Did you go home for the Christmas holidays? Yes, I did. I spent almost two weeks at home, from the twenty-first of December until the fifth of January.

6. His first wife was an American. His second wife was a Bulgarian. The wedding took place at the church of St. Mary on the sixteenth of June last year. They have been living in the country since then.

7. Are they on leave? Yes, they are on leave until the twenty-second of this month.

8. When would you like us to place this advertisement? I want you to publish it on Monday, Tuesday, Wednesday and Thursday, the eleventh twelfth, thirteenth and fourteenth of March.

9. When I go to the movies, I usually sit in one of the last rows. When I go to the opera or to a concert, I sit in the first, second or third row.

10. Which girl is your daughter? The first girl on the left.

11. The correspondent brought an article and a few photos of important events.

12. Does he check everything? No, he does not. However, he checked this article the day before yesterday.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. За кои празници не може да дойде дядо Славчо у Ганчеви?
   Той не може да дойде за Коледните празници у Ганчеви.

2. Защо решиха Ганчеви да посетят дядо Славчо след празниците?
   Те решиха да го посетят след празниците, защото не бяха го виждали отдавна.

3. Къде живееше дядо Славчо?
   Дядо Славчо живееше в село Крумово.

4. Къде се намира село Крумово?
   То се намира на около 200 километра от София.

5. С какво решиха да пътуват Ганчеви до Крумово?
   Те решиха да пътуват с лека кола до там.

6. Защо беше закарал Ганчев колата си в автомобилния сервиз?
   Той я беше закарал там понеже колата му не беше в ред.

7. Какво беше обещал майсторът на Ганчев?
   Той му беше обещал, че ще поправи колата за следния ден.

8. Какво видя синът на Ганчев, когато отиде да вземе колата?
   Когато синът на Ганчев отиде да вземе колата, той видя, че още не бяха я поправили.

9. Какво бяха сменили?
   Бяха сменили запалителните свещи.

10. Какво бяха почистили и какво бяха гресирали?
    Бяха почистили бензиновата помпа и бяха гресирали кормилото.

11. Какво бяха направили с генератора?
    Бяха го прегледали.

12. Къде бяха долели малко масло?
    Бяха долели малко масло в мотора.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

13. Какво друго бяха обещали на баща му?
Те бяха му обещали да затегнат ръчната спирачка.

14. Бяха ли затегнали ръчната спирачка? _____
Не. Те не бяха затегнали ръчната спирачка.

15. Защо отиде синът на Ганчев пак в сервиза вечерта?
Вечерта той пак отиде в сервиза ,за да вземе колата?

16. Какво направи той с колата , след като я взе от сервиза?
След като взе колата от сервиза ,той я закара в къщи.

17. Какво беше направил Ганчев преди те да тръгнат?
Той беше поставил в колата всичко необходимо.

18. Кога тръгнаха те от София за село?
Те тръгнаха в 8 часа сутринта.

19. Как вървеше колата ___, когато тръгнаха?
Когато тръгнаха, колата вървеше добре.

20. Защо се спираха Ганчеви на няколко места?
Те се спираха на няколко места, за да се радват на хубавата природа.

21. Какво ядяха те из пътя?
Из пътя те ядяха храната, която жената на Ганчев беше приготвила.

22. Какво преживяха те към края на пътуването?
Към края на пътуването те преживяха малка неприятност.

23. Какво се случи с колата , когато наближаваха селото?
Когато наближаваха селото, колата изведнаж спря.

24. Какво се опита Ганчев да направи, когато колата спря?
Той се опита да запали мотора, но не можа.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

25. Какъв беше резервоарът на автомобила, когато Ганчев го провери?
Когато Ганчев провери резервоара, той бёше празен.

26. Какво разбра Ганчев, когато видя, че резервоарът за бензин бёше празен?
Тогава Ганчев разбра, че Васил не бёше напълнил резервоара с бензин.

27. Защо Васил не бёше напълнил резервоара с бензин?
Защото той бёше забравил, че трябва да вземе бензин.

28. Защо чакаха Ганчеви цели два часа наблизо до селото?
Те чакаха цели два часа наблизо до селото, за да им донесат бензин.

29. Кога пристигнаха те в селото при дядо Славчо?
Те пристигнаха в селото при дядо Славчо рано след обяд.



— Нося ви един къс разказ

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 46

ДОМАШНА РАБОТА

Part I

Translate into Bulgarian

1. Where have they gone? He has gone to the movies, she has gone to church, and the girl has gone to school.

2. Has he brought his homework? No,he brought it yesterday morning.

3. Have you ever eaten Bulgarian yoghurt? No, I have never eaten Bulgarian yoghurt. My wife, however, has eaten Bulgarian yellow cheese. I ate Bulgarian dry salami at a restaurant last week. I'll eat beans tonight. Tomorrow we'll eat hamburgers.

4. Which one of you has lent her a hundred leva? You, Mr. Penev? I have never lent her any money. However, I'll lend her some money if she wants.

5. Has she already taken the children to the zoo? No, she hasn't. She has never taken them to the zoo.

6. Have you read this novel? Yes, I have, but my daughter hasn't finished reading it yet.

Part II.

Tape recording assignment:

1. Record the dialogue to Lesson 46.

2. Tell us how you had your car repaired.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

бензи́н m.	gasoline, gas
бензи́нов, а,о,и	pertaining to gasoline
бензи́нова по́мпа	fuel pump
бе́нзоста́нция f.	gas station
вре́щане n.	returning, return
на вре́щане	on the way back
генера́тор m.	generator
гла́вен, гла́вна, о,и	head, chief, main
гла́вен ма́йстор	foreman
дока́рвам	to drive (to, up to the place where the speaker is) to bring
дока́рам	
доли́вам	to add (by pouring) to fill up
доле́я, е, доля́х	(by pouring)
запали́телен, лна, о,и	inflammable
запали́телни све́ши	spark plugs
затя́гам	to tighten
зате́гна, е, ах	
изведна́ж adv.	suddenly
кола́ f.	1. cart, open wagon for delivery usually drawn by horses or oxen / 2. automobile, car
ле́ка кола́	passenger car, automobile
корми́ло n.	wheel, steering mechanism
ли́тър m.pl. ли́три, ли́тра	liter
лек, а, о, и	light
ле́ка кола́	passenger car, automobile
ма́йстор m.	master,an expert in his trade, foreman /business
гла́вен ма́йстор	
ма́сло́ n.pl. масла́	oil
мото́р m.	motor
наближа́вам	to come near, to approach
наближа́, и́, и́х	
напъ́лвам /напъ́лням/	to fill up
напъ́лня, и, их	
него́ден, дна, о,и	unfit, useless, not good
необходи́м, а,о,и	necessary
неприя́тност f.	unpleasantness, trouble
и́мам неприя́тности	to have troubles
па́ля	to light, to set fire to
запа́ля	
па́ля мото́р	to start a motor
по́мпа f.	pump
попра́вка f.	repair
припо́мням	to remind (somebody)
припо́мня, и, их	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

приро́да f.	nature
работи́лница f.	repair shop, workshop
автомоби́лна работи́лница	garage, automobile repair shop
ра́двам се на	to rejoice at, to be delighted with, to enjoy
ред m.pl. редове́	order /out of order
автомоби́лът не е в ред	the car is out of condition,
резервоа́р m.	reservoir, (fuel) tank(of a car)
ръ́чен, ръ́чна, о, и	manual, hand
ръ́чна спира́чка	hand brake
свещ f.with art. свеща́ pl. све́щи	candle
запали́телна свещ	spark plug
сма́звам	to oil, to grease, to lubricate
сма́жа, е, сма́зах	
сме́няm	to replace, to change
сменя́, и́, и́х	
спира́чка f.	brake
чи́стя, и, их	to clean
почи́стя	
шаси́ n.	chassis

Продажби

Ваша европейска продавам, Недков, „Прага" 5.

Запазен акордеон продавам, Великова, тел. 9-50-23, вечер.

МZ—250 продава 4-17-46.

Мотор „Ариел" 500 кубика и кош „Аво", може поотделно, тел. 4-16-76.

Пиано съвършено запазено, тел. 9-57-36.

Продавам „Е. М. В. — 350" нов, с кош, телефон 3-26-25, 3-37-35.

Продавам тристаен апартамент центъра, освобождаване две, кухня, тавни, мазе, тел. 8-05-76.

Продавам лека 3+1 марка „Ханза" запазена, движение, 7-66-73, 7-51-32, Григоров.

Продавам зъболекарски стол, инструментариум, 6-20-27.

Продавам апартамент тристаен, хол, сервизни, 133 квадратни, „Аксаков", може замяна жилище Варна, 7-23-71.

Продавам „Ява" 250 нова, 3-16-88.

Продавам 2 стан удобства, „Козлодуй" 16, будката, оправяне 30,000, без оправяне 22.000.

Продавам — заменям едностаен срещу двустаен, доплащам или изкупувам двустайния, 3-27-95.

„Сингер" — шевна, крачна, „Ява" — Пионер продава 5-13-18.

Струг 1,500 работна дължина, бор машина, компресор, 3-26-25, „Хр. Ботев" 92.

Продавам зъболекарски кабинет „Ритер", 4-21-71.

Плетачна машина (ръчно плетиво), 4-32-49.

Продавам стая, 7-19-44, 13 часа.

Saca 98 к, отлично състояние, 6-28-41, след 17 ч.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School



More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИРИДЕСЕТ И СЕДМИ УРОК

LESSON 47

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Present Active Participle

1.

Войникът, който минава, е американец.
Минаващият войник е американец.

Войникът, който минава, е американец.
Какъв е минаващият войник?
Какъв е войникът, който минава?

Минаващият войник е американец.
Минаващият войник е американец.
Войникът, който минава, е американец.

Ученикът, който чете, е българин.
Влакът, който заминава, е бърз.
Влакът, който пристига, е пътнически.
Параходът, който плува, е товарен.
Учителят, който идва, е французин.
Работникът, който спи, е уморен.
Вятърът, който духа, е силен.
Офицерът, който стреля, е лейтенант.
Студентът, който седи, е ефрейтор.

2.

Войникът, който пее, е американец.
Пеещият войник е американец.

Войникът, който пее е американец.
Какъв е пеещият войник?
Американец ли е войникът, който пее?
Ученикът, който говори, е американец.
играе
се къпе
се бръсне
свири
се мие
пие

Пеещият войник е американец.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.

Жената,която идва,е българка.
Идващата жена е българка.

Жената, която идва, е българка.
Каква е идващата жена?
Каква е жената, която идва?

Идващата жена е българка.
Идващата жена е българка.
Идващата жена е българка.
Жената, която идва, е българка.

Българка ли е идващата жена?
Българка ли е жената, която идва?

Американката, която минава, е хубава.
Българката, която чете, е много весела.
Моторницата, която пътува, е бърза.
Булката, която пее, е жива.
Лодката, която минава, е рибарска.

4.

Момичето, което влиза, е хубаво.
Влизащото момиче е хубаво.

Момичето, което влиза, е хубаво.
Какво е влизащото момиче?
Какво е момичето, което влиза?
Хубаво ли е момичето, което влиза?

Влизащото момиче е хубаво.

.....чете, говори, пее, спи
свири, играе, мие се,
плува, минава, идва

5.

Войниците, които минават, са американци.
Минаващите войници са американци.

Войниците, които минават, са американци.
Какви са минаващите войници?
Какви са войниците, които минават?
Американци ли са минаващите войници?
Американци ли са войниците, които минават?

Минаващите войници са американци.

играят, плуват, танцуват, пеят, четат,
идват, свирят, говорят, пият, седят

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

6.

Аз гледам минаващите влакове.
Аз гледах минаващите влакове.
Аз гледах влаковете, които минаваха.

Аз гледах влаковете, които минаваха.
Какво гледахте?
Гледахте ли минаващите влакове?
Гледахте ли влаковете, които минаваха?
Той гледаше танцуващото момиче.
Ние слушахме пеещите деца.
Аз видях стрелящите войници.
Ние не видяхме идващия трамвай.
Той гледаше спящото дете.

Аз гледах минаващите влакове.

7.

Той гледа войниците, които минават по улицата.
Той гледа минаващите по улицата войници.
Той гледа войниците, които минават сега по улицата.

Той гледа минаващите сега по улицата войници.

Той гледа войниците, които минават по улицата.

Той гледа минаващите по улицата войници.

Той гледа войниците, които минават сега по улицата.

Той гледа минаващите сега по улицата войници.

Студентът, който седи на стола, е американец.
Студентът, който седеше на стола преди малко, беше г-н.....
Аз често гледам влаковете, които минават покрай реката.
Автомобилът, който се спускаше по улица "Раковски", караше много бързо.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР 47.

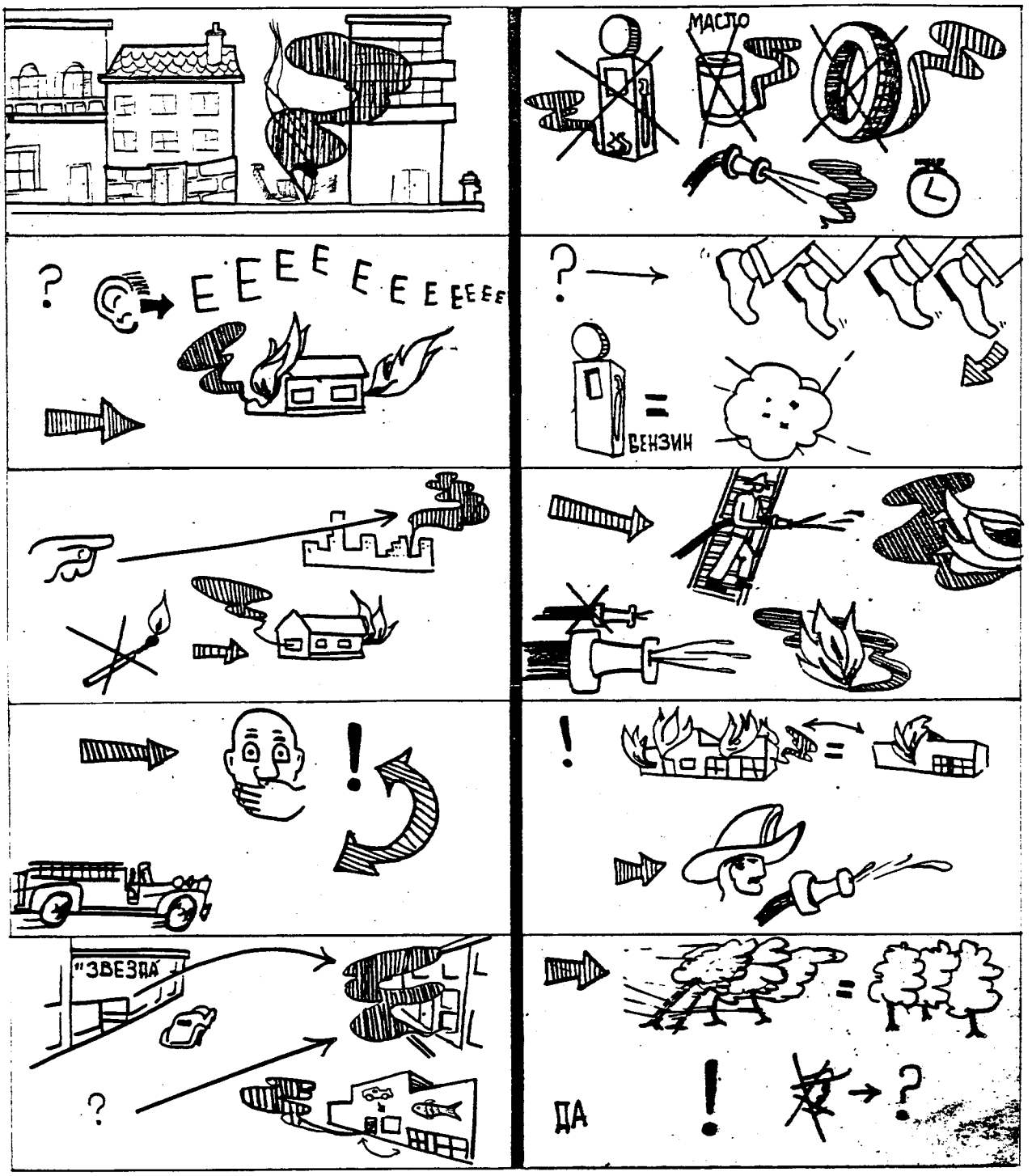

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПОЖАР

Стоян
Христо

- Хри́сто, чу́ваш ли вие́шата сире́на? Тря́бва да и́ма пожа́р набли́зо.
- Си́гурно. Я виж изди́гащия се гъст дим.

- Пожа́рът изгле́жда до́ста голя́м.
- Внима́вай! Пази́ се от и́дващата наса́м пожа́рна кома́нда.

- Пожа́рът е сре́щу по́щата. Какво́ ли гори́?
- Изгле́жда, че горя́щото зда́ние е автомоби́лният склад на На́ркооп.

/При пожа́ра/

- Дано́ не се запа́лят бензи́нът, гу́мите и масла́та в него́.
- Тогава́ пожа́рът ще ста́не о́ще по́-голя́м.

- Защо́ са то́лкова внима́телни дви́жещите се наоко́ло пажарника́ри?
- Тря́бва да бъ́дат внима́телни, защо́то бензи́нът мо́же да се запа́ли все́ки моме́нт.

- Гле́дай пък они́я на стъ́лбите! Те гася́т о́гъня с дебе́ли маркучи.
- При голе́ми пожа́ри те ви́наги изпо́лзват таки́ва марку́чи.

- Дано́ сгра́дите наоко́ло не се запа́лят.
- Не вя́рвам. Пожарника́рите ще огранича́т пожа́ра.

- Ще го огранича́т са́мо, ако́ ня́търът спре.
- Имаш пра́во. Ни́кой не мо́же да предви́ди каква́ о́ ще ста́не.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

A FIRE

Stoyan
Christo

- Christo, do you hear the howling siren ? There must be a fire nearby.
- Certainly. See the rising thick smoke.
- The fire seems quite big.
- Watch out! Keep away from the fire trucks which are coming this way.
- The fire is opposite the Main Post Office. I wonder what is burning.
- It seems that the burning building is the auto-supply store of the Narcoop.

(At the fire)

- I hope that the gasoline, tires and oil in it don't start to burn.
- Then the fire will become still bigger.
- Why are the firemen, who are moving around, so careful?
- They must be careful because the gasoline can explode at any moment.
- Look at those on the ladders! They are putting out the fire with big hoses.
- They always use such hoses at big fires.
- I hope that the neighboring buildings don't catch fire.
- I don't think so. The firemen will control the fire.
- You are right. No one can foresee what will happen.

---

9. пожа́рна кома́нда lit. fire company; equipment and men.
10. Какво ли гори? Questions containing the interrogative particle ли besides another interrogative (какъв? кой? къде? etc.) express deliberation. In English ли I wonder
26. дано́ is a volitive particle - I hope, let's hope.
28. ще ограничат lit. they will limit.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

THE PRESENT PARTICIPLE

The forms doing, going, singing are called in English present participles.

In Bulgarian the present participle is formed always from the imperfective aspect of the verb. The participle has the special endings щ,ща,що,щи, which are added to the stem in the following ways:

1. Verbs of the 1st and 2nd groups take the endings ящ or ящ when the accent falls on the last syllable of the verb in the present tense:

четá	to read	държá	to hold
четя́щ	reading	държá**щ**	holding
спя	to sleep	лежá	to lie
спя́щ	sleeping	лежá**щ**	lying
стоя́	to stand	хвърчá	to fly
стоя́щ	standing	хвърчá**щ**	flying

If the accent does not fall on the last syllable the verbs of the 1st and 2nd groups take the ending ещ:

пé**я**	to sing	свúря	to whistle
пé**ещ**	singing	свúре**щ**	whistling
игрáя	to play	мóля	to pray
игрáе**щ**	playing	молé**щ**	praying
пúя	to drink	úча	to study
пúе**щ**	drinking	учé**щ**	studying

2. Verbs of the 3rd group take the ending ащ or ящ according to the stem vowel.

глéдам	to look	повтáрям	to repeat
глéда**щ**	looking	повтáря**щ**	repeating
úдвам	to come	вечéрям	to dine
úдва**щ**	coming	вечéря**щ**	dining
излúзам	to go out	úдрям	to hit
излúза**щ**	going out	úдря**щ**	hitting

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Remarks:

Collocuially the verbs of the 1st and 2nd groups may take the ending е instead of я even if their accent is on the last syllable:

to read reading	чета́ чете́щ	instead of	четя́щ	reading
to ring ringing	звъня́ звъне́щ	instead of	звъня́щ	ringing
to stand standing	сто́я стоя́щ	instead of	стоя́щ	standing

The present participle agrees in gender and number with the noun it modifies.

masc.	четя́щ ученик	но́сещ мъж	мина́ващ учител	стре́лящ войник
fem.	четя́ща студентка	но́сеща жена	мина́ваща мома	стре́ляща жена
neut.	четя́що момиче	но́сещо дете	мина́ващо момиче	стре́лящо момче
pl.	четя́щи хора	но́сещи студенти	мина́ващи студенти	стре́ляши офицери

The present participle also takes the definite article in the same way as an adjective:

четя́щ-и-ят а́втор	гле́дащ-и-ят америка́нец	но́сещ-и-ят хлеба́р
четя́щ-и-я студе́нт	гле́дащ-и-я българин	но́сещ-и-я войни́к
четя́щата жена́	гле́дащата жена	но́сещата ма́йка
четя́щото моми́че	гле́дащото дете	но́сещото моми́че
четя́щите бръсна́ри	гле́дащите учи́тели	но́сещите млека́ри

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Usage of the Present Participle

The present participle shows an action which occurs at the same time as the action of the main verb in the sentence.

1. Майката гледа играещите деца.	The mother watches the playing children.
Майката гледаше играещите деца.	The mother was watching the playing children.
Майката ще гледа играещите деца.	The mother will watch the playing children.
2. Чуваш ли виещата сирена?	Do you hear the howling siren
3. Той видя издигащия се гъст дим.	He saw the thick smoke going up
4. Ние видяхме идващата отляво пожарна команда.	We saw the fire company, coming from the left.
5. Горящото здание е автомобилният склад на Наркоп.	The burning building is the automobile warehouse of Narcoop
6. Движещите се наоколо пожарникари бяха много внимателни.	The firemen moving around were very careful.
7. Духащият вятър е опасен.	The wind which is blowing is dangerous.
8. Вие ще видите играещите тимове.	You will see the teams playing.
9. Ти видя стрелящия войник, нали?	You saw the soldier, firing, didn't you?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

The present participle is used mainly in the written language, it is not often used in colloquial language. Educated people use it usually in formal speech. In the colloquial language this construction is replaced by a subordinate clause.

Instead of:	Colloquial use:
Той вижда издигащия се дим.	Той вижда дима, който се издига.
Ние видяхме идващата отляво пожарна команда.	Ние видяхме пожарната команда, която идваше отляво.
Майката гледа играещите деца.	Майката гледа децата, които играят.
Духащият вятър е опасен.	Вятърът, който духа, е опасен.



— Много ви е солена лимонадата, другарю!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Present Active Participle

1.

Войникът, който минава, е американец.
Какъв е минаващият войник?

Минаващият войник е американец.
Минаващият войник е американец.
Войникът, който минава, е американец.

Какъв е войникът, който минава?
Американец ли е войникът, който минава?
Американец ли е минаващият войник?

Войникът, който минава по улицата, е американец.
Войникът, който минава сега по улицата, е американец.
Американецът, който вървеше вчера в 7 ч. по улицата, беше г-н...
Аз чувам сирената, която вие.
Аз чух сирената, която виеше наблизо.
Ние видяхме дима, който се издигаше.
Аз виждам гъстия дим, който се издига.
Той се пази от пожарната команда, която идва насам.
Те се пазеха от пожарната команда, която идваше бързо към нас.
Изглежда, че зданието, което гори, е автомобилният склад.
Защо са толкова внимателни пожарникарите, които се движат наоколо?
Ние слушахме децата, които пееха.
Аз гледах детето, което спеше.
играеше
четеше

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Г-н Х...., попитайте г-н Б...., какъв е войникът, който
минава.

Ученикът Х: Г-н Б...., какъв е минаващият войник?
Ученикът Б: Войникът, който минава, е американец.

Г-н...., попитайте г-н Б...., какъв е учителят, който седи.
.....какъв е влакът, който пристига
заминава
параходът който плува
влиза в пристанището
идва насам
димът, който се издига наблизо
кое е зданието, което гори
какви са пожарникарите, които се движат наоколо
кой е студентът,който седи до прозореца
каква е лодката, която минава
коя е жената, която идва насам
кое е момичето, което пее
коя е американката, която играе на карти

дали чува сирената, която вие
дали е чул сирената, която виеше
дали може да види зданието, което гори
дали са внимателни пожарникарите, които се
движат наоколо
дали му харесва жената, която свири на пиано
дали познава момичето, което идва насам
дали гледа войниците, които минават сега
по улицата

и т. н.

3.

Г-н Х....., попитайте г-н Б.... какъв е минаващият войник.

Ученикът Х: Г-н Б...., какъв е войникът, който минава?
Ученикът Б: Минаващият войник е американец.

/Да се продължи по този начин, като се използуват горните упраж-
нения./

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

Стоян беше много доволен, че издържа изпита си по анатомия. Затова той покани брат си Христо да го заведе на кино. Като вървяха към киното, те чуха виещата сирена на пожарната команда. В същото време те видяха издигащ се наблизо гъст дим. Пожарът изглеждаше доста голям. Беше някъде около пощата. Те тръгнаха към мястото на пожара. Като пресичаха улицата, те видяха идващата към тях пожарна команда. Трябваше да се пазят от нея.

Те предполагаха, че горящото здание може би е автомобилният склад на Наркооп. Мислеха, че ще се запалят бензинът, гумите и маслата на склада. Затова вярваха, че пожарът ще стане още по-голям, ако не успеят да го изгасят навреме.

Когато дойдоха при пожара, видяха движещите се наоколо пожарникари. Те бяха много внимателни, защото бензинът в склада можеше да се запали всеки момент. Някои от тях се качваха по стълби. Те гасяха огъня с вода от големи маркучи. Всички пожарникари, гасещи огъня, носеха специални дрехи.

Духаше силен вятър. Сградите наоколо можеше да се запалят, ако вятърът не спреше атова пожарникарите бързаха да ограничат огъня.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Наоколо се бяха събрали много хора. Работници от склада помагаха на пожарникарите да изнесат бензина, гумите и маслата. Малко след това вятърът спря и пожарникарите успяха да изгасят огъня.

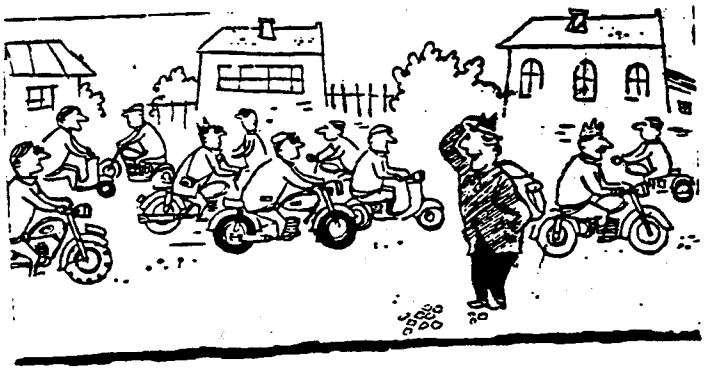

Брей! Колко ли от тях са магазинери! . . .

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

1. With whom is he talking? He's talking with the American (woman). He often talks with her.

2. With whom are you going to the movies tonight? With me or with him? I'm going neither with you nor with him. I'm going with them.

3. Did you take the book from us? Yes, I did take it from you.

4. Why don't you order a few veal chops for me? It is already too late for that. I've ordered fried chicken for you and lamb roast for me.

5. First come, first served.

6. Because of her there is no room for me in the compartment.

7. To whom did I tell that, to him or to her? You told that to him, not to her.

8. Did you send him a wire? No, I didn't send a wire to him. I sent one to them.

9. Who needs money,he or she? She doesn't need any money, but he does.

10. Whom did you invite for Christmas, Christovs or Mr. Ivanov? We invited them, not him.

11. Whom is he going to defend, Mrs. Penev or Ivanovs? He's going to defend them, not her.

12. She is waiting for us, not for you.

13. We have two horses. The horses are beautiful.

14. The Bulgarian kings were strict, but just.

15. I like her, not him.

16. You're sitting in front of me, not behind me.

17. I saw the king. He was driving a car.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. От какво беше много доволен Стоян?
   Стоян беше много доволен от това,че беше издържал изпита си по медицина.

2. Къде искаше да отиде Стоян, след като издържа изпита си?
   След като издържа изпита си, той искаше да отиде на кино.

3. Сам ли отиде Стоян на кино?
   Не. Той отиде на кино с брат си Христо.

4. Какво чуха двамата, като вървяха към киното?
   Като вървяха към киното, двамата чуха виещата сирена на пожарната команда.

5. Какво видяха те?
   Те видяха издигащ се гъст дим.

6. Защо се издигаше гъст дим?
   Защото някъде имаше пожар.

7. Какъв изглеждаше пожарът?
   Пожарът изглеждаше голям.

8. Къде беше пожарът?
   Той беше срещу пощата.

9. Накъде тръгнаха двамата братя?
   Двамата братя тръгнаха към пожара.

10. Какво видяха те, като пресичаха улицата?
    Като пресичаха улицата, те видяха идващата пожарна команда.

11. Какво трябваше да правят, когато видяха идващата пожарна команда?
    Когато видяха идващата пожарна команда, те трябваше да се пазят от нея.

12. Знаеха ли те кое беше горящото здание?
    Не. Те предполагаха, че горящото здание може би беше автомобилният склад на Наркоп.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

13. Какво мислеха Стоян и Христо?
Те мислеха че бензинът, гумите и маслата в склада ще се запалят.

14. Какво мислеха те за пожара?
Те мислеха, че пожарът ще стане още по-голям, ако пожарникарите не го изгасят на време.

15. Какво видяха те, когато дойдоха при пожара?
Когато дойдоха при пожара, те видяха движещите се наоколо пожарникари.

16. Как работеха движещите се около пожара пожарникари?
Движещите се около пожара пожарникари работеха внимателно.

17. Защо бяха много внимателни движещите се около пожара пожарникари?
Те бяха много внимателни, защото бензинът можеше да се запали.

18. Какво правеха някои от пожарникарите?
Някои от тях се качваха по стълби.

19. Какви дрехи носеха гасещите огъня пожарникари?
Те носеха специални дрехи.

20. С какво гасяха те огъня?
Те гасяха огъня с вода от големи маркучи.

21. Какъв вятър духаше?
Духаше силен вятър.

22. Какво можеше да стане, ако вятърът не спреше?
Ако вятърът не спреше, сградите наоколо можеше да се запалят.

23. Защо мислеха братята, че сградите можеше да се запалят?
Те мислеха, че сградите можеше да се запалят, защото вятърът носеше огъня към тях.

24. Какво правеха пожарникарите поради това?
Те бързаха да ограничат огъня.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

25. Защо бързаха пожарникарите да ограничат пожара?
Те бързаха да ограничат пожара, защото сградите наоколо можеше да се запалят.

26. Какво не можеха да предвидят двамата братя?
Те не можеха да предвидят кога пожарникарите ще могат да ограничат пожара.

27. Защо се бяха събрали наоколо много хора?
Наоколо се бяха събрали много хора, защото искаха да гледат пожара.

28. Какво правеха работници от склада?
Работници от склада помагаха на пожарникарите да изнесат бензина, гумите и маслата.

29. Защо пожарникарите успяха да изгасят бързо пожара?
Те успяха да изгасят бързо пожара, защото наскоро след това вятърът спря.

Покупки

Купувам двустаен брой, близане. 7-11-98.
Купувам хубав магнетофон. 7-95-65.
Купувам килим. 7-95-65.
Купувам стая, кухня, самостоятелно. 7-57-20.
Купувам автомобилно ремарке 2 оси. „Емил Берсински" 3, София. Соколов.
Купувам двустаен апартамент, телефон 8-15-33.
Търсим бюра. 4-42-31.
Микроскоп купувам, справки тел. 7-73-87 от 16—17 часа
Нумератор купувам. „Жданов" 32. Спортото
ОТПК „Христо Смирненски". „Цар Самуил" 56, тел. 7-36-03, купува от обществено предприятие товарна кола (евентуално „Линфервален"), 1—1.5 тона.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА

Part I.

Translate into Bulgarian:

1. Did they drive the automobile here? No, they didn't. They had not repaired it yet, when I got there.
2. When did you drive the car to the garage? I haven't driven it there yet.
3. Can you drive an automobile? No, I cannot, I have never driven an automobile yet.
4. When we went there, they had already cleaned the spark plugs and had changed the oil in the motor. Had they lubricated the chassis? No. They had tightened only the hand brake.
5. When I arrived at the station, the train had already left.
6. She had already gone to bed, when I got back home.
7. When I met him, he had already passed by the gas station and had filled up the tank with gas.
8. I don't know what you are talking about.

Part II.

Tape recording assignment:

1. Record the dialogue to Lesson 47.
2. Tell us about a fire you have experienced.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

а́збест	asbestos
а́збестов,а,о,и	
ами́	but (coll.,used for contrast after a negative sentence)
не говори́ мно́го, ами́ се пази́	don't talk much, but look out
анато́мия f.	anatomy
ви́я,е,вих	to scream, to howl
внима́телен,-лна,о,и	careful
гася́,и́,и́х	to put out, to extinguish
изгася́	
горя́,и́,я́х	to burn, to be on fire
гу́ма f.	tire
гъст,а,о,и	thick
дано́ is a volitive particle	I hope; let's hope /start to burn
дано́ не се запа́ли бензи́нът	I hope that the gasoline doesn't
дано́ не вали́	let's hope it won't rain
дви́жа се, и се, их се	to move
дебе́л,а,о,и	big, fat
дим m.with art.димъ́т, дима́	smoke
запа́лвам се	to start to burn, to catch fire
запа́ля се, и се, их се	
изгле́ждам	to seem
пожа́рът изгле́жда до́ста голя́м	the fire seems quite large
изди́гам се	to rise
изди́гна се, е се, ах се	
изна́сям	to take out, to carry out
изнеса́, е́, изне́сох, не́се	
изпо́лзвам	to use
кома́нда f.	command, crew, company
пожа́рна кома́нда	fire company; fire trucks:
ли part.	after interrogatives expresses deliberation
какво́ ли гори́?	I wonder what is burning
марку́ч m.	hose
моме́нт m.	moment
все́ки моме́нт	at any moment
нао́коло adv.	around
наса́м adv.	this way; hither
ограничава́м	to control; to limit
ограничава́, и́, и́х	
па́зя, и, их	to guard
па́зя се от	
пожа́р m.	fire

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

пожа́рен, рна,о,и	fire
пожа́рна кома́нда	fire company; fire trucks; fire engines
пожарника́р m.	fireman
предви́ждам	to foresee
предви́дя, и, я́х	
сире́на f.	siren
склад m.pl. скла́дове	supply store; depot; warehouse
сти́лба f.	ladder; stairs; staircase
тря́бва да и́ма	there must be
по́ща f.	Post Office, mail

разни

Жена гледане дете търси Панайотова, „Люботрън" 45, Г. Лозенец.

СП „Всестранни услуги" при Софийския градски народен съвет има изключителното право за посредничество при покупко-продажба на недвижими имоти — апартаменти, къщи, вили, магазини, непопадащи по чл. 1 от закона. „Игнатиев" 23.

Заменям едностаен без хол центъра с едностаен директен хол, доплащам, 5-35-83.

Стая центъра мобелирана, свободен наем за сам, може чужденец, 9-06-37.

Тричленно семейство търси квартира свободен наем за една година. Джамбазови, „Загоре" 12.

Загубена връзка ключове. Обадете 8-18-28. Възнаграждение.

Търсим шестникопродавачи за София. Заплата по щат и премиално. РЕП, „Париж" 11-а.

Търся двустаен срещу предстоящ тираж БИБ. Разликата в брой. Евентуално включване нов строеж. Справка 17—19, Македонска, „Стефан Караджа" 7-а.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

GRAMMAR INDEX

The Roman numerals II, III, IV and V indicate the Volumes of this Textbook, while the Arabic numerals refer to their pages.

Accent
in Bulgarian in general II 22,23;
of imperative II 211;
neuter nouns II 148;
past tense III 104-106;
short forms of personal pronouns: acc. case III 228;
- dat. case IV 172-173.

Accusative Case of
personal pronouns, short forms III 228.

Adjectives
article of - III 138,139;
ending in И,А,О,И III 170;
change in gender & number III 136;
changing Я to Е III 141;
definite article for - III 138,139;
double НН III 138;
omission of Ъ & Е II 137;
orthography of - indicating nationality II 19;
position of - III 140,141;
stable Е III 137.

Affirmative Form of
future tense II 175-177;
past tense III 17-19, 46-48, 77, 77, 104, 106;
present tense:
verbs of the 1st group II 125;
verbs of the 2nd group II 103;
verbs of the 3rd group II 73;

Article,
definite of:
adjectives III 138,139,170;
cardinal numerals IV 84-85;
fem. nouns II 76;
masc. nouns II 45, 104;
neuter nouns III 49;
plural III 139, II 76, 149.

Aspect
and conjugation II 182;
formation of - II 180;
in Bulgarian II 179;
in general II 177, 178;
perfective of СЪМ III 202;
usage of perfective - II 209.

Auxiliary Verb
present tense:
affirmative form II 17;
interrogative form II 20,21
interrogative-negative form II 47;
negative form II 17;
perfective aspect of - III / 202;
past tense II 19;
position of - in the past indefinite tense V 19, 20;
present tense of - II 17.

Cardinal Numerals IV 10-14;
special form of - for masc. gender IV 36-37;
article for - IV 84-85.

Change of
consonant sound in:
nouns К to Ц II 46;

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

verbs in -жа, -ча, -ша
to за, ка, са III 19.
vowel sound in:
adjectives Я to Е III 41;
masc. nouns III 79;
neuter nouns II 148.

Colloquial Pronunciation of
card. numerals IV 10, ss.

Colloquial Usage of
possessives III 201.

Conjugation & Aspect
II 122.

Dative Case of the
personal pronouns, short
form IV 170.

Declension of
personal pronouns (short
forms), accusative II, 228,
dative IV 170.

Definite Article of
fem. nouns II 76;
masc. nouns (full art.)
II 45;
masc. nouns (short art.)
II 104;
neuter nouns II 149;
pronunciation of - II 46.

Degrees of Comparison
comparative III 171-172;
superlative III 172-173.

Demonstratives V 146-147.

Dialect Forms of
the personal pronouns
II 16;
the verbs, 1st group
II 125;
the verbs, 2nd group
II 103.

Double Negation II 127.

Ending
-М of the verbs, 1st group
II 126.

Ending of Nouns
feminine II 43;
masculine II 43;
neuter II 44.

Familiar Form of
personal pronouns II 16;
the verb II 16.

Feminine Nouns
definite article II 76;
endings II 43.

For (preposition)
idiomatic translation into
Bulgarian of - II 19.

Formation of the
imperf. tense IV 138-140;
perf. asp. with suffix Н
IV 58;
perf. verbs by means of a
prefix V 51-62.

Formal Pronoun II 16.

Future Tense
affirmative form II 175;
interrogative form II 176;
interrogative-negative form
II 177;
negative form II 175;
бъда III 202;
съм III 202.

Gender of Nouns II 43.

Groups of Verbs II 73.

Idiomatic Use of Present
tense II 19.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Imperative
formation of - II 210;
accent of - II 211;
irregular forms V 50-51;
negative - II 212;
of perfective verbs II 212.

Imperfect Tense
formation and meaning IV 138-140.
special usage IV 196.

Impersonal Forms
има, няма II 75.

Interrogative Form of the Verb
future tense II 176;
1st group II 125;
2nd group II 103;
3rd group II 74;
past tense III 19;
съм II 20.

Interrogative-Negative Form of the Verb.
future tense II 176;
past tense II 19;
present tense II 75.

Irregular Imperative Forms V 50-51.

Irregular Past Active Participle V 176-178.

Long Personal Pronouns V 123-124.
usage of V 124.

Masculine Nouns
article of (full) II 45;
article of (short) II 104;
changing К to Ц II 44;
ending in ец II 45
ending in plural in А IV 86;
ending in plural in Е V 125;
ending of - II 43;
monosyllabic - III 78-80;
plural after numerals IV 14;
plural of - II 44.

МОГА
present tense III 106;
past tense of - III 106;
usage with another verb III 106.

Meaning & Translation of the imperfect tense IV 140.

Monosyllabic Masculine Nouns
accent of III 78-80;
plural III 78;
changing Я to Е III 79;
unchangeable III 80.

Negation
double II 127.

Negative Form of the Verb
1st group II 125;
2nd group II 103;
3rd group II 74; II 17;
imperative II 212;
future tense II 175;
past tense III 19.

Negative Imperative II 212.

Neuter Gender
accent rule II 148;
nouns of - II 147.

Nouns
accent rule of - II 148;
changing К to Ц II 44;
ending in a vowel II 76;
ending in ец and ин;
used after numerals IV 85-86;
feminine II 76;
gender of - II 43;
indicating nationality II 19;
masculine II 43-45;
monosyllabic masculine III 78-80;
neuter II 147.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Numerals
cardinal IV 10-14;
ordinal V 88-91;
special form of the cardinal numerals for masculine gender IV 36-37.

Omission of the Personal Pronoun when used as a subject II 18.

Ordinal Numerals V 88-91.

Orthography
of the def. article II 104;
of nouns & adjectives indicating national origin II 19.

ОТБЕЛЕЖКА
past tense of - III 107.

Participle, Past Active V 14-16.

Past Active Participle V 14-16.
accent V 15;
change of Я to Е V 16;
formation V 15;
irregular forms V 176-178.

Past Indefinite Tense V 16-19.
formation V 16;
meaning and translation V 40.

Past Perfect Tense V 200-204
formation V 200;
usage V 202.

Past Tense
ending of - III 16;
formation of - III 17-19; 46-48;
verbs of the 1st group
Е to Я III 18;
Е to А III 48;
жа, ча, ша to за, ка, са III 19; ох III 46, 47;
disappearance of the root vowel III 48;
of съм III 19;
verbs of the 2nd group III 76-77;
И to Я III 77;
Я to А III 77;
of the verb - взема III-77;
verbs of the 3rd group III 104;
accent of the - III 104-106;
of мога III 106;
interrogative form III 19;
negative form III 19;
interrogative-negative III 19.

Perfective Aspect
formation in general II 180;
formation of - by means of a prefix V 51-62;
with suffix Н IV 58-60;
usage II 209
of съм III 202.

Personal Pronouns
accent IV 172;
accusative case III 228;
dative case IV 170-174;
dialect form II 16;
familiar form II 16;
formal II 16;
insertion of - in the past indefinite tense V 21,22;
long forms of - V 123,124;
place in general IV 173;
position of the short pers.pron.
in past indef. tense V 21,22;
in past perfect.tense V 203;
short froms III 228;
subjective case II 16;
usage in general IV 170;
usage of - as possessives V 174-176.

Place in the Sentence of the
reflexive pronoun IV 112-113;
short personal pronouns IV 173;

Plural of Nouns
after numerals with the word души - IV 37;

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

after КОЛКО and НЯКОЛКО IV 14;
ending in a vowel II 76;
ending in ЕЦ & ИН after numerals IV 85-86;
feminine nouns II 76;
masculine nouns II 44;
monosyllabic masculine nouns III 78;
neuter nouns II 147-148.

Position of the Short Pers.Pron.
when used as possessives V 176;
when used with the past indefinite tense V 21,22;
when used with the past perfect tense V 203.

Possessives III 200-201
colloquial usage of - III 201.

Present Participle V 226-229
formation V 226,227;
usage V 228, 229;

Present Tense of the Verbs
of the 1st group II 125;
of the 2nd group II 103;
of the 3rd group II 73;
of СЪМ II 20.

Pronunciation of
definite art., masc. gender II 104;
present tense;
1st group II 125;
2nd group II 103;
3rd person plural of СЪМ II 16.

Pronouns
personal, subject form II 17;
familiar form II 16;
formal II 16.

Questions
formation of - II 20.

Reflexive Form of the Verb IV 110-113.

Reflexive Pronouns 110-113
place IV 112-113;
usage of СИ as possessive V 175,176.

Short Art. of Masc. Nouns II 104.

Short Forms of the Personal Pronouns
accusative case III 223;
dative case IV 170-174.

Since, idiomatic translation of - into Bulgarian II 19.

Special Form of
the cardinal numerals for masculine gender IV 36-37.

Special Usage of
imperfect tense IV 196.

Structure of the Simple Sentence II 17.

Suffix Н
used for formation of the perfective aspect IV 58-60.

Tenses
imperfect IV 138-140;
future II 175-177;
past II 16-19; 46, 48; 76, 77;
past indef. V 200-204; / 104-106;
present II 73, 103.

Usage of the
perf. aspect in present tense II 209;
pers. pron. dat. case V 170-172;
reflexive pronoun СИ as possessive V 175, 176;
short personal pronouns as possessives V 174-176.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Verb
the - II 72.

Verbs
changing
К to Ч, Г to Ж II 126;
of the 1st group II 126;
of the 2nd group II 103;
of the 3rd group II 73;
ending М in the 1st group
II 125;
having one form for imperfective & perfective aspects V
91-94.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School